

JOURNAL OF INTELLECT EDUCATION

วารสารครุศาสตร์ปัญญา
ISSN: 2822-0218 (Online)

**SOCIAL SCIENCE
AND EDUCATION**

Volume 1 No.5 (September-October 2022)
ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 (กันยายน-ตุลาคม 2565)

วารสารครุศาสตร์ปัญญา ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 (กันยายน - ตุลาคม 2565)

Journal of Intellect Education (IEJ) Volume 1, No. 5 (September-October 2022)

ISSN: 2822-0218 (Online), E-mail: karusatpanya@gmail.com, skangpheng@gmail.com

499/91 หมู่ที่ 2 ถนนมิตรภาพ ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

Tel. 088-560-6666; Website: karusatpanya.org

สารบัญ

บทความพิเศษ (Selected Article)

pdf (ภาษาไทย)

กลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุค
ปกติใหม่

สุกิจ โพธิ์ศรีกุล, วิชัย จันทน์จำรูญ, บุญจักรวาล รอดบำเรอ, วิราภรณ์ ส่งแสง

1 - 14

Driving Strategies for Internal Quality Assurance System in Schools to Improve the
Quality of Learners Based on New Normal Vocational Education Standards

Sukit Phosirikul, Wichai Janjamroon, Bunchakkrawan Rotbamroe, Wiraporn Songsang

บทความวิจัย (Research Article)

pdf (ภาษาไทย)

การประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์

จักรพงษ์ แดงลงกันท์

15 - 27

The Evaluation of White School Project for Drug and Temptation Free at Santi
Wittayasan School

Jakrapong Thalangkan

pdf (ภาษาไทย)

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบมีส่วนร่วมใน

สถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนเพชรพิทยาคม
จังหวัดเพชรบูรณ์

วิเศษ ปิ่นพิทักษ์

28 - 44

Research and Development of Management Model for Participatory Online Learning and
Teaching Aspect During the Corona Virus 2019 (COVID-19) Pandemic at
Petpittayakom School, Phetchabun Province

Wises Pinpithak

pdf (ภาษาไทย)

การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์

ศุภโชค แข่งแก้ว

44 - 54

The Assessment of the Student Potential Development Project in Technology
Aspect at Srithepprachasan School

Suphachok Khengkaew

วารสารครุศาสตร์ปัญญา ปีที่ 1 ฉบับที่ 5 (กันยายน - ตุลาคม 2565)

Journal of Intellect Education (IEJ) Volume 1, No. 5 (September-October 2022)

ISSN: 2822-0218 (Online), E-mail: karusatpanya@gmail.com, skangpheng@gmail.com

499/91 หมู่ที่ 2 ถนนมิตรภาพ ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น 40000

Tel. 088-560-6666; Website: karusatpanya.org

สารบัญ

pdf (ภาษาไทย)

การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ 22101 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

วิลาสินี ชาทิแท่น

55 - 70

Developing the Ability to Read English for Comprehension by Using the Practice Reading Skills and SQ4RR Learning Management Model in English Course 3 E22101 for Students in Grade 8

Vilasinee Chattan

บทความเทคนิค (Technical Article)

pdf (ภาษาไทย)

แนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสาน: การหลอมรวมเทคโนโลยีและการสอน

วิชัย จันทรจำรูญ, บุญจักรวาล รอดบำเรอ, วิราภรณ์ ส่งแสง, สุกิจ โพธิ์ศิริกุล

71 - 80

Blended Learning Approach: Convergence between Technology and Pedagogy

Wichai Janjamroon, Bunchakkrawan Rotbamroe, Wiraporn Songsang, Sukit Phosirikul

บทความพิเศษ (Selected Article)

กลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่

Driving Strategies for Internal Quality Assurance System in Schools to Improve the Quality of Learners Based on New Normal Vocational Education Standards

สุกิจ โพธิ์ศิริกุล¹, วิชัย จันทร์จำรุณ², บุญจักรวาล รอดบำเรอ³, วิราภรณ์ ส่งแสง⁴

นักวิชาการอิสระ^{1,2,3}

Sukit Phosirikul¹, Wichai Janjamroon², Bunchakkrawan Rotbamroe³, Wiraporn Songsang⁴

Independent scholars^{1,2,3,4}

Received: July 13, 2022 Revised: August 20, 2022 Accepted: August 21, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ 2) สร้างกลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ และ 3) ประเมินประสิทธิผลการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนวิทยาลัยการอาชีวศึกษา 120 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบประเมิน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก กลยุทธ์ในการขับเคลื่อน 5 กลยุทธ์ ได้แก่ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ และการประยุกต์ใช้ พัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการสนับสนุนทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ พัฒนาคูณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน, ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีกลไกการขับเคลื่อน คือ การควบคุมคุณภาพ การตรวจสอบคุณภาพ การประเมินคุณภาพ และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ โดยมีผลการประเมินการดำเนินงาน และความพึงพอใจของผู้เรียนที่ร่วมกิจกรรมที่มีต่อการดำเนินงานตามกลยุทธ์ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การขับเคลื่อน, กลยุทธ์, ระบบประกันคุณภาพภายใน, คุณภาพผู้เรียน, มาตรฐานการอาชีวศึกษา, ยุคปกติใหม่

¹ Corresponding author, Tel. 087-682-8222, E-mail: janjanroon@gmail.com

Abstract

The purposes of this research were 1) to study the problems of driving internal quality assurance system to develop learner quality according to new normal vocational education standards, 2) to create a strategy to drive internal quality assurance system to develop learner quality according to new normal vocational education standards, and 3) to evaluate its effectiveness. Implementing an internal quality assurance system to develop learner quality according to new normal vocational education standards. The sample consisted of 120 educational school administrators and teachers at Kranuan Vocational College. The instruments used for data collection were questionnaires and assessment forms. Data were analyzed using frequency, mean, standard deviation and content analysis. The research findings revealed that the problem of driving the internal quality assurance system to develop learner quality according to new normal vocational education standards was at a high level. Strategies to drive 5 strategies: develop the quality of learners in terms of knowledge, skills and application, application develop a network of cooperation to support resources and learning resources, develop desirable characteristics for learners raise, monitoring and auditing of educational quality of educational school, and develop electronic courseware. The mechanisms for driving are control, audit, assess, and learning technology. And the satisfaction of learners who participated in the activities toward the implementation of the overall strategy was at a high average level.

Key words: Driving, Strategy, Internal quality assurance system, Quality of learner, Vocational education standard, New Normal

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศใช้มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา มาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ จึงจัดทำแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษา สำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาใช้เป็นแนวทางในการจัดการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้เป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาจึงได้กำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 จำนวน 5 ด้าน โดยกำหนดค่าน้ำหนักการให้คะแนนในแต่ละด้าน คือ ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา (ค่าน้ำหนัก ร้อยละ 50) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน (ค่าน้ำหนัก ร้อยละ 10) ด้านครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา (ค่าน้ำหนัก ร้อยละ 20) ด้านการมีส่วนร่วม (ค่าน้ำหนัก ร้อยละ 10) และด้านปัจจัยพื้นฐาน (ค่าน้ำหนัก ร้อยละ 10) จากกรอบแนวคิดการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา ดังกล่าว แสดงให้เห็นความสัมพันธ์และความเชื่อมโยงระหว่างมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 จำนวน 3 มาตรฐาน 9 ประเด็นการประเมิน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ จำนวน 3 ประเด็นการประเมิน มาตรฐานที่ 2

การจัดการอาชีวศึกษา จำนวน 4 ประเด็นการประเมิน และมาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ จำนวน 2 ประเด็นการประเมินจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษา ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ด้านครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีส่วนร่วม และด้านปัจจัยพื้นฐาน โดยผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ ยอดเยี่ยม ดีเลิศ ดี ปานกลาง กำลังพัฒนา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2561)

แต่จากผลการประเมินภายนอกรอบสี่ (พ.ศ. 2559-2563) ด้านการอาชีวศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับดี ผลการประเมินเป็นที่น่าพอใจ แต่ยังพบว่า มาตรฐานด้านที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียน สถานศึกษาส่วนใหญ่มีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยที่บ่งชี้ถึงปัญหาด้านคุณภาพผู้เรียน เช่น พิศมัย นิติศักดิ์ (2556) พบว่า มีปัญหาด้านผลการจัดการศึกษาในแต่ละระดับและประเภทการศึกษา ด้านการประกันคุณภาพภายใน ด้านการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและด้านการบริหารจัดการศึกษา สำหรับในกรณีสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชน มีการเปลี่ยนครู เข้า-ออก บ่อย ทำให้ขาดบุคลากรดำเนินงานประกันและขาดความรู้ความเข้าใจด้านงานประกันคุณภาพ รวมถึงคุณภาพการจัดการเรียนรู้สู่การปฏิบัติน้อยตามไปด้วย การจัดการเรียนการสอนในภาคปกติมีคุณภาพน้อยกว่าการจัดการเรียนการสอนแบบทวิภาคี ผู้เรียนขาดทักษะในศตวรรษที่ 21 ผู้บริหารมีความเข้าใจไม่สอดคล้องกับผู้ปฏิบัติงาน ขาดการมีส่วนร่วม จากหน่วยงานภายนอก ด้านความร่วมมือในการสร้าง สังคมแห่งการเรียนรู้ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ ไม่มีสิ่งแปลกใหม่ (ชกร นริสาน, 2565)

นอกจากนี้ จากแนวทางการประเมินคุณภาพภายนอกภายใต้สถานการณ์ COVID-19 ที่ทำให้การจัดการเรียนการสอน เปลี่ยนจากการนั่งเรียนในห้องเรียนไปเป็นรูปแบบการเรียนการสอนแบบออนไลน์ วิธีการประเมินคุณภาพภายนอกต้องสอดคล้องกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด โดยแบ่งการประเมินเป็น 2 ระยะ คือ ระยะแรก การประเมิน SAR ซึ่งส่งผ่านหน่วยงานต้นสังกัด ตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 พิจารณาจากสิ่งที่ปรากฏใน SAR และเอกสารประกอบที่แนบมา กับ SAR เท่านั้น (โดยไม่ขอเอกสารเพิ่มเติมจากสถานศึกษา เพื่อลดภาระของสถานศึกษา) ผลการประเมิน SAR มี 3 ระดับ คือ “ดี” “พอใช้” และ “ปรับปรุง” ระยะสอง การประเมินจากการตรวจเยี่ยม (Site Visit) (เป็นไปตามความสมัครใจของสถานศึกษา) เมื่อสถานศึกษาได้รับรายงานผลการประเมิน SAR อย่างเป็นทางการจาก สมศ. แล้ว ถ้าต้องการให้ สมศ. ลงพื้นที่ตรวจเยี่ยม สถานศึกษาสามารถร้องขอให้ สมศ. เข้าไปตรวจเยี่ยมได้ ระบุตารางนัดหมาย และประเด็นการตรวจ ซึ่งการลงพื้นที่ตรวจเยี่ยมจะใช้เวลาอันน้อยสุด ไม่มีการสรุปผลด้วยวาจาที่สถานศึกษา เพื่อลดการสัมผัสตามหลักการเว้นระยะห่างทางสังคม (Social Distancing) ผลการประเมินจากการตรวจเยี่ยม มี 5 ระดับ คือ “ดีเยี่ยม” “ดีมาก” “ดี” “พอใช้” และ “ปรับปรุง” (นันทา หงวนต, 2564) ดังนั้น สถานศึกษาจึงเป็นหน่วยงานสำคัญที่จะทำการขับเคลื่อนการดำเนินการพัฒนาผู้เรียนอย่างเป็นระบบ และมีรูปแบบที่สอดคล้องกับสภาพและบริบทของอาชีวศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาให้เป็นอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

1. ปัญหาการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ในภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับใด

2. กลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ที่มีประสิทธิผลประกอบด้วยกลยุทธ์ใดบ้าง

3. ประสิทธิภาพการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ ด้านการประเมินการดำเนินงาน และความพึงพอใจของผู้เรียนที่ร่วมกิจกรรมที่มีต่อการดำเนินงานตามกลยุทธ์ในภาพรวมและรายด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่

2. เพื่อสร้างกลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่

3. เพื่อประเมินประสิทธิภาพการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสถานการณ์แพร่ระบาดโรค COVID-19

เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษามุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ทั้งนี้ เพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ คุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่ทุกฝ่ายที่มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต้องตระหนักและดำเนินการจนบรรลุผลในที่สุด ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพและ มาตรฐานการศึกษาของไทยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 จึงกำหนดให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งกำหนด ให้ออกกฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เกิดการนำสู่การ ปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม (ชินภัทร ภูมิรัตน, 2555)

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศกฎกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยระบบหลักเกณฑ์และ วิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2561 ได้กำหนดระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาและพัฒนามาตรฐานการศึกษาทุกระดับต้องประกอบด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555, 2561)

1. การประเมินคุณภาพภายใน เป็นการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตามและ ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ดำเนินการโดยบุคลากรของสถานศึกษา หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษา

2. การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการติดตามตรวจสอบความ ก้าวหน้าของการปฏิบัติตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาพร้อมทั้ง เสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3. การพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเข้าสู่คุณภาพที่ สอดคล้อง กับมาตรฐานการศึกษาของชาติ โดยมีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา การจัดระบบและ โครงสร้าง การวางแผนการดำเนินการตามแผน รวมทั้งการสร้างจิตสำนึกให้เห็นว่าการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจะต้อง ดำเนินการอย่างต่อเนื่องและมีความรับผิดชอบร่วมกันของทุกคน

อย่างไรก็ตามเนื่องจากเกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อ (COVID-19) ทำให้มีผลกระทบต่อ การดำเนินกิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาซึ่งส่งผลกระทบต่อ การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาด้วย ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการโดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2564) จึงได้ประกาศแนวทางการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนในช่วงแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยมี วัตถุประสงค์เพื่อเป็นแนวทางในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการศึกษาและประเมินผลตามหลักสูตรให้ เหมาะสม กับสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID - 19) ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา โดยภาคทฤษฎีการจัดการเรียนการสอนทางไกลผ่านระบบ อิเล็กทรอนิกส์ผ่านระบบออนไลน์ (Online) เป็นการจัดการเรียนการสอนในลักษณะสอนสด (Live) ผ่าน แพลตฟอร์ม (Platform) การจัดการเรียนรู้ ออนไลน์ที่มีคุณภาพ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้บรรลุ จุดประสงค์รายวิชาที่เทียบเคียงกับการสอนใน ห้องเรียน มอบหมายงานและรับ-ส่งงานผ่านระบบ อิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียน

และในภาคปฏิบัติการเรียนรู้เนื้อหาภาคปฏิบัติโดยการเข้ารับการฝึกปฏิบัติในสถานศึกษา (Class Room Learning) ซึ่งครูผู้สอนในรายวิชาพิจารณาสมรรถนะและเนื้อหาภาคปฏิบัติที่สำคัญ และต้องใช้ในการ ปฏิบัติงานในสถานประกอบการให้นักเรียน นักศึกษาในรูปแบบโมดูล มุ่งเน้นการแก้ปัญหา การกำหนด สถานการณ์ กรณีศึกษาและจัดการเรียนการสอนเป็นฐานการเรียนรู้ที่มีการจัดการเรียนแบบต่อเนื่อง (Block Course) ตามจำนวนชั่วโมงที่กำหนด รวมทั้งแบ่งกลุ่มผู้เรียนให้เข้าฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่มย่อย ๆ สอดคล้องกับ จำนวนครุภัณฑ์และอุปกรณ์ในห้องปฏิบัติการ และเป็นไปตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนด รวมทั้งปฏิบัติ ตามคำสั่งศูนย์บริหารสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด -19) มาตรการที่ คณะกรรมการบริหารสถานการณ์โควิดในแต่ละพื้นที่กำหนดตามมาตรการเว้นระยะห่างทางสังคม หรือผู้สอน อาจจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสาธิตในลักษณะสอนสด (Live) หรือสื่อจำลองเสมือนจริง (Simulation) แบบออนไลน์สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน (On Demand) และมีช่องทางการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อ สังคมออนไลน์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยการประเมินผลภาคปฏิบัติ ครูผู้สอนจะดำเนินการประเมินใน ระหว่างการเรียนรู้เนื้อหา ภาคปฏิบัติหรือเมื่อสิ้นสุดการฝึกปฏิบัติในแต่ละฐานการเรียนรู้ ตามสมรรถนะที่ สำคัญและต้องใช้ในการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ ขณะเดียวกันการจัดการเรียนการสอนจะเน้นการ พัฒนาค้นคว้าเทคโนโลยีสารสนเทศ (Electronic Courseware) และใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ (Learning Technology)

สรุปได้ว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนา มาตรฐาน การศึกษาทุกระดับจะต้องมีกระบวนการที่สำคัญโดยเริ่มตั้งแต่การประเมินคุณภาพภายใน การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพการศึกษา และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยเน้นการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน (blended learning) ที่เป็นการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทั้งผ่านการเรียน การสอนในชั้นเรียนที่ผู้สอนนำเสนอเทคนิคการเรียนรู้ต่างๆ ร่วมกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่ หลากหลายให้เหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการ เรียนรู้ จึงกลายเป็นรูปแบบดั้งเดิมใหม่ (new traditional model) หรือความปกติใหม่ (new normality) ใน

กระบวนการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมของห้องเรียนแบบเผชิญหน้า (face-to-face) และห้องเรียนออนไลน์ (online classroom) (Astudillo, 2020)

แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการอาชีวศึกษา

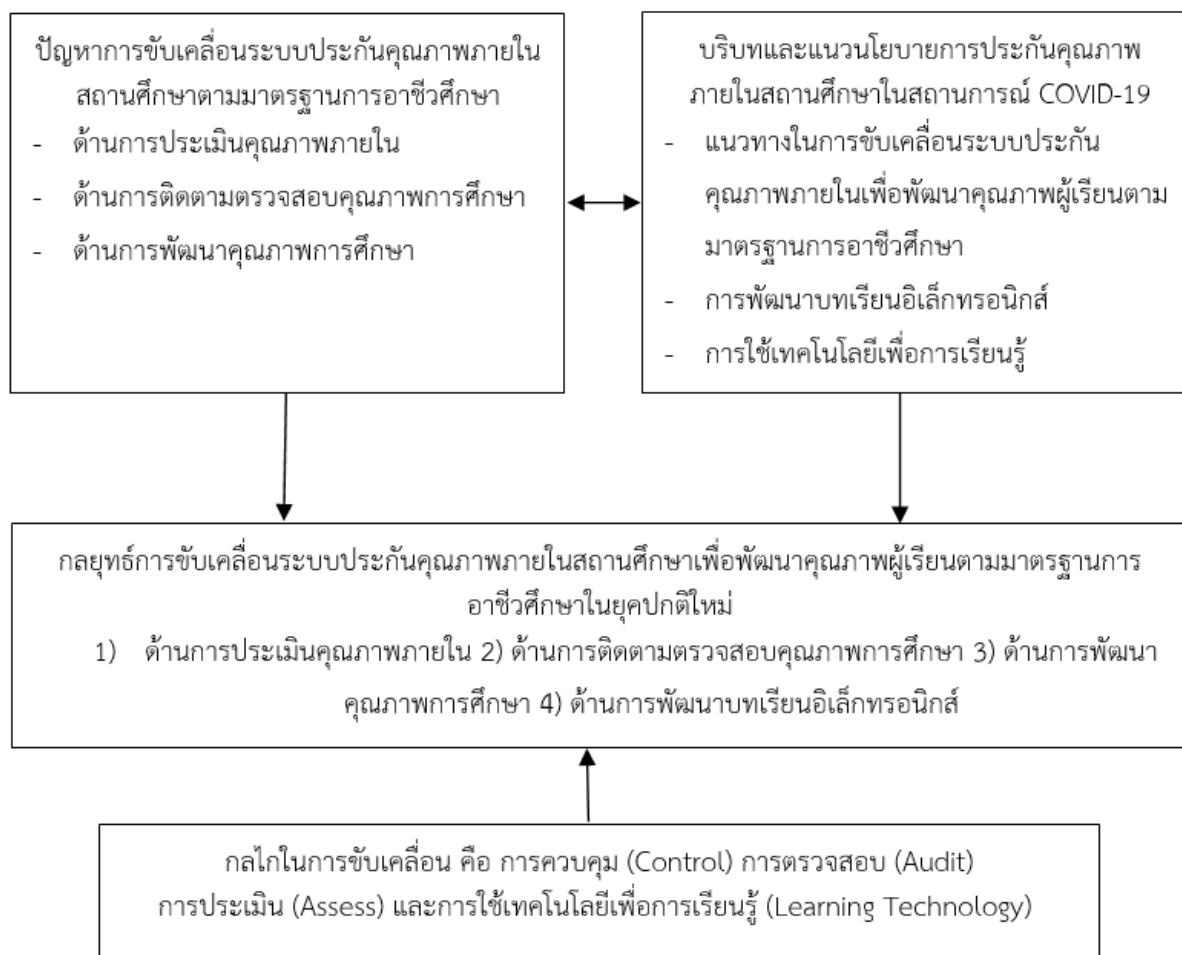
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา เป็นหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาอาชีวศึกษา มีหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนา มาตรฐานและหลักสูตรการอาชีวศึกษาทุกระดับ ที่สอดคล้องกับความต้องการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนการศึกษาแห่งชาติ การส่งเสริมประสานงานการจัดการอาชีวศึกษาของภาครัฐและเอกชน การสนับสนุนทรัพยากร การติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล การจัดการอาชีวศึกษา โดยคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นเลิศทางวิชาชีพ จึงได้จัดทำหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษาอาชีวศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ใช้เป็นแนวทางในการประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ให้เป็นไปตามกฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2564 และนำไปสู่การปรับปรุง พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งประกอบไปด้วย กลุ่มมาตรฐานอาชีวศึกษาธุรกิจและบริการ กลุ่มมาตรฐานอาชีวศึกษาอุตสาหกรรม กลุ่มมาตรฐานอาชีวศึกษาเกษตรกรรมและประมง กลุ่มประกันคุณภาพการอาชีวศึกษา กลุ่มคุณวุฒิทางการศึกษาวิชาชีพ และกลุ่มจัดการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ โดยสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2564) ประกาศใช้มาตรฐานการอาชีวศึกษา 3 มาตรฐาน ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะและการประยุกต์ใช้ เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา และมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 2 การจัดการอาชีวศึกษา โดยสถานศึกษามีครูที่มีคุณวุฒิการศึกษาและจำนวนตามเกณฑ์ที่กำหนด ใช้หลักสูตรฐานสมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และบริหารจัดการทรัพยากรของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ มีความสำเร็จในการดำเนินการตามนโยบายสำคัญของหน่วยงานต้นสังกัดหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลสถานศึกษา

และมาตรฐานที่ 3 การสร้างสังคมแห่งความรู้ โดยสถานศึกษาร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กรต่างๆ เพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์งานวิจัย

จากแนวคิดดังกล่าวจะเห็นว่า ปัญหาการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา ได้แก่ ด้านการประเมินคุณภาพภายใน ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งบริบทและแนวนโยบายการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในสถานการณ์ COVID-19 ซึ่งมีแนวทางในการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา คือ การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ การใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาในยุคปกติใหม่ ได้แก่ ด้านการประเมินคุณภาพภายใน ด้านการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ด้านการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และด้านการพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ โดยมีกลไกในการขับเคลื่อน คือ การควบคุม (control) การตรวจสอบ (audit) การประเมิน (assess) และการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ (learning technology) ดังกรอบแนวคิดการวิจัยในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในวิทยาลัยการอาชีพกระนวน ปีการศึกษา 2565 จำนวน 102 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม และแบบประเมิน โดยมีขั้นตอน วิธีดำเนินการ และผลการศึกษา ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ขั้นตอน วิธีดำเนินการ และผลที่ได้รับ

วัตถุประสงค์	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ	ผลที่ได้รับ
ข้อ 1 (R1)	1. การศึกษาปัญหาในการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่	1) ศึกษาปัญหาในการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่	1. ปัญหาการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่

วัตถุประสงค์	ขั้นตอน	วิธีดำเนินการ	ผลที่ได้รับ
ข้อ 2 D1	2. สร้างกลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่	1) ศึกษาแนวทางการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศ 3 แห่ง 2) ร่างกลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ 3) ตรวจสอบและประเมินร่างกลยุทธ์ฯ โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จำนวน 9 คน ด้านความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์	1) แนวทางการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาที่ปฏิบัติเป็นเลิศ 2) กลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ (ฉบับทดลองใช้)
ข้อ 3 R2	3. การทดลองใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่	เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ วิทยาลัยการอาชีวพระนวม โดยมีผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอน 120 คน	ผลการทดลองใช้กลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่
D2	4. การประเมินประสิทธิผลการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่	1) ประเมินผลการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ 2) ประเมินความพึงพอใจต่อการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพฯ 3) ถอดบทเรียนโดยใช้เทคนิคการทบทวนหลังปฏิบัติการ (AAR)	กลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ (ฉบับสมบูรณ์)

สรุปผลการวิจัยและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัญหาการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ พบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการสร้างกลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ 4 กลไกขับเคลื่อน ได้แก่

2.1 กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ และการประยุกต์ใช้ 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ระดับคุณภาพสื่อการจัดการเรียนรู้ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2.2 กลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการสนับสนุนทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ระดับความสำเร็จในการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนและหน่วยงานอื่น

ในการสนับสนุนทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ และ2) ระดับความพึงพอใจของชุมชนต่อการส่งเสริมชุมชนให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษาและแหล่งเรียนรู้

2.3 กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ระดับความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และ2) ระดับความพึงพอใจของสถานประกอบการที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้สำเร็จการศึกษา

2.4 กลยุทธ์การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ระดับความคิดเห็นของครูผู้สอนต่อการกำกับติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามมาตรฐานและกลยุทธ์การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และ2) ระดับความพึงพอใจของครูผู้สอนต่อการกำกับติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามระบบ และกลไกประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

2.5 กลยุทธ์การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ 1) ระดับความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีต่อการพัฒนาระบบการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา และ2) ผลการเปรียบเทียบการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษาหลังทดลองใช้กลยุทธ์

และกลไกในการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ ได้แก่ การควบคุมคุณภาพ (control) การตรวจสอบคุณภาพ (audit) การประเมินคุณภาพ (assess) และการใช้เทคโนโลยี (technology)

3. ผลการประเมินประสิทธิผลการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา ด้านการดำเนินงาน และความพึงพอใจของผู้เรียนที่ร่วมกิจกรรมที่มีต่อการดำเนินงานตามกลยุทธ์ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

ผลจากการสร้างกลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ พบว่า มีกลยุทธ์สำคัญ 5 กลยุทธ์ ดังนี้

1. กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ และการประยุกต์ใช้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าคุณภาพของผู้เรียนและมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาซึ่งเป็นภารกิจสำคัญที่ครูผู้สอนจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสมรรถนะของผู้เรียนตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรระดับอาชีวศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะทั้งในด้านความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะหรือเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2564) ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ เป็นการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาให้มีความรู้ มีทักษะ และการประยุกต์ใช้เป็นไปตามมาตรฐานคุณวุฒิอาชีวศึกษาแต่ละระดับการศึกษา และมีคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Idialu (2013) ที่ได้ศึกษาเรื่องการประกันคุณภาพในการอาชีวศึกษาของประเทศไนจีเรีย พบว่า การอาชีวศึกษามุ่งเน้นด้านการฝึกฝนทักษะเป็นสำคัญ และ Wiesner and Yuniarti (2018) ที่ได้ศึกษาการบริหารจัดการคุณภาพการอาชีวศึกษาในสถาบันการอาชีวศึกษา: บทบาทของครูในการพัฒนาคุณภาพองค์กร พบว่า ครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในระบบการประกันคุณภาพการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนมีส่วนสำคัญต่อความสำเร็จของการอาชีวศึกษา และความสำเร็จของผู้เรียนในการนำมาประยุกต์ใช้ให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถตอบสนองความต้องการของโลกแห่งการทำงานได้

2. กลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการสนับสนุนทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้ ทั้งนี้เป็นเพราะการมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมร่วมกันของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียย่อมนำไปสู่พลังการทำงานที่มุ่งสู่ความสำเร็จที่สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของทุกฝ่าย เนื่องจากการรวมพลังกันทำงานย่อมเกิดพลังทางบวกที่จะเอื้อให้การทำงานประสบผลสำเร็จที่ทุกฝ่ายพึงพอใจร่วมกัน สอดคล้องกับ Cook-Craig (2010) ความสำคัญของเครือข่ายแบบแน่นแฟ้นจะเชื่อมโยงซึ่งกันและกัน มีการทำงานร่วมกันอย่างอิสระ ในการก่อรูปเครือข่ายอาจไม่มีความจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์ แต่ควรทำให้เกิดกิจกรรมในการสร้างความมั่นคงให้กระจายไปทั่วทั้ง เครือข่าย สอดคล้องกับ คชกร นริสาน (2565) ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการแก้ไข ปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ที่พบว่า ผู้บริหารควรมี การประชุมเพื่อสร้างความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติ ควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอกทั้งใน ประเทศและต่างประเทศให้มากขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Gatt (2016) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้การประกันคุณภาพของยุโรปในการศึกษาและฝึกอบรมด้านอาชีวศึกษา (EQAVET) ที่พบว่า ความจำเป็นในการมีทีม ที่มุ่งมั่น มีความสมดุลและเชื่อมั่นในการประกันคุณภาพ การควบคุมดูแล การลดขั้นตอนการทำงานทางราชการ และความสามารถสื่อสารกันได้อย่างชัดเจน

3. กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2564) ที่กำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีคุณธรรม จริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ เจตคติและกิจนิสัยที่ดี ภูมิใจและรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทย เคารพกฎหมาย เคารพสิทธิของผู้อื่น มีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขมีจิตสาธารณะ และมีจิตสำนึกรักษ์สิ่งแวดล้อม และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ คชกร นริสาน (2565) ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่า สถานศึกษา และครูควรส่งเสริมและพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น เพิ่มสิ่งประดิษฐ์ นวัตกรรมสิ่ง แพลกใหม่ ทันสมัยในการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษา

4. กลยุทธ์การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2561) ที่กำหนดกรอบแนวคิดการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา ตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ที่กำหนดให้สถานศึกษาสามารถนำแนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐาน การอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561 ไปใช้ในการประเมินผล ติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา และใช้ผลจากการประเมินเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและสาธารณชนว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และบรรลุเป้าประสงค์ของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งสอดคล้องกับ ชินภัทร ภูมิรัตน (2555) ที่สรุปว่าการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการติดตามตรวจสอบความก้าวหน้าของการปฏิบัติตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และจัดทำรายงานการติดตามตรวจสอบ คุณภาพการศึกษาพร้อมทั้งเสนอแนะมาตรการเร่งรัดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

5. กลยุทธ์การพัฒนาบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID – 19) ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะวิชาชีพ ทั้งด้านความรู้ (Head On) ทักษะฝีมือ (Hand On) และคุณลักษณะที่พึงประสงค์

(Heart On) ซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบทางไกลผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์สามารถพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ (Head On) ในขณะเดียวกันสถานศึกษาต้องกำหนดให้ครูปรับวิธีการจัดการเรียนการสอนจากรูปแบบปกติเป็นการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ในลักษณะสอนสด (Live) ผ่านแพลตฟอร์ม (Platform) การจัดการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีคุณภาพ ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งให้บรรลุจุดประสงค์รายวิชาที่เทียบเคียงกับการสอนในห้องเรียน มอบหมายงานและรับ-ส่งงานผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยไม่ต้องเข้าชั้นเรียนแต่การจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษานั้นมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติและการลงมือทำด้วยตนเองผ่านกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูเพื่อทำให้ผู้เรียนเกิดความชำนาญจึงจะสามารถใช้งานและแก้ปัญหาในสถานการณ์จริงได้ ดังนั้น ผู้สอนอาจจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการสาธิตในลักษณะสอนสด (Live) หรือสื่อจำลองเสมือนจริง (Simulation) แบบออนไลน์สำหรับการเรียนรู้ด้วยตนเองของผู้เรียน (On Demand) และมีช่องทางการติดต่อสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Munastiwi (2015) ได้ทำการวิจัยเพื่อศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการประกันคุณภาพการศึกษา โดยเน้นเฉพาะสถานศึกษาอาชีวศึกษาที่เน้นให้ผู้เรียนมีสมรรถนะที่สัมพันธ์กับการใช้คอมพิวเตอร์และการเป็นผู้ประกอบการ โดยสมรรถนะแรกคือ การคาดการณ์ถึงยุค สมัยของโลกาภิวัตน์ สมรรถนะที่สองคือ การพัฒนาจิตสำนึกของความเป็นผู้ประกอบการที่สามารถ สร้างงานต่างๆ ได้ผลของรูปแบบนี้ได้พิสูจน์ให้เห็นว่ามีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในการพัฒนาความคิด ความเชื่อ และความตระหนักของผู้เรียนในการเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน รูปแบบนี้สามารถ สนับสนุนผู้เรียนอาชีวศึกษาให้พัฒนาแนวคิดการเป็นผู้ประกอบการเพื่อที่ผู้สำเร็จการศึกษา จะไม่ได้มี เพียงความสามารถที่จะทำงานในบริษัทแห่งใดแห่งหนึ่งเท่านั้น แต่ยัง สามารถสร้างธุรกิจของตนเองได้อีกด้วย

องค์ความรู้ใหม่

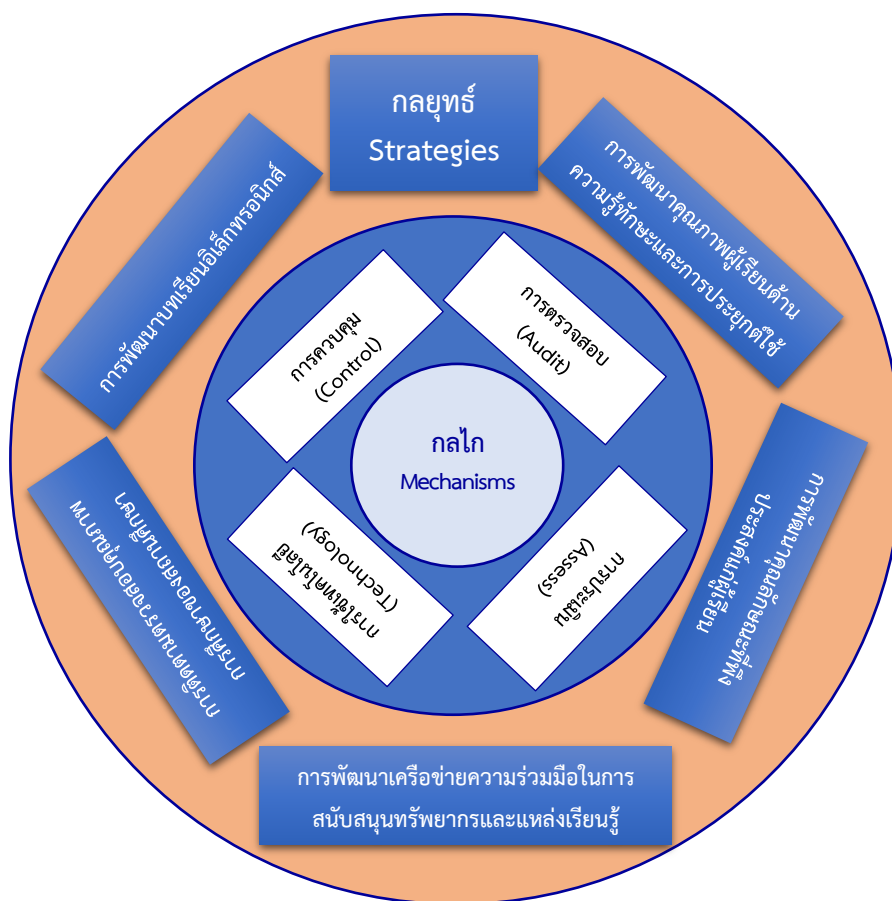
จากการดำเนินการวิจัยทำให้ได้โมเดลกลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์ 4 กลไกขับเคลื่อนประกอบด้วย

1. กลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะ และการประยุกต์ใช้
2. กลยุทธ์การพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือในการสนับสนุนทรัพยากรและแหล่งเรียนรู้
3. กลยุทธ์การพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์แก่ผู้เรียน
4. กลยุทธ์การติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา
5. กลยุทธ์การพัฒนามาตรฐานอิเล็กทรอนิกส์

โดยมีกลไกในการขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ ได้แก่

1. การควบคุมคุณภาพ (control)
2. การตรวจสอบคุณภาพ (audit)
3. การประเมินคุณภาพ (assess)
4. การใช้เทคโนโลยี (technology)

สรุปเป็นโมเดลกลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่ ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลกลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษายุคปกติใหม่

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1. ควรจัดปฐมนิเทศครูผู้สอน ผู้เรียน และผู้แทนชุมชนให้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษาก่อนนำกลยุทธ์ไปทดลองใช้
2. ควรจัดประชุมบุคลากรที่รับผิดชอบงานประกันคุณภาพและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความตระหนักและให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา
3. ควรจัดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานในโครงการของกลยุทธ์ให้เหมาะสมเป็นระบบและต่อเนื่อง
4. ผู้บริหารควรสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อหาแหล่งเรียนรู้สำหรับผู้เรียน และการสนับสนุนด้านทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการจัดการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น
5. ควรมีการนิเทศติดตามการดำเนินงานตามโครงการของกลยุทธ์ที่พัฒนาขึ้นอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อบรรลุผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
2. ควรมีการวิจัยกลยุทธ์การบริหารงานวิจัยพัฒนานวัตกรรมและสิ่งประดิษฐ์ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
3. ควรมีการวิจัยในลักษณะเดียวกันนี้โดยขยายขอบเขตการวิจัยไปยังวิทยาลัยอาชีวศึกษา หรือภูมิภาคอื่นๆ หรือระดับประเทศ
4. ควรมีการวิจัยแบบผสมผสานโดยเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพเกี่ยวกับกลยุทธ์การขับเคลื่อนระบบประกันคุณภาพการศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- คชกร นริสาน. (2565). *สภาพ ปัญหา และแนวทางการแก้ไขปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนจังหวัดนครพนม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยนครพนม.*
- ชินภัทร ภูมิรัตน. (2555). *แนวทางการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. สำนักทดสอบทางการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.*
- นันทา หงวนตต์. (2564). *นโยบายการประเมินคุณภาพภายนอก ภายใต้สถานการณ์ COVID-19 และการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ประเมินภายนอก สมศ. เอกสารการอบรมเชิงปฏิบัติการ สำหรับผู้สมัครเข้ารับ การคัดเลือกเพื่อให้การรับรองเป็นผู้ประเมินภายนอก ครั้งที่ 2 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 วันที่ 8 มีนาคม 2564 ณ ห้องประชุมสันถวมิตร (สมศ.)*
<http://www.onesqa.or.th/upload/download/202103100903157.pdf>
- พิศมัย นิตติศักดิ์. (2556). *การศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินการประกันคุณภาพภายนอกรอบสามในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.*
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2555). *มาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2555 เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ, สำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.*
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2561). *แนวทางการประเมินคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาตามมาตรฐานการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2561. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา.*
<http://www.ctech.ac.th/pdf/Tdoc.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2564). *เอกสารประกอบแนวทางการจัดการเรียนรู้อาชีวศึกษาในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19).*
<http://bsq2.vec.go.th/document/covid/learning%20covidv2.pdf>
- Astudillo, M. Vásquez. (2020). The Blended Learning Pedagogical Model in Higher Education. In Antonio Víctor, and Martín-García. (Eds.). *Blended Learning: Convergence between Technology and Pedagogy*. Cham: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-45781-5>

- Cook-Craig, P.G. (2010). Using social network theory to influence the development of state and local primary prevention capacity-building teams. *Journal of Family Social Work*, 13(1), 313–325.
- Gatt, S. (2016). Implementing the European Quality Assurance in Vocational Education and Training (EQAVET) at National Level: Some Insights from the PEN Leonardo Project. *International Journal for Research in Vocational Education and Training*, 3(1), 29-45.
- Idialu, Ethel E. (2013). Ensuring Quality Assurance In Vocational Education. *Contemporary Issues In Education Research*, 6(4), 413-438.
- Munastiwi, E. (2015). The Management Model of Vocational Education Quality Assurance Using ‘Holistic Skills Education (Holsked)’. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 204(2015) 218 – 230.
- Wiesner, G. and Yuniarti, N. (2018) *Systematic Quality Management in Vocational Educational Institutes: Role of Teachers in Development of Organizational Quality*.
https://www.researchgate.net/publication/352376802_Systematic_Quality_Management_in_Vocational_Educational_Institutes_Role_of_Teachers_in_Development_of_Organizational_Quality

บทความวิจัย (Research Article)

การประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์

The Evaluation of White School Project for Drug and Temptation Free at Santi Wittayasan School

จักรพงษ์ แกล่งกันท์¹

Jakrapong Thalangkan¹

โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์, นองบัวลำภู, ประเทศไทย¹

Santiwittayasan School, Nong Bua Lamphu, Thailand¹

Received: July 05, 2022 Revised: July 31, 2022 Accepted: August 22, 2022

บทคัดย่อ

การประเมินโครงการในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ (2) ศึกษาผลการดำเนินกิจกรรมตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ (3) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ และ (4) ศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนต่อการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ จำนวน 337 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมิน พบว่า 1) ผลการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ในภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านการถ่ายโยงความรู้ (transportability) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านผลผลิต (product) ด้านบริบท (context) ด้านปัจจัยนำเข้า (input) ด้านผลกระทบ (impact) ด้านความยั่งยืน (sustainability) ด้านประสิทธิผล (effectiveness) และด้านกระบวนการ (process) ตามลำดับ 2) ผลการประเมินกิจกรรมตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขโรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 3) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 4) นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ประเมินโครงการ, โมเดล CIPPIEST, สถานศึกษาสีขาว, ยาเสพติดและอบายมุข

¹ Corresponding author, Tel. 0895831487, Email: chakapong02@gmail.com

Abstract

This project objectives was to 1) evaluate the White School Project for drug and temptation free at Santi Wittayasan School, 2) to study the results of the activities under the white school for drug and temptation free at Santi Wittayasan School, 3) to study the opinions of students towards the implementation of the white school for drug and temptation free at Santi Wittayasan School, and 4) to study the satisfaction of student parents and students towards the implementation of the white school for drug and temptation free at Santi Wittayasan School. The samples were school administrators, teachers, basic education school committees, students, and student parents for 337 people. The research instrument was a questionnaire. The researcher analyzed the data by basic statistics, frequency, percentage, mean and standard deviation. As the results found that: 1) The Assessment result of White School project at Santi Wittaya School, according to the opinions of administrators, teachers and basic education school committees overall, was at a high level in all aspects by transportability had the highest, followed by product, context, input, impact, sustainability, effectiveness and process, respectively. 2) The evaluation results of activities under the White School Project for drug and temptation free at Santi Wittayasan School, were at the highest level, 3) The students had their opinions towards the implementation of the White School Project for drug and temptation free at Santi Wittayasan School, were the value and benefits received from the project overall at the highest level, and 4) The students and parents' satisfaction with the implementation of the White School Project for drug and temptation free at Santi Wittayasan School overall, was at the highest level.

Keywords: Project Evaluation, CIPPIEST Model, White School, Drug and Temptation

บทนำ

โรงเรียนจึงเป็นสถาบันทางสังคมที่เป็นพื้นฐานสถาบันหนึ่ง มีหน้าที่ในการพัฒนามนุษย์เพื่อช่วยให้ความรู้ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นแหล่งของศาสตร์ต่าง ๆ ที่จะผลิตและเลือกสรรให้ชุมชนตามต้องการ รวมทั้งเป็นที่อยู่ของเด็ก เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาคนตามแนวคิดใหม่ในการพัฒนาสุขภาพนักเรียน ควบคู่ไปกับการจัดการศึกษา ตลอดจนการปลูกฝังค่านิยมทางสุขภาพที่ถูกต้องให้แก่เด็กนักเรียนปรับเปลี่ยนคุณภาพชีวิตให้เป็นแนวทางเดียวกันทำให้ง่ายต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งเป็นปัจจัยในการแก้ไขปัญหายาเสพติดต่าง ๆ ที่มีสาเหตุมาจากพฤติกรรมกับสิ่งแวดล้อมหรือสร้างแนวทางที่ถูกต้องถาวร โรงเรียนจึงเป็นสถานที่เหมาะสมมากแห่งหนึ่งต่อการสร้างเสริมสุขภาพในด้านความรู้ ปลูกฝังเจตคติ สร้างทักษะที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมสุขภาพที่เหมาะสม โดยที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่ในการส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเลยหนองบัวลำภู. 2563: 12-13) ดังนั้น โรงเรียนสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขจึงเป็นมาตรการสำคัญที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการ และปฏิบัติตามกรอบนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โดยมียุทธศาสตร์และกลยุทธ์การป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษา ได้แก่ ยุทธศาสตร์

ด้านการป้องกัน ยุทธศาสตร์ด้านการค้นหา ยุทธศาสตร์ด้านการรักษา คือ กลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ คือ 1) สถานศึกษาต้องมียุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดที่สอดคล้องกับสภาพของปัญหาและสถานการณ์ในพื้นที่ที่มีความรุนแรงต่างกัน 2) สถานศึกษาต้องมีแผนงานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดในสถานศึกษาตลอดปีการศึกษา 3) สถานศึกษาต้องมีระบบข้อมูลการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ ระบบด้านการป้องกัน ระบบด้านการเฝ้าระวัง ระบบด้านการดูแลช่วยเหลือ และระบบด้านการบริหารจัดการ 4) สถานศึกษาต้องมีเครือข่ายการประสานงานทำงานระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่น ผู้นำชุมชน และผู้นำด้านศาสนา สถานศึกษาดำเนินการ 2 ไม่ คือ 1) สถานศึกษาไม่ปกปิดข้อมูล กลุ่มเสพ กลุ่มติด และกลุ่มค้ายาเสพติด 2) สถานศึกษาไม่ผลักปัญหา ไม่ไล่นักเรียนออกจากสถานศึกษา ให้นำไปบำบัดรักษา เมื่อหายแล้วให้กลับมาเรียนได้ตามปกติ ยุทธศาสตร์ด้านการเฝ้าระวัง และยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

จากสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงดังกล่าวแล้วในตอนต้น ทั้งทางด้านการสื่อสารเทคโนโลยีต่างๆ ซึ่งนอกจากจะส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวก ในเชิงลบก็มีปรากฏการณ์ เช่นกันเป็นต้นว่า ปัญหาทางเศรษฐกิจ ปัญหาแพร่ระบาดของยาเสพติด การพัฒนาเยาวชนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ มีคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำเนินชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ห่างไกลจากยาเสพติด สื่อลามกอนาจาร เกมออนไลน์ การพนัน และการทะเลาะวิวาท ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ปัญหาในรูปแบบต่างๆ ปัญหาครอบครัวที่เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสม ซึ่งจากการสำรวจ ติดตาม ดูแลพฤติกรรมนักเรียน ในปัจจุบันทางโรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 ที่มีความเสี่ยงร้อยละ 39.68 (โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์, 2563) ถ้าปล่อยไว้ไม่มีการแก้ไขอาจเกิดการลอกเลียนแบบพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เหล่านี้ได้ ทางโรงเรียนได้เห็นภาพความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวังนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษาทุกคนในสถานศึกษา ซึ่งมีผู้บริหาร ครู เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้เติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม โดยความร่วมมือกับนักเรียน ผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษา ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญ จึงได้จัดทำโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข ขึ้นเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันและจิตสำนึกให้กับนักเรียนที่จะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติดและอบายมุข และเป็นส่วนหนึ่งของพลังแผ่นดินที่จะเอาชนะยาเสพติดในการสร้างเสริมความสงบสุขทั้งในชุมชนและสังคม เพื่อให้ให้นักเรียนได้เติบโตขึ้นเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติในอนาคต

อย่างไรก็ดี เพื่อให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล จึงจำเป็นต้องมีการประเมินโครงการให้ครอบคลุมทั้งระบบทั้งด้านบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลผลิต และผลลัพธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการตัดสินใจของผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการ เพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่นำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดโครงการ ตรวจสอบความพร้อมของทรัพยากรต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องใช้ในการดำเนินโครงการ ตลอดจนความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการ ช่วยให้ทราบข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความก้าวหน้า ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินโครงการ ซึ่งนำมาใช้ในการตัดสินใจเพื่อการปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงแก้ไขการดำเนินโครงการให้เป็นไปตามทิศทางที่ต้องการ ช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับความสำเร็จและความล้มเหลวของโครงการ ที่นำมาใช้ในการตัดสินใจและวินิจฉัยว่า จะดำเนินโครงการในช่วงต่อไปอย่างไร ยกเลิกหรือปรับขยายการดำเนินโครงการต่อไปและช่วยให้ข้อมูลสารสนเทศที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของโครงการว่าเป็นอย่างไร คำนวณกับการลงทุนหรือไม่ และช่วยให้เกิดการเสริมแรง สร้างพลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานในโครงการเมื่อทราบผลสำเร็จ จุดเด่น หรือจุดด้อยของโครงการ

โดยจะมุ่งมั่นปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินโครงการให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้น ซึ่งจะเกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2557) ซึ่งรูปแบบประเมินที่เหมาะสมนำมาใช้ในการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขด้วยรูปแบบการประเมิน CIPPIEST ที่เป็นส่วนปรับขยายของรูปแบบการประเมิน CIPP โดยที่ส่วนขยายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นนี้ มีความหมายครอบคลุมรวมถึงการประเมินผลผลิตเดิมและการประเมินผลลัพธ์ เป็นการประเมินที่มีวิธีการดำเนินการอย่างชัดเจนเป็นระบบ โดยใช้เทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับประเด็นย่อยๆ ที่ต้องการประเมินในแต่ละมิติ รวมทั้งใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทั้งหมด ทั้งที่เป็นทีมผู้ปฏิบัติงานในโครงการ และผู้รับผลประโยชน์จากโครงการ (รัตนะ บัวสนธ์, 2556)

คำถามการประเมิน

1. ผลการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายโยงความรู้ ของโรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์อยู่ในระดับใด
2. ผลการดำเนินกิจกรรมตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขของโรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์แต่ละกิจกรรมอยู่ในระดับใด
3. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขของโรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์อยู่ในระดับใด
4. ความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนต่อการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขของโรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การประเมิน

1. เพื่อประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขด้านบริบท ด้านปัจจัยนำเข้า ด้านกระบวนการ ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายโยงความรู้ ของโรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์
2. เพื่อศึกษาผลการดำเนินกิจกรรมตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขของโรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนต่อการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขของโรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียนต่อการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขของโรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการประเมินโครงการ

การประเมินโครงการเป็นกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์อย่างเป็นขั้นตอนโดยเทียบกับเกณฑ์กระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือการใช้เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์ เพื่อหาข้อมูลที่เป็นจริงและเชื่อถือได้เกี่ยวกับโครงการ และนำผลที่ได้มาตัดสินคุณค่าของโครงการนั้น ๆ ว่าบรรลุวัตถุประสงค์มีประสิทธิภาพเพียงใด และใช้เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจว่า ควรจะมีการปรับปรุงแก้ไขส่วนใดจะดำเนินการ

โครงการต่อไปหรือล้มเลิกโครงการ ในกรณีที่เป็น การประเมินโครงการอบรมก็จะให้ความสำคัญกับการประเมินปฏิกิริยา (Reaction) เป็นการประเมินปฏิกิริยาตอบสนองของผู้เข้ารับการอบรมว่ามีความรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับโครงการ เช่น หลักสูตร เนื้อหาสาระตรงกับความต้องการหรือไม่ ความคิดเห็นต่อเอกสาร สถานที่ โสตทัศนูปกรณ์ ระยะเวลาของการอบรมเหมาะสมเพียงไร วิทยากรเหมาะสมหรือไม่ ได้รับความรู้ ทักษะในระดับใด มีความคาดหวังอย่างไรต่อการนำความรู้และทักษะที่ได้รับไปใช้งาน เป็นต้น การประเมินการเรียนรู้ (Learning) เป็นการประเมินผลการเรียนที่เกิดขึ้นกับผู้เข้ารับการอบรมหลังการฝึกอบรม เกี่ยวกับความรู้ ความคิด ทักษะ ค่านิยม ทักษะ การปฏิบัติ เป็นต้น การประเมินพฤติกรรม (Behavior) เป็นการประเมินพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรมเมื่อกลับไปปฏิบัติงานว่า มีการเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่พึงประสงค์หรือไม่ มีการนำความรู้และทักษะที่ได้รับจากการฝึกอบรม ไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานมากน้อยเพียงไร เป็นต้น และการประเมินผลลัพธ์ (Results) ที่เกิดต่อองค์กร เป็นการประเมินผลลัพธ์หรือผลกระทบที่เกิดต่อองค์กร อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้เข้ารับการอบรม เช่น การเพิ่มของประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงาน ประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมงาน หรือผู้เกี่ยวข้อง เป็นต้น (Stufflebeam and Shinkfield, 2007; Suchman, 1990; Fitzpatrick, Sanders, and Worthen, 2014; สมคิด พรหมจรรย์, 2550; สุพัทธ์ พิบูลย์, 2551; วิเศษ ปิ่นพิทักษ์, 2565)

รัตนะ บัวสนธ์ (2556) กล่าวว่า รูปแบบการประเมิน CIPPIEST คือ ส่วนขยายของรูปแบบการประเมิน CIPP โดยปรับ ขยายการประเมินผลผลิต (Product Evaluation) ออกเป็นการประเมินผลกระทบ (Impact Evaluation) การประเมินประสิทธิผล (Effectiveness Evaluation) การประเมินความยั่งยืน (Sustainability Evaluation) และการประเมินการถ่ายทอดส่งต่อ (Transportability Evaluation) ของสิ่งที่ได้รับการประเมิน ซึ่งมักได้แก่ โครงการ แผนงานหรือสิ่งแทรกแซงต่าง ๆ โดยที่ส่วน ขยายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นนี้ มีความหมายครอบคลุมรวมถึงการประเมินผลผลิตเดิมและการ ประเมินผลลัพธ์นั่นเอง ทั้งนี้ ความหมายของมิติ การประเมินที่เพิ่มขึ้น พิจารณาได้จากการตั้งคำถามการประเมิน (Evaluation Questions) แต่ละมิติ ดังนี้ (Stufflebeam, Gulickson and Wingate, 2002; Stufflebeam and Shinkfield, 2007)

1. การประเมินผลกระทบ เป็นการประเมินโดย ตั้งคำถามว่า สิ่งที่ได้รับผลประโยชน์ (จากโครงการหรือ สิ่งแทรกแซง) ได้รับเกินไปกว่าเป้าหมายความต้องการ ที่จะได้รับตอบสนองตามความต้องการ จำเป็นนั้นคือ อะไรบ้าง คำถามนี้ชี้ให้เห็นว่าไม่ว่าสิ่งที่ได้รับเกินไป กว่าที่กำหนดไว้นั้นจะเป็นไปในทางบวกหรือทางลบก็ล้วนแต่เป็นผลกระทบทั้งสิ้น

2. การประเมินประสิทธิผล เป็นการประเมิน โดยตั้งคำถามว่า โครงการหรือสิ่งแทรกแซงบรรลุตอบสนองความต้องการจำเป็นของกลุ่มผู้รับประโยชน์ ได้อย่างครอบคลุมหรือไม่

3. การประเมินความยั่งยืน เป็นการประเมิน โดยตั้งคำถามว่า แนวทางการปฏิบัติอย่างเป็นระบบหรือเป็นทางการเกี่ยวกับการนำโครงการไปใช้ให้ประสบ ผลสำเร็จอย่างยั่งยืนคืออะไร คำถามดังกล่าวมุ่งพิจารณา ประเมินความคงอยู่หรือความต่อเนื่องในการทำโครงการที่ประสบผลสำเร็จไปใช้ รวมถึง วิธีการในการรักษาไว้ ซึ่งความสำเร็จของโครงการดังกล่าว

4. การประเมินการถ่ายทอดส่งต่อเป็นการ ประเมินโดยตั้งคำถามว่า มีการนำโครงการหรือ สิ่งแทรกแซงที่ประสบผลสำเร็จไปประยุกต์หรือ ปรับปรุงใช้ในที่อื่น ๆ หรือไม่

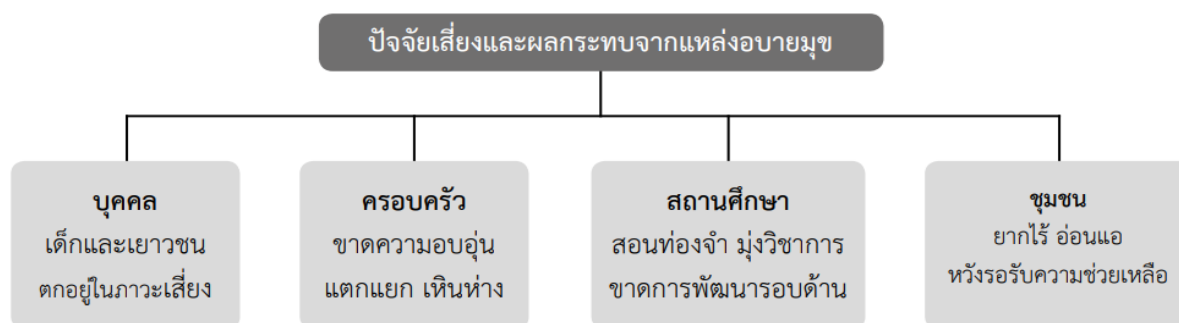
จะเห็นว่ามิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นทั้ง 4 ด้าน จากการขยายการประเมินผลผลิตตามรูปแบบการประเมิน CIPP เดิมนั้น แท้ที่จริงก็คือ การประเมินใน ส่วนที่สตีฟเฟิลบีม เรียกว่า “ผลลัพธ์” (Outcomes) ของโครงการนั่นเอง เพียงแต่เป็นการจำแนกและตั้ง คำถามการประเมินให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ดังนั้นวิธีการนำรูปแบบ

การประเมิน CIPPIEST ไปใช้จึงยังคงมีลักษณะ เช่นเดียวกับการใช้รูปแบบการประเมิน CIPP ที่กล่าวผ่านมาไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณค่าของรูปแบบการประเมินทั้งที่เป็นการประเมินเป็นระยะ ๆ และการประเมินสรุปรวม เหล่านี้เป็นต้น

สรุปได้ว่า รูปแบบการประเมินโครงการแบบ CIPPIEST Model เป็นรูปแบบการประเมินที่มีความต่อเนื่องกันในการดำเนินงานอย่างครบวงจร มีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามที่ได้กำหนดไว้ แล้วนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำให้เป็นสารสนเทศ เพื่อนำโครงการไปปฏิบัติ เพื่อปรับปรุงโครงการอย่างทันทั่วถึง ดังนั้น ผู้ประเมินเห็นว่าควรใช้รูปแบบการประเมินโครงการ CIPPIEST Model ซึ่งเป็นการประเมินที่เน้นการตัดสินใจตามแนวความคิดของ สต๊ฟเฟิลบีม (Stufflebeam) เป็นรูปแบบการประเมินที่เป็นระบบและครอบคลุมทุกด้าน ทุกขั้นตอนเหมาะกับการตัดสินใจ ตัดสินคุณค่า และมีประสิทธิภาพนำมาใช้ในการประเมินโครงการโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยเสพติด และอบายมุขโรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์

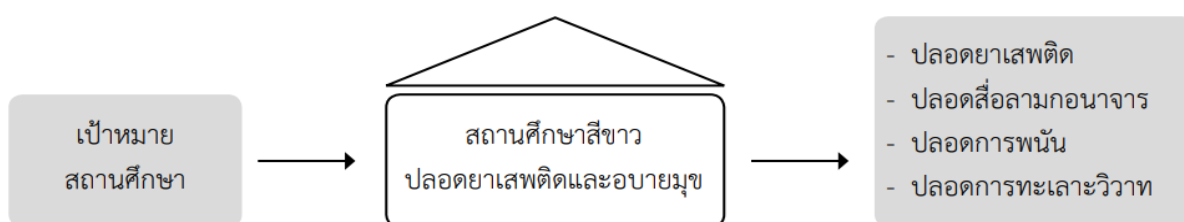
แนวคิดสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยเสพติดและอบายมุข

จากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากในปัจจุบัน การสื่อสารเทคโนโลยีต่าง ๆ ส่งผลกระทบต่อประชาชน ทั้งในเชิงบวกและเชิงลบ ซึ่งปรากฏปัญหาให้เห็นมากมาย ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม และด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาการแพร่ระบาดของยาเสพติด อันนำมาซึ่งปัญหาครอบครัวที่เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด มีการปรับตัวที่ไม่เหมาะสมหรืออื่น ๆ ความสำเร็จที่เกิดขึ้นจากการพัฒนานักเรียน นักศึกษา ให้เป็นคนดีมีคุณธรรม ตามความคาดหวังนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษาทุกคน ในสถานศึกษา ซึ่งมีครู อาจารย์ เป็นหลักสำคัญในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน นักศึกษา ให้เติบโตงดงามและเป็นบุคคลที่มีคุณค่าของสังคม การพัฒนานักเรียน นักศึกษา ให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมจริยธรรม ดำเนินวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษาที่สถานศึกษาทุกแห่ง ต้องดำเนินการจัดการศึกษาตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องการให้เยาวชนเป็นคนเก่ง คนดีดำรงตนให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข นอกจากจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักเรียน นักศึกษา ได้รับกระบวนการเรียนรู้แล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้นจากปัจจัยเสี่ยง รอบสถานศึกษาที่มีพฤติกรรมไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด ร้านเกม การพนัน หนีเรียน ทะเลาะวิวาท ก่ออาชญากรรม เป็นปัญหาสังคมที่ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ทุกคนที่เกี่ยวข้องต้องเข้าไปช่วยเหลือและแก้ไข ปัญหาไม่ให้มีพฤติกรรมเสี่ยง ซึ่งมาจากปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบจากแหล่งอบายมุข ดังแสดงในภาพที่ 1 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ภาพที่ 1 ปัจจัยเสี่ยงและผลกระทบจากแหล่งอบายมุข

กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ได้ดำเนินการกำหนดนโยบายตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2541 มาอย่างต่อเนื่อง โดยได้กำหนดมาตรการป้องกันเด็กและเยาวชนก่อนวัยเสี่ยงและในวัยเสี่ยงไม่ให้เข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด เรียนรู้ถึงโทษและพิษภัยของยาเสพติด รู้จักวิธีปฏิเสธหลีกเลี่ยงยาเสพติดและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์เพื่อหลีกเลี่ยงการหมกมุ่นมั่วสุมกับยาเสพติดและอบายมุข ตลอดจนดูแลช่วยเหลือนักเรียน นักศึกษาที่ไป เกี่ยวข้องกับยาเสพติด จึงได้กำหนดนโยบายให้ผู้บริหารองค์กรหลัก หน่วยงานและสถานศึกษาดำเนินการโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข โดยการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข มีเป้าหมายเพื่อให้สถานศึกษา ทุกแห่งปลอดภัยจากยาเสพติด และอบายมุข ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 เป้าหมายสถานศึกษาปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข

สรุปได้ว่า การดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุขได้ดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง โดยใช้แนวคิดและหลักการของ “4 ประสาน 2 ค้ำ” ซึ่ง 4 ประสาน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครูอาจารย์ ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนนักเรียน นักศึกษา และส่วนของ 2 ค้ำ เดิมเป็นผู้แทนชุมชน แต่พื้นที่เสี่ยงเพิ่มมากขึ้น จึงได้กำหนดใหม่เพื่อให้มีบุคลากรสำคัญที่จะเข้ามาช่วยสถานศึกษาในการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาว ปลอดภัยจากยาเสพติด และอบายมุข ได้แก่ ตำรวจ ทหาร ผู้นำท้องถิ่น และผู้นำศาสนา ซึ่งอยู่ในบริเวณท้องถิ่นและชุมชน ทั้งนี้ เพื่อช่วยสถานศึกษาให้มีมาตรการป้องกันและการปราบปรามผู้จำหน่าย/ผู้เสพ มาตรการความปลอดภัย เป็นการเพิ่มความมั่นใจ ให้กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ในการป้องกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด แหล่งอบายมุขรอบสถานศึกษา ดังนั้น เพื่อให้สถานศึกษามีระบบการป้องกันที่เข้มแข็งต่อเนื่องและยั่งยืน จึงให้มีการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ 5 มาตรการ ได้แก่ มาตรการป้องกัน มาตรการค้นหา มาตรการรักษา มาตรการเฝ้าระวัง มาตรการบริหารจัดการ และกลยุทธ์ 4 ต้อง 2 ไม่ คือ ต้องมียุทธศาสตร์ ต้องมีแผนงาน ต้องมีระบบข้อมูล ต้องมีเครือข่าย และ 2 ไม่ คือ ไม่ปกปิดข้อมูลและไม่ไล่ผู้เรียนออกเป็นแนวทางการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุข

วิธีดำเนินการประเมิน

การประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดภัยจากยาเสพติดและอบายมุขโรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ กำหนดกรอบการประเมินตามรูปแบบการประเมิน CIPPIEST MODEL ของสตีฟเฟิลบีม ผู้ประเมินได้กำหนดวัตถุประสงค์และประเด็นการประเมิน แหล่งข้อมูล เครื่องมือ/วิธีการ การวิเคราะห์ข้อมูล เขียนเป็นกรอบตามวิธีการประเมินโครงการ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 กรอบวิธีการประเมินโครงการ

วัตถุประสงค์และประเด็น การประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/ วิธีการ	การวิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์การ ประเมิน
1. เพื่อประเมินด้านบริบทและ ด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการ - ความสอดคล้องกับนโยบาย หลักการ เหตุผล วัตถุประสงค์ การประสานงาน สภาพแวดล้อมและบรรยากาศ ความต้องการของสถานศึกษา - ความพร้อมและความพอเพียง ของบุคลากร วัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ งบประมาณ การบริหารจัดการ	- ผู้บริหาร - คณะกรรมการ สถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน - ครู	แบบสอบถาม ฉบับที่ 1	- ค่าเฉลี่ย - ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	- ระดับมาก ขึ้นไป ค่าเฉลี่ย ≥ 3.51
2. เพื่อประเมินด้านกระบวนการ ของโครงการ 2.1 การวางแผน (Plan) 2.2 การดำเนินงาน (Do) 2.3 การตรวจสอบ (Check) 2.4 การปรับปรุง (Action)	- ผู้บริหาร - คณะกรรมการ สถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน - ครู	แบบสอบถาม ฉบับที่ 2	- ค่าเฉลี่ย - ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	- ระดับมาก ขึ้นไป ค่าเฉลี่ย ≥ 3.51
3. เพื่อศึกษาผลการดำเนิน กิจกรรมโครงการ	- ผู้บริหาร - คณะกรรมการ สถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน - ครู	แบบสอบถาม ฉบับที่ 3	- ค่าเฉลี่ย - ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	- ระดับมาก ขึ้นไป ค่าเฉลี่ย ≥ 3.51
4. เพื่อประเมินด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่วง โยงความรู้	- ผู้บริหาร - คณะกรรมการ สถานศึกษา ชั้นพื้นฐาน - ครู	แบบสอบถาม ฉบับที่ 4	- ค่าเฉลี่ย - ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	- ระดับมาก ขึ้นไป ค่าเฉลี่ย ≥ 3.51
5. เพื่อประเมินการดำเนินงาน โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอด ยาเสพติดและอบายมุขโรงเรียน สันติวิทยาสรรพ์ เกี่ยวกับคุณค่า และประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ	- นักเรียน	แบบสอบถาม ฉบับที่ 5	- ค่าเฉลี่ย - ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	- ระดับมาก ขึ้นไป ค่าเฉลี่ย ≥ 3.51

วัตถุประสงค์และประเด็น การประเมิน	แหล่งข้อมูล	เครื่องมือ/ วิธีการ	การวิเคราะห์ ข้อมูล	เกณฑ์การ ประเมิน
6. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อ โครงการสถานศึกษาสีขาวปลอด ยาเสพติดและอบายมุขโรงเรียน สันติวิทยาสรรพ์	ผู้ปกครอง นักเรียนและ นักเรียน	แบบสอบถาม ฉบับที่ 6	- ค่าเฉลี่ย - ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	- ระดับมาก ขึ้นไป ค่าเฉลี่ย ≥3.51

สรุปผลการประเมิน และอภิปรายผล

สรุปผลการประเมิน

1. ผลการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านการถ่ายทอดความรู้ รองลงมาคือ ด้านผลผลิต ด้านบริบท และด้านปัจจัยนำเข้า

2. ผลการประเมินกิจกรรมตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขโรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติ (D) ด้านการวางแผน (P) และอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการตรวจสอบ (C) และด้านการปรับปรุงแก้ไข (A)

3. นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับต่อการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

4. นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจของที่มีต่อการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขโรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า (1) โครงการมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน (2) โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และ(3) โรงเรียนมีการวางแผนโครงการซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน ประกอบกับคณะทำงานของโรงเรียน มีการประสานงานระหว่างบุคลากรทำให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินโครงการ ทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของโครงการร่วมกัน เพื่อให้คณะครู บุคลากรทุกคนได้เห็นภาพความสำเร็จตรงกัน จากเหตุผลเหล่านี้ทำให้ผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนิษฐา ธิระโคตร (2560) ได้ทำการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 มีวัตถุประสงค์การวิจัยคือ (1) เพื่อศึกษาการประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาวของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 (2) เพื่อเปรียบเทียบการประเมินผลการดำเนินงานโครงการ

โรงเรียนสีขาว ของโรงเรียนมัธยมศึกษา จำแนกตามวุฒิการศึกษา ตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียนและมาตรฐาน การประเมิน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนต่อการประเมินผลการดำเนินงาน โครงการโรงเรียนสีขาวของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

2. ผลการประเมินกิจกรรมตามโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขโรงเรียนสันติ วิทยาสรรพ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็น เพราะว่ามีกำหนดเป็นนโยบายและมีการวางแผนอย่างรัดกุม เช่น คณะกรรมการร่วมกำหนดกิจกรรมให้กับ นักเรียน ประชุมคณะครู ชี้แจงและทำความเข้าใจร่วมกัน กำหนดวัน ในการดำเนินโครงการ รายละเอียด ขั้นตอนการจัดกิจกรรมทั้ง 10 กิจกรรม และโรงเรียนแต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินงาน ผู้รับผิดชอบ กิจกรรมทั้ง 10 กิจกรรม เมื่อพิจารณารายละเอียดด้านการปฏิบัติ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กิจกรรมดนตรีพื้นบ้าน กิจกรรมคนสร้างศิลป์ และกิจกรรม To be number one ที่มี คะแนนเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากิจกรรมดังกล่าว เป็นกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนได้ผ่อนคลายและมี อิสระในการแสดงออก และสอดคล้องกับจุดเน้นของโรงเรียนที่เน้นการอนุรักษ์และส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น นอกจากนี้ ในด้านการตรวจสอบก็ได้ให้ความสำคัญกับ การจัดทำเอกสารในการประเมินผลการจัด กิจกรรม ทั้ง 10 กิจกรรม เครื่องมือการนิเทศ ติดตาม ประเมินผลสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง และ โรงเรียนแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลอย่างชัดเจนจึงส่งผลต่อการ ดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับผลการวิจัยของ Evans-Whipp, T., Lloyd, Toubmourou, & Arthur (2004) ได้ศึกษาเรื่องนโยบายด้านสารเสพติดของสถานศึกษาและผลกระทบการใช้สารเสพติดของ เยาวชน พบว่า ในประเทศ สหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และประเทศทางตะวันออก สถานศึกษาให้ความสำคัญ กับนโยบายด้านสารเสพติด นโยบายเป็นองค์ประกอบในการส่งเสริมสุขภาพในสถานศึกษาและพบว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ที่พัฒนาแล้วจะมีนโยบายด้านสารเสพติดในสถานศึกษา และนโยบายด้านสารเสพติด ของสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับการลดลงของการสูบบุหรี่และในการพัฒนาเด็กและเยาวชนของ นานาชาติ ส่วนใหญ่โครงการใหม่จะมุ่งเน้นไปที่การเปรียบเทียบนโยบาย และการพัฒนาหลักสูตร

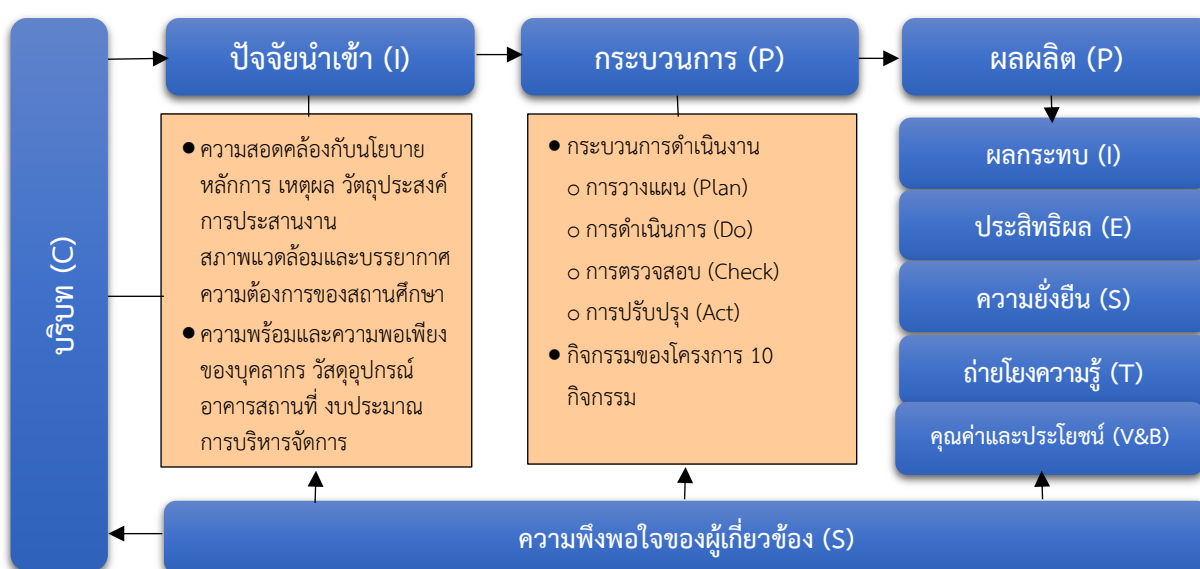
3. นักเรียนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับต่อการดำเนินงานโครงการ สถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจากสถานศึกษาได้กำหนดแนวทางป้องกันและแก้ไขปัญหายาอย่างมีส่วนร่วมทั้งการป้องกัน การค้นหา การ รักษา การเฝ้าระวัง และการบริหารจัดการที่ให้ชุมชนมีส่วนร่วมส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ และรู้จักเสียสละ ไม่เห็นแก่ตัว นำความรู้มาปรับใช้กับเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ นำมาปรับและประยุกต์ใช้ในการ ปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี ความสุข สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชีรพงษ์ ชูพันธ์ (2562) ได้วิจัยการพัฒนาแนวทางการดำเนินงาน สถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 พบว่า แนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการ ป้องกัน จัดประชุมชี้แจงทบทวนนโยบาย แผนปฏิบัติการติดตามประเมินผลสรุปรายงาน 2) ด้านการค้นหา คัด กรองจำแนกกลุ่มนักเรียนและรายงานการสำรวจการใช้สารเสพติด 3) ด้านการรักษา จัดบริการสื่อการแนะ แนว และดำเนินกิจกรรมเรื่องการป้องกันยาเสพติด 4) ด้านการเฝ้าระวัง องค์กรนักเรียนดำเนินการจัดกิจกรรม ที่หลากหลายในสถานศึกษา 5) ด้านการบริหารจัดการ ร่วมประชุมเพื่อกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และ

ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

4. นักเรียนและผู้ปกครองมีความพึงพอใจของที่มีต่อการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า การดำเนินงานของโรงเรียนเน้นให้เกิดการร่วมมือของบุคลากรหลายฝ่าย ทั้งฝ่ายบริหาร ฝ่ายปฏิบัติ ฝ่ายสนับสนุน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครู นักเรียน กรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครองนักเรียนส่งผลให้เกิดความสำเร็จของโครงการทำให้โรงเรียนและนักเรียนเป็นที่ยอมรับของชุมชน กิจกรรมของโครงการส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้ที่ตระหนักถึงพิษภัยของยาเสพติดและอบายมุข และโครงการช่วยส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีความประพฤติเรียบร้อย ต่อโรงเรียน ต่อผู้ปกครองและชุมชน ทำให้ผลการดำเนินงานสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของกชกร เป้าสุวรรณ และคณะ (2550) ที่กล่าวว่าความพึงพอใจเป็นผลของการแสดงออกของทัศนคติของบุคคล เมื่อใดสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกบวก เป็นความรู้สึกที่พึงพอใจ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าสิ่งนั้นสร้างความรู้สึกผิดหวังก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบ เป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ

องค์ความรู้ใหม่

การใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST ในครั้งนี้เป็นการประเมินเป็นระยะๆ โดยเริ่มจาก 1) การประเมินด้านบริบท (Context) และด้านปัจจัยนำเข้า (Input) 2) ด้านกระบวนการ (Process) ได้แก่ การวางแผน การดำเนินงาน การตรวจสอบ การปรับปรุง 3) ด้านผลการดำเนินกิจกรรมโครงการ 10 กิจกรรม 4) ด้านผลผลิต (Product) ด้านผลกระทบ (Impact) ด้านประสิทธิผล (Effectiveness) ด้านความยั่งยืน (Sustainability) ด้านการถ่ายทอดความรู้ (Transportability) 5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ (Value & Benefit) และ 6) ด้านความพึงพอใจ (Satisfaction) ซึ่งการประเมินดังกล่าวได้ใช้รูปแบบการประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision oriented Evaluation) ทำให้ได้สารสนเทศที่สำคัญและนำไปสู่การตัดสินใจดำเนินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขในปีการศึกษาต่อไป ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 โมเดลการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข (CIPPIEST_{v&BS} Model)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

1. การมีส่วนร่วมเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินโครงการ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้กำกับ ดูแลโครงการและครูที่จัดกิจกรรม ควรประชาสัมพันธ์ แจ้งให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ทราบทุกครั้งที่มีการดำเนินตามโครงการและมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงานของโครงการให้มากยิ่งขึ้น โดยอาจจะประชาสัมพันธ์ผ่านทางวารสารของโรงเรียน ประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ของโรงเรียน หรือประชาสัมพันธ์ผ่านทาง Facebook ของโรงเรียน เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญของโครงการและเน้นการมีส่วนร่วมของการดำเนินกิจกรรมของโครงการ

2. การดำเนินโครงการสิ่งสำคัญ คือ วัสดุอุปกรณ์เพียงพอในการดำเนินงานตามโครงการ มีการวางแผน และปฏิบัติตามขั้นตอนในการดำเนินงานของโครงการ ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินโครงการ ควรมีการจัดเตรียม วัสดุ อุปกรณ์เพียงพอในการดำเนินงานตามโครงการเพื่อประสิทธิภาพของการดำเนินตามโครงการที่วางไว้และมีการวางแผนและปฏิบัติตามขั้นตอนในการดำเนินโครงการที่วางแผนไว้ หากมีปัญหาควรมีการประชุมวางแผนกับคณะกรรมการที่ตั้งขึ้น

3. ควรนำผลมาวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา หากจะมีการดำเนินโครงการในปีถัดไป ควรมีการนำผลในปีที่ผ่านมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

4. โรงเรียนควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้นักเรียนนำบุคคลในครอบครัวเข้าร่วมกิจกรรมที่โรงเรียน ได้จัดขึ้นและโรงเรียนควรช่วยส่งเสริม ติดตามจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกกิจกรรมที่จัดขึ้น ให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้มากที่สุด

5. ควรวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของการดำเนินโครงการ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีผลการดำเนินงานที่เป็นวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการขับเคลื่อนโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ อย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขโรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ นอกเหนือจากรูปแบบการประเมิน CIPPIEST Model เป็นเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้สารสนเทศของผลการประเมินที่หลากหลาย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจและการตัดสินใจคุณค่าของโครงการ

2. ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุขโรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์กับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อที่จะได้ทราบถึงความสัมพันธ์ทางการเรียนที่เกิดขึ้นหลังจากโครงการเสร็จสิ้นแล้ว

3. ควรศึกษาการพัฒนาแบบการส่งเสริมสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์ โดยนำกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จมาพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้ให้ลุ่มลึกมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กขกร เป้าสุวรรณ, ธนภัทร ปังฉิม และสุจิตรา ฉายปัญญา. (2550). *ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการศึกษต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์สุโขทัย*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- กนิษฐา ถิระโคตร. (2560). การประเมินผลการดำเนินงานโครงการโรงเรียนสีขาวของโรงเรียนมัธยมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 28. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). คู่มือการดำเนินงานโครงการสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข
ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2559. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ สกสค. ลาดพร้าว.
- ธีรพงษ์ ชูพันธ์. (2562). การพัฒนาแนวทางการดำเนินงานสถานศึกษาสีขาวปลอดยาเสพติดและอบายมุข
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2557). เทคนิคการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท แฮาส์ ออฟ เคอร์มิสท์.
- รัตน์ บัสนันท์. (2556). รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPPIEST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและถูกต้องในการ
ใช้. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 5(2): 7-24.
- โรงเรียนสันติวิทยาสรรพ์. (2563). รายงานการประเมินตนเอง ประจำปีการศึกษา 2562. หนองบัวลำภู :
เอกสารทางวิชาการ เลขที่ 3/2563 (อัดสำเนา).
- วิเศษ ปิ่นพิทักษ์. (2565). การประเมินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการ
ศึกษาด้านเทคโนโลยีสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของ
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของ โด널ด์ แอล
เคิร์กแพทริก (Donald L. Kirkpatrick). วารสารครุศาสตร์ปัญญา, 4(4): 47-57.
- สมคิด พรหมจ้อย. (2550). แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินนโยบาย แผนงาน โครงการ”ในประมวลสาระชุดวิชาการ
ประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 3: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุพักตร์ พิบูลย์. (2551). แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการประเมิน”ในประมวลสาระชุดวิชาการประเมิน และการจัด
โครงการประเมิน. พิมพ์ครั้งที่ 4. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Evans-Whipp, T., B., J.M., , Lloyd, S., Lafazia, A.N., , Toumbourou, J. W., & Arthur, M. W. C. R.
(2004). A Review of School Drug Policies and their Impact on Youth Substance Use.
Health Promotion International, 19(2), 227-234.
- Fitzpatrick.J.L., Sanders, J.R. and Worthen, B.R. (2014). *Program evaluation: Alternative
approaches and practical guidelines*. New York: Longman.
- Stufflebeam, D.L. and Shinkfield, A.J. (2007). *Evaluation Theory, Models and Applications*.
San Francisco, CA: Jossey-Bass.
- Stufflebeam, D. L., Gullickson, A. R., & Wingate, L. A. (2002). *The spirit of Consuelo: An evaluation
of Ke Aka Ho‘ona*. Kalamazoo: Western Michigan University Evaluation Center.
- Suchman, L. (1990) *Representation in Scientific Practice*, in Woolgar, S. and Lynch (Eds), MIT
Press, Cambridge, MA.

บทความวิจัย (Research Article)

การวิจัยและพัฒนาแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์
แบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
(COVID-19) ของโรงเรียนเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์
Research and Development of Management Model for Participatory Online
Learning and Teaching Aspect During the Corona Virus 2019 (COVID-
19) Pandemic at Petpittayakom School, Phetchabun Province.

วิเศษ ปิ่นพิทักษ์¹

Wises Pinpithak¹

โรงเรียนเพชรพิทยาคม, เพชรบูรณ์, ประเทศไทย¹

Petpittayakom School, Phetchabun, Thailand¹

Received: July 10, 2022 Revised: August 29, 2022 Accepted: August 1, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยและพัฒนาแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของโรงเรียนเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาองค์ประกอบและขั้นตอนของการพัฒนาแบบการบริหารจัดการ (2) พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (3) ประเมินรูปแบบการบริหารจัดการ และ (4) ถอดบทเรียนจากการใช้รูปแบบการบริหารจัดการ ดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 (R1) การวิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการบริหาร ขั้นที่ 2 (D1) การพัฒนารูปแบบ ขั้นที่ 3 (R2) การทดลองใช้รูปแบบ ขั้นที่ 4 (D2) การแก้ไขปรับปรุงรูปแบบ ขั้นที่ 5 (R3) การนำรูปแบบไปใช้หลังการแก้ไขปรับปรุงและประเมินรูปแบบ และขั้นที่ 6 (D3) การถอดบทเรียนจากการใช้รูปแบบ และเผยแพร่องค์ความรู้ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน ปีการศึกษา 2564 ที่ได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบวิเคราะห์งานวิจัย และแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบและขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบการบริหารมี 6 องค์ประกอบคือ การวางแผนการดำเนินงาน การพัฒนา บุคลากร การสอนออนไลน์ การนิเทศ กำกับติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วม 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้รับการปรับปรุงหลังการนำไปใช้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ในขั้นตอนการรายงานผลการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และการนิเทศ กำกับติดตาม ผลการดำเนินงาน 3) ผลการประเมินรูปแบบด้านความถูกต้อง ด้านความมีประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจของครู และนักเรียน ที่มีต่อรูปแบบอยู่ในระดับมากถึงระดับมากที่สุด และ 4) การถอดบทเรียนจากการใช้รูปแบบโดยใช้เทคนิคการทบทวนหลังปฏิบัติการ พบว่า ปัญหาในการพัฒนารูปแบบ คือ การกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอน การจัดทำรายงานการสอนออนไลน์ และการนิเทศ

¹ Corresponding author, Tel. 0819730852, Email: officepks@pks.ac.th

ติดตาม การดำเนินงาน มีสาเหตุจากลำดับขั้นตอนการดำเนินงานที่ไม่เป็นระบบ ความรู้ ความสามารถในการสอนออนไลน์ของครู และวิธีการเข้าถึงสถานการณ์การสอนออนไลน์ของผู้นิเทศ โดยมีวิธีการปรับปรุงแก้ไข คือ การจัดลำดับงานให้เป็นไปตามขั้นตอน และการอบรมพัฒนาบุคลากร ด้านการใช้แอปพลิเคชันประกอบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และการนิเทศ กำกับติดตาม การดำเนินงาน

คำสำคัญ : วิจัยและพัฒนา, รูปแบบการบริหารจัดการ, การเรียนการสอน, ออนไลน์, โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

Abstract

The research and development of management model for participatory online learning and teaching aspect during the Corona Virus 2019 (COVID-19) Pandemic in Petpittayakom school Phetchabun Province aimed to 1) study elements and steps of management model 2) develop management model for online learning and teaching aspect during the Corona Virus 2019 (COVID-19) pandemic 3) evaluate management model for online learning and teaching aspect during the pandemic 4) lesson learned after implemented the model during the pandemic. The research divided into 6 steps such as analyzed and synthesis elements of administration model (R1), model development (D1), implemented the model (R2), improved the model (D2), implemented complete the model which improving and evaluated already in 2021 academic year (R3) and lesson learned after implementation the model during the pandemic and discriminate knowledge (D3). The samples from teacher, students and students' parent academic year 2021 which chosen by random sampling. The instruments were research analysis, and questionnaire forms. The data was analyzed in terms of percentages, mean and standard deviation and content analysis. The data results showed that 1) The management model consisted of 6 elements such as operational planning, personnel development, learning and teaching online, supervision, monitoring, performance appraisal and participation. 2) The report of development model after implementation and improving in first semester of academic year 2021 found the results of online learning and teaching, supervision, monitoring, performance appraisal. 3) The results of assessment model on accuracy, benefits, possibility and suitability found all of them had highest level, the satisfaction of teachers, students had high and highest level. 4) The lesson learned after implemented the model by after action review (AAR) found problems for development the model were the method of teaching and learning the determination, the online teaching report, the supervision and the operations. Causes of problems were the irregular sequence of operations, the teaching knowledge about learning and teaching online, the accessing learning and teaching online of supervisory, and improvement methods were arranging step for working, training and developing personnel about learning and teaching online application using, supervision and monitoring.

Keywords: Research and Development, Management Model, Learning and Teaching, Online, COVID-19

บทนำ

เหตุการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ตามที่ระบุในเว็บไซต์วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี ดังข้อความที่ระบุว่า การระบาดทั่วของโควิด-19 ในประเทศไทย ดำเนินอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 13 มกราคม 2563 และเป็นส่วนหนึ่งของการระบาดทั่วของโควิด-19 โดยประเทศไทยเป็นประเทศแรกที่พบผู้ป่วยยืนยันโควิด-19 รายแรกนอกประเทศจีน การคัดกรองผู้เดินทางเข้าประเทศพบผู้ป่วยประปรายตลอดเดือน ซึ่งเป็นผู้ที่เดินทางมาจากหรือเป็นผู้พำนักอยู่ในประเทศจีนแทบทั้งสิ้น จนเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2563 ถึงมีรายงานว่าพบผู้ป่วยที่ติดเชื้อจากการแพร่เชื้อในประเทศเป็นครั้งแรก จำนวนผู้ป่วยยังมีน้อยตลอดเดือนกุมภาพันธ์ 2563 โดยมีผู้ป่วยยืนยัน 40 รายเมื่อสิ้นเดือน แต่จำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นมากในกลางเดือนมีนาคม 2563 ซึ่งมีการระบุสาเหตุจากกลุ่มการแพร่เชื้อจากหลายกลุ่ม ซึ่งกลุ่มใหญ่สุดเกิดขึ้นในการแข่งขันมวยไทย ณ สนามมวยเวทีลุมพินี เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2563 ผู้ป่วยยืนยันแล้วเพิ่มเกิน 100 คนต่อวัน ในอีก 1 สัปดาห์ต่อมา การตอบสนองของรัฐบาลต่อการระบาดเริ่มจากการคัดกรองและการติดตามการสัมผัส มีการคัดกรองโควิดตามท่าอากาศยานนานาชาติตลอดจนที่โรงพยาบาลสำหรับผู้ป่วยที่มีประวัติเดินทางหรือสัมผัส มีการสอบสวนโรคกรณีที่เกิดกลุ่มการระบาด กระทรวงศึกษาธิการ (2564) ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาเน้นการเฝ้าระวังตนเอง โดยกำหนดมาตรการป้องกันและควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โคโรนา 2019 ของกระทรวงศึกษาธิการ ลงวันที่ 13 เมษายน 2564 ตั้งแต่วันพฤหัสบดีที่ 15 เมษายน 2564 ถึงวันที่ 30 เมษายน 2564 และตั้งแต่วันที่ 26 ถึงฉบับที่ 32 (ลงวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2564) ซึ่งระบุไว้ว่าให้สถานศึกษาทุกแห่งของรัฐและเอกชนทั้งในระบบ และนอก ระบบซึ่งอยู่ในสังกัดและในกำกับของกระทรวงศึกษาธิการ เลื่อนการจัดการเรียนการสอนแบบ On site ไปจนกว่าจะมีประกาศเปลี่ยนแปลงและให้ดำเนินการจัดการเรียนการสอน ในรูปแบบอื่นที่เหมาะสม (Online, On demand, On hand, On air) ตามบริบท และความพร้อมของสถานศึกษาแต่ละแห่ง ยกเว้น สถานศึกษาที่มีนักเรียนพักอาศัยอยู่เป็นการประจำ เช่น โรงเรียนกาญจนาภิเษกวิทยาลัยเพชรบูรณ์ โรงเรียนโสตศึกษาจังหวัดเพชรบูรณ์ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัยเพชรบูรณ์ โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 57 จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ไม่มีการเข้าออกของนักเรียน ไม่น้อยกว่า 14 วัน แล้วขอความร่วมมือจากผู้ปกครอง งดนำนักเรียน ไปในพื้นที่จังหวัดอื่น ที่มีประกาศให้เป็นพื้นที่ สถานการณ์ ควบคุมสูงสุดและเข้มงวดให้ผู้บริหารสถานศึกษาทุกแห่ง เฝ้าระวังและตรวจสอบบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา ที่เดินทางกลับมาจากต่างจังหวัดเพื่อปฏิบัติหน้าที่หรือเข้ารับการศึกษาศึกษาในปีการศึกษา 2564 ให้มีการปฏิบัติตามมาตรการและเงื่อนไขการกักกันตัวตามคำสั่งจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเคร่งครัดโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกประเภท ให้สามารถใช้อาคารหรือสถานที่เพื่อการจัดการเรียนการสอน การสอบ การฝึกอบรม หรือการทำกิจกรรมใด ๆ ที่มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นจำนวนมากได้ โดยผ่านการพิจารณาและให้ความเห็นชอบจากคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งนี้ ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการอุดมศึกษาวิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และกระทรวงสาธารณสุขกำหนด จะเห็นได้ว่าจังหวัดเพชรบูรณ์มีการกำหนดมาตรการสำหรับการเฝ้าระวัง และป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ไว้อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการ ผู้วิจัย ในฐานะผู้บริหารโรงเรียนเพชรพิทยาคม ได้ให้ความสำคัญ และตระหนักถึงความจำเป็นเร่งด่วนดังกล่าวเป็นอย่างยิ่ง เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับ มาตรการของจังหวัด

ดังนั้น การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงเป็นการดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มองเห็นว่าบุคลากรทุกคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน โดยนำความสามารถของแต่ละบุคคลมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าภายใต้บริบทของสถานศึกษา โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่า ตามลำพังเพียงแต่ผู้บริหารผู้เดียว ย่อม

มีข้อจำกัด ภายใต้ข้อจำกัดดังกล่าว สามารถแก้ไขได้โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมซึ่งมีศักยภาพทางการบริหาร เป็นทวีคูณ (สันติ บุญภิรมย์, 2552) จึงกำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการโรงเรียน ของ คณะกรรมการบริหารโรงเรียน ด้วยการประชุมติดตามการดำเนินงาน รับทราบผลการดำเนินงาน และสภาพ ปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อให้ความช่วยเหลือ หรือแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันทั่วถึง โดยจัดให้มีการประชุมคณะกรรมการ บริหารโรงเรียนทุกวันอังคาร ตั้งแต่เวลา 07.30 น. โดยใช้ชื่อการประชุมว่า การประชุมยามเช้า “PKS Morning Brief” และในปีการศึกษา 2564 หัวข้อการประชุม หรือประเด็นที่ต้องประชุมกันอย่างต่อเนื่อง คือการจัด การศึกษาในสถานการณ์ที่มี การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ซึ่งโรงเรียนได้ ดำเนินการตามมาตรการต่าง ๆ ของหน่วยงานต้นสังกัด และคณะกรรมการโรคติดต่อจังหวัดเพชรบูรณ์ เริ่มจาก การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ในลักษณะผสมทั้งแบบออนไลน์และ ออนไลน์ โดยแบ่งนักเรียนแต่ละห้องออกเป็นกลุ่ม ๆ กลุ่มละไม่เกิน 20 คน จำนวน 2 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่ม A และ กลุ่ม B แล้วให้นักเรียนมาเรียนแบบสลับกลุ่มแบบออนไลน์ที่โรงเรียน เพื่อเป็นการเว้นระยะห่างทางสังคม แต่ ประสบปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน เนื่องจากครูต้องสอนตามสาระการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้เดิม ถึง 2 ครั้ง ซึ่งสร้างภาระด้านการสอนให้ครูเป็นอย่างมาก รวมถึงการที่นักเรียนต้องสลับมาเรียนครั้งละ 1 สัปดาห์ ส่งผลให้การเรียนรู้ไม่ต่อเนื่อง อีกทั้งการดำเนินงานในช่วงเวลาดังกล่าว ค่อนข้างเร่งด่วน และต้องวางแผนการ บริหารจัดการให้ครอบคลุมภาระงาน เนื่องจากต้องดำเนินการพัฒนาหลายด้านในช่วงเวลาเดียวกัน เช่น การ พัฒนาบุคลากรด้านความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ การพัฒนาระบบอุปกรณ์และ สัญญาณอินเทอร์เน็ตของโรงเรียนให้พร้อมต่อการสอนออนไลน์ การกำหนดวิธีการนิเทศ กำกับติดตามการ ดำเนินงาน เป็นต้น ส่งผลให้เกิดความไม่พร้อม และการปฏิบัติงานไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการบริหารจัดการ และการจัดการเรียน การสอนออนไลน์ จึงมีแนวคิดในการพัฒนารูปแบบการบริหารขึ้น ซึ่งรูปแบบ คือวิธีการที่บุคคลใดบุคคลหนึ่งได้ ถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ตลอดจนทั้งจินตนาการที่มีต่อปรากฏการณ์หรือเรื่องราวใด ๆ ให้ปรากฏ โดยใช้การ สื่อสารในลักษณะต่าง ๆ เช่น ภาพวาด ภาพเหมือน แผนภูมิ แผนผัง ให้สามารถเข้าใจได้ง่ายและในขณะเดียวกันก็ สามารถนำเสนอเรื่องราวหรือประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างกระชับภายใต้หลักการอย่างมีระบบ (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี, 2553) ดังนั้น รูปแบบการบริหารจัดการที่ผู้วิจัยต้องการพัฒนา จึงเป็นการถ่ายทอดแนวคิดในการบริหารจัดการ ออกมาในลักษณะผังแสดงองค์ประกอบ และความเชื่อมโยงของแต่ละองค์ประกอบของรูปแบบที่นำมาใช้ในการ บริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ภายใต้หลักการมีส่วนร่วม ซึ่งการจัดการเรียนการสอน ออนไลน์ เป็นการศึกษาผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ด้วยตนเอง ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความชอบของตนเอง ในส่วนของเนื้อหาการเรียนประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง VDO และMultimedia อื่น ๆ สิ่งเหล่านี้จะถูกส่ง ตรงไปยังผู้เรียนผ่าน Web Browser ทั้งผู้เรียน ผู้สอน และเพื่อนร่วมชั้นทุกคน สามารถติดต่อ สื่อสาร ปรึกษา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นแบบเดียวกับการเรียนในชั้นเรียนทั่วไป โดยการใช้ E-mail, Chat, Social Network เป็นต้น (จักรกฤษณ์ โปตาพล, 2563) จะเห็นได้ว่า การจัดการเรียนการสอนออนไลน์มีความเหมาะสม และสอดคล้อง กับการนำไปใช้ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นอย่างมาก จากความเป็นมา และความสำคัญดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงจัดทำงานวิจัย เรื่อง การวิจัยและพัฒนาแบบการบริหาร จัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบมีส่วนร่วม ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัส โควโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียน การสอนออนไลน์ ส่งผลโดยตรงให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสามารถขับเคลื่อนการจัดการศึกษา ของ โรงเรียนเพชรพิทยาคม ได้อย่างมีคุณภาพภายใต้ข้อจำกัดที่มีความท้าทาย

คำถามการวิจัย

1. องค์ประกอบและขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันประกอบด้วยอะไรบ้าง
2. รูปแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่พัฒนาขึ้นและนำไปใช้แล้วมีผลเป็นอย่างไร
3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้านความถูกต้อง ด้านความมีประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับใด
4. ผลการถอดบทเรียนจากการใช้รูปแบบด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ด้านความพึงพอใจของครู และนักเรียนที่มีต่อรูปแบบอยู่ในระดับใด และมีปัญหา สาเหตุ และวิธีการปรับปรุงแก้ไขในการพัฒนารูปแบบอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019
4. เพื่อถอดบทเรียนจากการใช้รูปแบบด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ด้านความถูกต้อง ด้านความมีประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากถึงระดับมากที่สุด
2. ความพึงพอใจของครูและนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อยู่ในระดับมากถึงระดับมากที่สุด

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม

แนวคิดการมีส่วนร่วมของบุคคลในองค์กรนั้น นักวิชาการในอดีตได้นำมาปฏิบัติกันมาก นักวิชาการที่มีชื่อเสียงได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบร่วมมือ หรือการมีส่วนร่วม ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันมากในบรรดานักบริหารองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งด้านการศึกษาด้วย โดยเชื่อว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วมจะทำให้ผลผลิตเพิ่มขึ้นและ

ผู้ปฏิบัติงานมีความพึงพอใจในงานมากขึ้น ดังที่ เดวิส (1981, อ้างถึงใน ทับทิม แสงอินทร์, 2559) ได้แบ่งประเภทของรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ออกเป็น 6 รูปแบบ ดังนี้

1. การบริหารแบบปรึกษาหารือ (Consultative management) เป็นการบริหารที่ฝ่ายบริหารปรึกษาหารือที่จะตัดสินใจ โดยฝ่ายบริหารจะกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาคิดในประเด็นที่ตนเองต้องการปรึกษา แต่โดยทั่วไปมักกระตุ้นให้คิดในแงุ่มที่สนับสนุนความคิดของตนเองหลังจากนั้นจึงตัดสินใจ

2. การบริหารแบบประชาธิปไตย (Democratic management) เป็นการบริหารที่ใช้ความคิดจากกลุ่มให้เป็นประโยชน์โดยให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นแต่ละคนมีเสียงหนึ่งเสียงเท่ากัน (One man-one vote) การตัดสินใจมาจากมติของกลุ่ม โดยสมาชิกทุกคนมีอิสระที่จะแสดงความคิดเห็นและโน้มน้าวคนอื่น ๆ

3. การบริหารแบบคณะกรรมการ (Work committees) เป็นรูปแบบการบริหารที่นำมาใช้แก้ปัญหาโดยคณะกรรมการอาจเป็นคณะกรรมการกลุ่มเล็ก ๆ หรือคณะกรรมการใหญ่ที่ให้คนงานทุกคนร่วมเป็นคณะกรรมการ

4. การบริหารแบบให้ข้อเสนอแนะ (Suggestion programs) เป็นการบริหารที่มุ่งใช้ความเห็นของแต่ละบุคคลให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางาน โดยคนงานเขียนข้อเสนอแนะลงในแบบฟอร์มและส่งให้ฝ่ายบริหาร

5. การบริหารแบบคณะกรรมการบริหารระดับกลาง (Middle management committees) เป็นการบริหารที่ใช้พลังความร่วมมือจากกลุ่มผู้บริหารระดับกลาง โดยผู้บริหารระดับกลางฝ่ายต่าง ๆ มาร่วมกันศึกษาปัญหาของหน่วยงาน และเสนอแนวทางเพื่อแก้ปัญหา

6. การบริหารแบบร่วมมือเป็นกรรมการบริหาร (Cotetermination) เป็นการบริหารที่ยินยอมให้ตัวแทนของฝ่ายคนงานเข้ามาร่วมเป็นคณะกรรมการบริหาร

ดังนั้น การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการบริหารงานที่เปิดโอกาสให้บุคคล ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมคิด ตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมทำงาน ร่วมรับผิดชอบ และแสดงความคิดเห็นในกระบวนการทำงาน โดยนำความสามารถของแต่ละบุคคลมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าภายใต้บริบทของสถานศึกษานั้น ๆ

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

การเรียนการสอนออนไลน์เป็นรูปแบบการเรียนการสอนที่มีการออกแบบการเรียนการสอนไว้อย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวัตถุประสงค์หรือเป้าหมายการจัดการเรียนการสอนไว้อย่างชัดเจน จัดการเรียนการสอนตามหลักทฤษฎีทางการศึกษา ใช้เทคโนโลยีและเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยมีการประสานการทำงานโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยการเรียนการสอน และสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและผู้สอน ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนตามความชอบของตนเอง ในส่วนของเนื้อหาการเรียน ประกอบด้วย ข้อความ รูปภาพ เสียง VDO และMultimedia อื่น ๆ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ (Bezhovski and Poorani, 2016; Ali and Rosli, 2019; เจริญ ภูวิจิตร, 2560)

อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันจะต้องเปลี่ยนแปลงไปเนื่องจากปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ทำให้ครูหลายคนประสบปัญหาในการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ก็คือรูปแบบออนไลน์ ถึงแม้ครูหลายคนอาจจะเคยใช้ แอปพลิเคชัน ต่าง ๆ มีการช่วยจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564) ดังนี้

1. Google Classroom คือ แอปพลิเคชันที่ช่วยให้ครูสามารถแจกงานให้กับนักเรียนได้ทุก ๆ คน ที่อยู่ในคลาสรูม สามารถพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างครูกับนักเรียน อีกทั้งยังช่วยให้นักเรียนสามารถเข้ามาตรวจสอบงานของตนเอง และศึกษาใบงานใบความรู้ที่มีครูได้นำไปไว้ใน Classroom และนักเรียนยังรู้ว่าตนเองยังไม่ได้ส่งงานขึ้นไหนบ้างทำให้ง่ายต่อการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์

2. Zoom คือ แอปพลิเคชันที่ใช้สำหรับวิดีโอคอล (Video call) ติดต่อสื่อสารกันซึ่งสามารถรองรับนักเรียนได้จำนวนมาก ทำให้ครูและนักเรียนสามารถพบปะพูดคุย ครูสามารถถ่ายทอดความรู้ผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ให้กับนักเรียนผ่านแอปพลิเคชัน Zoom โดยที่บริการของ Zoom จะสามารถใช้แบบฟรีได้ แต่มีเงื่อนไขว่าจะต้องใช้ไม่เกิน 45 นาที

3. Microsoft Teams คือ แอปพลิเคชันที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารการระหว่างครูกับนักเรียนผ่านวิดีโอคอลและ Microsoft Teams นั้นจะสามารถโพสต์งานใบกิจกรรมใบความรู้ให้กับนักเรียนสามารถเข้ามาศึกษาและทำใบงานได้ โดยนักเรียนสามารถเข้ามาศึกษาใบงานใบความรู้และทำใบงานได้ทุกที่ทุกเวลาซึ่ง Microsoft Teams สามารถรองรับผู้คนได้เป็นจำนวนมาก

4. Google Meet คือ แอปพลิเคชันที่ใช้สำหรับการวิดีโอคอลพูดคุยกันระหว่างครูกับนักเรียนซึ่ง Google Meet มีรูปแบบการใช้งานที่ง่ายไม่ซับซ้อนและ Google Meet เองยังสามารถเชื่อมต่อเข้ากับ Google Classroom ทำให้นักเรียนและครูที่ใช้ Google Classroom อยู่แล้วสามารถใช้งาน Google Meet ได้เลย

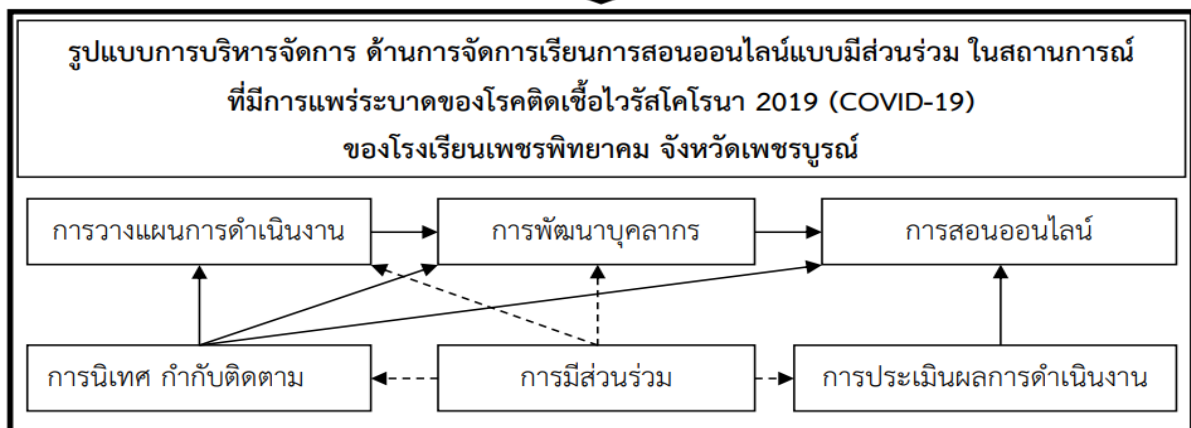
5. Microsoft PowerPoint คือ โปรแกรม Presentation ที่มีไว้นำเสนองานต่าง ๆ ให้ดูมีความสวยงาม น่าสนใจ และสามารถบันทึกการนำเสนองานในแต่ละครั้งซึ่งครูสามารถใช้บันทึกการสอนของครูเพื่อให้นักเรียนได้เข้ามาศึกษาแบบออนไลน์ด้วยตัวของนักเรียนเอง ทำให้ไม่ต้องใช้โปรแกรมมากมายในการบันทึกการสอนของครู

จะเห็นได้ว่า สถาบันทางการศึกษาจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนการออกแบบการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน รวมทั้งวางแผนการรับมือกับภาวะหยุดชะงักทางการศึกษา (Education Disruption) เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนสามารถดำเนินไปได้ตามปกติ และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตรวมทั้งควรวิเคราะห์ถึงปัจจัยและความเป็นไปได้ของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เพื่อให้การเรียนรู้มีความราบรื่นและบรรลุตามวัตถุประสงค์ อย่างไรก็ตาม ถึงแม้ว่าเทคโนโลยีมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องผู้เรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้ง่าย แต่ยังมีผู้เรียนอีกจำนวนไม่น้อยในพื้นที่ห่างไกลที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศหรืออาจมีปัญหาทางด้านภาระค่าใช้จ่าย ทำให้พลาดการเรียนรู้ ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการวางแผนการเรียนการสอนแบบออนไลน์เพื่อรองรับสังคมในยุค 5G ให้กับผู้เรียนในพื้นที่ห่างไกลได้เรียนรู้เท่าเทียมกับบุคคลอื่นๆ ลดความเหลื่อมล้ำของการเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและเป็นพลเมืองที่ดีที่จะพัฒนาประเทศให้มีความก้าวหน้าต่อไป (วิทยา วาโย และคณะ, 2563)

จากการศึกษาเกี่ยวกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ตามแนวคิดของนักวิชาการ และนักการศึกษา ตามที่ได้นำเสนอมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่า รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์มีอยู่หลายรูปแบบ เช่น รูปแบบ (MOOC) รูปแบบ (Moodle) หรือวิธีการเรียนการสอนออนไลน์ผ่านโปรแกรมการประชุมออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์มีองค์ประกอบ หรือขั้นตอนที่สำคัญ เช่น การออกแบบการเรียน ด้านมัลติมีเดีย เครื่องมือทางอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์และอุปกรณ์จัดเก็บข้อมูล การเชื่อมต่อและผู้ให้บริการ โปรแกรมด้านการเขียนและการพัฒนา ซอฟต์แวร์ เซิร์ฟเวอร์และแอปพลิเคชันที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้กระบวนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ควรเน้นการส่งเสริมให้ผู้สอนและผู้เรียน ได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและกัน จำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้สอนต้องมีการวิเคราะห์ถึงหลักสูตร วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการจัดการเรียนการสอน การวัดประเมินผล ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อออกแบบการสอนออนไลน์ให้มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามหัวใจสำคัญของการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์คือ ผู้เรียนสามารถที่จะนำความรู้ที่ได้ไปต่อยอดองค์ความรู้ใหม่และนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำแนวคิดดังกล่าว มาใช้ในการกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์ และกำหนดไว้ในกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังแสดงในภาพที่ 1

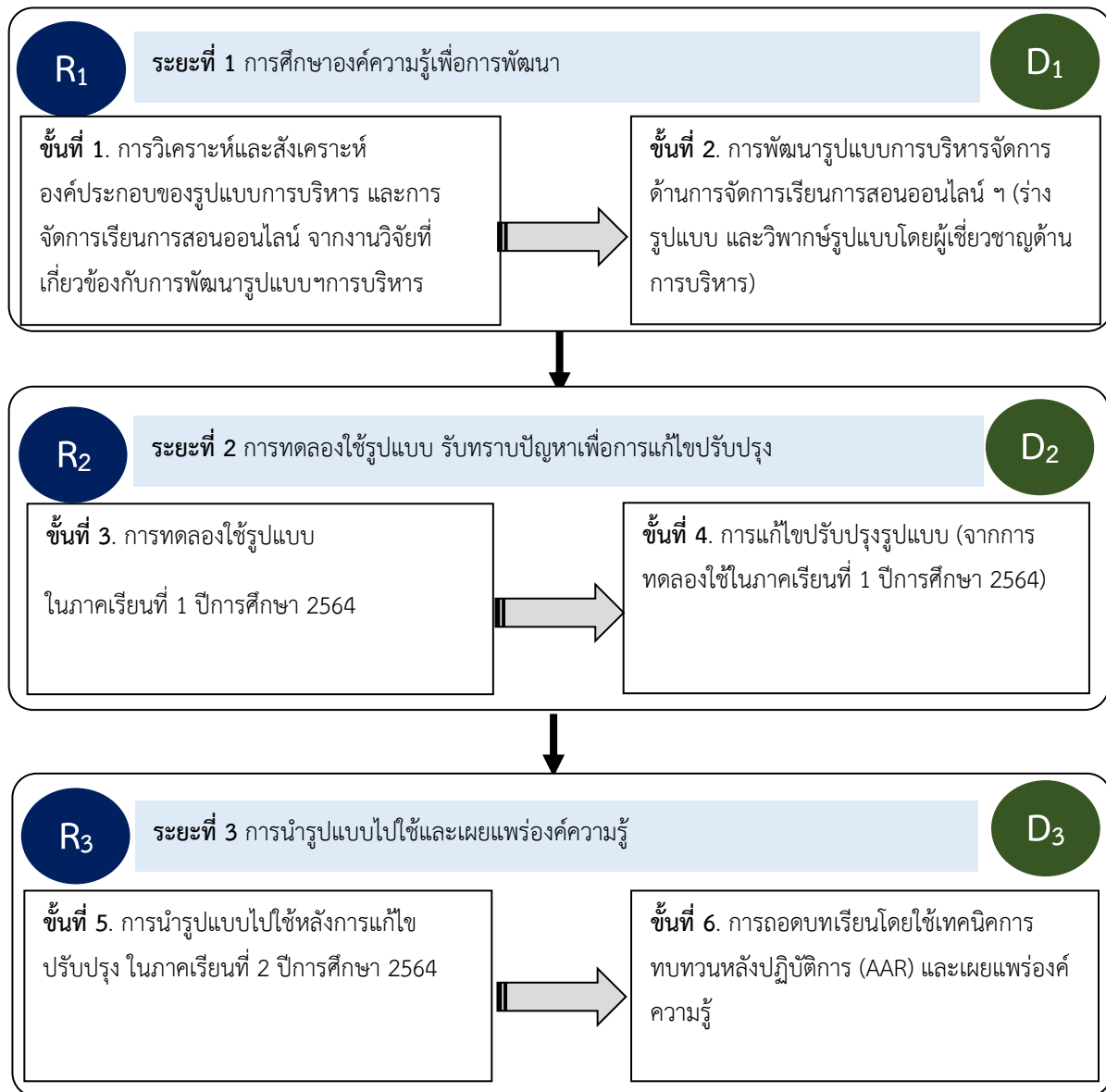
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) • สภาพปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) • ผลกระทบด้านการจัดการเรียนการสอน • แนวทางการจัดการเรียนการสอนตามนโยบายจากส่วนกลาง (1) การจัดการเรียนการสอนผ่านระบบโทรทัศน์ (On-air) (2) การจัดการเรียนการสอนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (On-demand) (3) การจัดการเรียนการสอนแบบถ่ายทอดสด (Online) (4) การจัดการเรียนการสอนด้วยการนำส่งเอกสารที่บ้าน (On-hand)	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับวิจัยและพัฒนา • ศิริชัย กาญจนวาสี (2559) • สุพัตร์ พิบุลย์ (2550) ความหมาย-รูปแบบ-ลักษณะ-ขั้นตอน
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการบริหาร • องค์ประกอบของรูปแบบการบริหาร (สังเคราะห์งานวิจัย) • ขั้นตอนการพัฒนารูปแบบ (วิเคราะห์เนื้อหา) • ร่างรูปแบบตามองค์ประกอบที่ได้จากการสังเคราะห์	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบ • Keeves (1997) • Smith and others (1980) • วาโร เฟิงส์วีสต์ (2553)
	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม • โคเฮนและอัทซอพฟ์ (1997) • เดวิส (1981) • สวอนสเบิร์ก (1996)
	แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ • วิทยา วาโย และคณะ (2563)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ของโรงเรียนเพชรพิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ นี้มีลักษณะเป็นการวิจัยและพัฒนา โดยมี 3 ระยะ 6 ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการวิจัยและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัย พบว่า 1) องค์ประกอบและขั้นตอนของการพัฒนารูปแบบการบริหารมี 6 องค์ประกอบคือการวางแผนการดำเนินงาน การพัฒนา บุคลากร การสอนออนไลน์ การนิเทศ กำกับติดตาม การประเมินผลการดำเนินงาน และการมีส่วนร่วม 2) รูปแบบที่พัฒนาขึ้นได้รับการปรับปรุงหลังการนำไปใช้ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 ในขั้นตอนการรายงานผลการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และการนิเทศ กำกับติดตาม ผลการดำเนินงาน 3) ผลการประเมินรูปแบบด้านความถูกต้อง ด้านความมีประโยชน์ ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจของครู และนักเรียน ที่มีต่อรูปแบบอยู่ในระดับมากถึงระดับมากที่สุด

และ4) การถอดบทเรียนจากการใช้รูปแบบโดยใช้เทคนิคการทบทวนหลังปฏิบัติการ พบว่า ปัญหาในการพัฒนารูปแบบ คือ การกำหนดวิธีการจัดการเรียนการสอน การจัดทำรายงานการสอนออนไลน์ และการนิเทศ ติดตาม การดำเนินงาน มีสาเหตุจากลำดับขั้นตอนการดำเนินงานที่ไม่เป็นระบบ ความรู้ ความสามารถในการสอนออนไลน์ของครู และวิธีการเข้าถึงสถานการณ์การสอนออนไลน์ของผู้นิเทศ โดยมีวิธีการปรับปรุงแก้ไข คือ การจัดลำดับงานให้เป็นไปตามขั้นตอน และการอบรมพัฒนาบุคลากร ด้านการใช้แอปพลิเคชันประกอบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และการนิเทศ กำกับติดตาม การดำเนินงาน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยและพัฒนาที่มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล คือ ผลการวิจัยขั้นที่ 5 การนำรูปแบบไปใช้หลังการแก้ไขปรับปรุง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 พบว่า ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการนำรูปแบบไปใช้ ด้านการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มากที่สุด ทุกรายการ ได้แก่ (1) การร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (2) การนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ (3) การให้ข้อเสนอหรือคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนออนไลน์ และการร่วมมือแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมที่เกิดขึ้นในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ตามรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สะท้อนให้เห็นว่า การแก้ไขปรับปรุงรูปแบบ โดยเชื่อมโยงความสัมพันธ์ไปยังทุกองค์ประกอบของรูปแบบ รวมถึงด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ส่งผลให้การดำเนินงานได้ผลเป็นที่น่าพอใจ ทั้งนี้เป็นผลเกี่ยวเนื่องมาจากการที่บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าว สอดคล้องกับผลการวิจัยของ กษิตศิริ ชื่นวิทยา และ ประกอบ คุณารักษ์ (2562) ซึ่งทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารด้วยระบบคุณภาพการเรียนการสอนเทียบเคียงโรงเรียนมาตรฐานสากล ที่พบว่ารูปแบบการบริหารและการจัดการคุณภาพของโรงเรียนเทียบเคียงมาตรฐานสากล ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมและความร่วมมือจากทุกภาคส่วน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ พัทธรา จันทรัตน์ และ วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ (2562) ซึ่งทำการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนการพัฒนาหลักสูตรบูรณาการการดำรงตนให้เป็นพลเมืองดีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่พบว่า การพัฒนาหลักสูตรต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานในด้านบรรยากาศการดำเนินงาน และเกิดความรับผิดชอบและสร้างความผูกพันกับองค์กรมากขึ้น (ปริญวัฒน์ ถมกระจำ, 2561) แสดงให้เห็นว่าองค์ประกอบด้านการมีส่วนร่วม ทำให้ผลการดำเนินงานตามรูปแบบการบริหารที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสร้างความพึงพอใจมากที่สุด โดยการสร้างการมีส่วนร่วมของบุคลากรในโรงเรียนเพชรพิทยาคมนี้ จำแนกระดับการมีส่วนร่วมได้ดังนี้ การมีส่วนร่วมในระดับการบริหาร ได้แก่ การดำเนินงานร่วมกันของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และการประสานงานระหว่างโรงเรียนเพชรพิทยาคม กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ และการมีส่วนร่วมในระดับปฏิบัติการ ได้แก่ การดำเนินการร่วมกันระหว่างครูผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ กับทางโรงเรียน เช่น การร่วมแสดงความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ การนำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นจากการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ การให้ข้อเสนอหรือคำแนะนำในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนออนไลน์ และการร่วมมือแก้ไขปัญหาก็เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ ยังพบว่า ระดับความพึงพอใจที่มีต่อการนำรูปแบบไปใช้ ด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์อยู่ในระดับมากที่สุด เกือบทุกรายการ ได้แก่ ความรู้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ การจัดการห้องเรียนออนไลน์ด้วย Google Classroom การใช้แอปพลิเคชันในการสอนออนไลน์ การวัดและ

ประเมินผลการเรียนออนไลน์ การรายงานผลการสอนออนไลน์ การติดตามการเข้าเรียนออนไลน์ของนักเรียน และการสร้างสื่อการเรียนรู้ประกอบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า องค์ประกอบด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) สะท้อนภาพการดำเนินงานได้ดี โดยเฉพาะการสื่อสารออนไลน์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน ซึ่งครูผู้สอนใช้ช่องทางออนไลน์ในการติดต่อกับนักเรียนเป็นหลัก ทำให้การจัดการเรียนรู้ดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อรรถวิท ชังคมานนท์ และกองกาญจน ดุลยไชย (2560) ซึ่งทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบทางเลือกสำหรับอีเลิร์นนิ่งในยุคสังคมออนไลน์ที่พบว่า ค่าความพึงพอใจต่อระบบการจัดการเรียนการสอนโดยอาศัยเทคโนโลยีเครือข่ายสังคมออนไลน์ มีส่วนช่วยในการสื่อสารระหว่างผู้สอนและผู้เรียนได้ในระดับมาก อีกทั้งการบริหารจัดการด้านต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในโรงเรียน ได้แก่ ระบบอินเทอร์เน็ตของโรงเรียน เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ประกอบ เช่น กล้องเว็บแคม ไมโครโฟน เป็นต้น เป็นการบริหารจัดการที่สัมพันธ์กับองค์ประกอบของการเรียนการสอนแบบออนไลน์ ดังที่ วิทยา วาโย และคณะ (2563) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง การเรียนการสอนแบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของไวรัส COVID 19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้จัดการเรียนการสอน ที่ระบุว่า การเรียนการสอนแบบออนไลน์มีองค์ประกอบ ได้แก่ ผู้สอน ผู้เรียน เนื้อหา สื่อการเรียนและแหล่งเรียนรู้ กระบวนการจัดการ เรียนรู้ ระบบการติดต่อสื่อสาร ระบบเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ การวัดและการประเมินผล การพิจารณาองค์ประกอบและรูปแบบที่สอดคล้องเหมาะสมกับลักษณะวิชา และบริบทของผู้เรียนจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ นับเป็นวิธีการแก้ไขปัญหาในการจัดการเรียนรู้ในสถานการณ์ที่ไม่ปกติอีกแนวทางหนึ่ง

และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สิริพร อินทสนธิ (2563) ซึ่งทำการวิจัยเรื่อง โควิด-19 : กับการเรียนการสอนออนไลน์ กรณีศึกษา รายวิชา การเขียนโปรแกรมเว็บ ที่พบว่า ผู้สอนเห็นว่า กระบวนการเรียนการสอนออนไลน์สามารถที่จะแก้ไขปัญหาการเรียนที่ยังอยู่ในสถานการณ์ไวรัสโคโรนาที่กำลังแพร่ระบาดได้อย่างดี นอกจากนี้ ถ้าพิจารณาข้อดีของการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ จะพบว่า ในกรณีที่ครูได้รับการพัฒนาความรู้ในการใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ ประกอบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ และนำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เช่น แอปพลิเคชัน Google Classroom, Google Form, Liveworksheets, Google Site เป็นต้น แล้วยังสามารถพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนได้อีก และมีข้อดีอื่น ๆ หลายประการ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เมธาสิทธิ์ ธัญรัตนศรีสกุล และคณะ (2563) ซึ่งได้ประเมินการจัดการเรียนการสอนทางไกลในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 กรณีศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชินีบูรณะ ที่พบว่า การจัดการเรียนการสอนทางไกลมีจุดเด่นในเรื่องการส่งเสริมสมรรถนะการใช้เทคโนโลยีของนักเรียน และจากรายงานการวิจัยของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2563) เรื่องเรียนออนไลน์ยุคโควิด-19 : วิกฤตหรือโอกาสการศึกษาไทย ที่ระบุว่า ข้อมูลจากการสอบถามและสัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การจัดการเรียนการสอนออนไลน์ มีข้อดีคือ ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง นักเรียนได้ใช้เวลาว่างในการทบทวนบทเรียน ซึ่งเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว ทำให้ผู้ปกครองใส่ใจดูแลบุตรหลานของตนเองมากขึ้น มีความปลอดภัยจากการติดเชื้อ เนื่องจากไม่ต้องไปรวมกันที่โรงเรียน แสดงให้เห็นว่า การนำการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ เข้าเป็นองค์ประกอบหนึ่งของรูปแบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนี้มีความสอดคล้องกับเหตุการณ์ และเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

ผลจากการดำเนินการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) มีข้อค้นพบสำคัญ และเป็นองค์ความรู้ใหม่ในการดำเนินงานที่ประสบผลสำเร็จซึ่งประกอบด้วย

1. ศึกษาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ผลกระทบด้านการจัดการเรียนการสอน และแนวทางการจัดการเรียนการสอนตามนโยบายจากส่วนกลาง

2. วิเคราะห์สภาพปัญหา กำหนดแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนโดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอน Online และ On-hand และกำหนดแนวคิดในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ โดยใช้หลักการบริหารงานของโรงเรียน (SMAP Model) เป็นเครื่องมือขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

S (Strategy) วางแผนกลยุทธ์การดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

M (Mobilization) การระดมสรรพกำลังของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

A (Autonomy) การดำเนินงานที่เน้นความคล่องตัว และมีเอกลักษณ์ของตนเอง

P (Participation) เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

3. ดำเนินการพัฒนาโดยเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานโดยใช้ทฤษฎีเชิงระบบ (System Theory) ได้แก่

3.1 ปัจจัยป้อนเข้า (Input) ประกอบด้วย ครูและบุคลากรทางการศึกษา รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ คู่มือการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ สถานที่สำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในโรงเรียน สัญญาณอินเทอร์เน็ตในโรงเรียน เครื่องคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ประกอบต่างๆ และสื่อการเรียนรู้ เอกสารประกอบการเรียนรู้

3.2 กระบวนการ (Process) ประกอบด้วย กระบวนการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ตามรูปแบบที่โรงเรียนกำหนดให้เป็นแนวทางสำหรับครู กระบวนการรายงานผลการจัดการเรียนการสอนรายวัน และกระบวนการนิเทศกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนออนไลน์

3.3 ผลผลิต (Output) ประกอบด้วย รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ผลการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของครู ผลการนิเทศกำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ความพึงพอใจของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโรคไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)

4. การดำเนินงานดังกล่าวโดยใช้วงจรคุณภาพ (Deming Cycle) ในการขับเคลื่อนการดำเนินงาน และให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) อย่างต่อเนื่อง ได้แก่

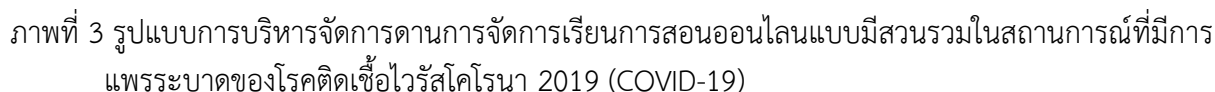
4.1 วางแผน (Plan)

4.2 ลงมือปฏิบัติ (Do)

4.3 กำกับติดตามตรวจสอบ (Check)

4.4 ปรับปรุงแก้ไข (Act)

ดังรูปแบบการบริหารจัดการด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบมีส่วนร่วมในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (SMAP Model) ที่แสดงในภาพที่ 2

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

วารสารเศรษฐศาสตร์ปัญญา, 1(5), 28-43

ดำเนินงาน ดังนั้นในการดำเนินงานด้านการนิเทศ กำกับติดตามการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ควรจัดทำปฏิทินการนิเทศการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่ชัดเจน บุคลากรที่ได้รับมอบหมาย ควรปฏิบัติตามปฏิทินอย่างเคร่งครัด จัดสถานที่ที่เหมาะสมให้ครูจัดการเรียนการสอนออนไลน์โดยเฉพาะ เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับครูและผู้นิเทศ ขยายเวลาในการส่งรายงานการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ รายงานการสอนออนไลน์รายบุคคลของครูผู้สอนให้ครูทราบ และกำหนดช่วงเวลาในการรายงานพฤติกรรมในการเรียนการสอนออนไลน์ของนักเรียน

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า การจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ของบุคลากรในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดสะท้อนให้เห็นถึงการนำกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมาใช้อย่างน้อย ดังนั้น เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันมากขึ้นระหว่างครูในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในด้านที่เกี่ยวข้องกับเทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ควรส่งเสริม สนับสนุนให้เกิดกิจกรรมดังกล่าวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะการบริหารจัดการ และเสริมสร้างสัมพันธ์ที่ดีต่อกันของครู

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง ขนาดโรงเรียนกับรูปแบบการบริหารจัดการ ด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์แบบมีส่วนร่วม ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) และในสถานการณ์ปกติ ตามบริบทที่แตกต่างกันทั้งโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ

2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้การดำเนินงานด้านการจัดการเรียนการสอนออนไลน์มีประสิทธิภาพ โดยพิจารณาจากความต้องการจำเป็นตามบริบทของพื้นที่วิจัย ความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านการบริหารจัดการ ด้านสื่อและอุปกรณ์สำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ ด้านครูผู้สอน ด้านนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). *มาตรการป้องกันและควบคุมสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019*. <https://www.moe.go.th/>
- กษิตีร์ ชื่นวิทยา และ ประกอบ คุณารักษ์. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารด้วยระบบคุณภาพการเรียนการสอนเทียบเคียงโรงเรียนมาตรฐานสากล. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 13(30), 29 – 44. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/RJPJ/article/view/152311>
- จักรกฤษณ์ โปตาพล. (2563). *การจัดการเรียนรู้ออนไลน์: วิธีที่เป็นไปทางการศึกษา*. <https://slc.mbu.ac.th/wp-content/uploads/2020/06/การจัดการเรียนรู้ออนไลน์-ดร.จักรกฤษณ์-โพด.pdf>
- เจริญ ภูวิจิตร. (2560). *การจัดการเรียนรู้ออนไลน์อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล*. <http://www.nidtep.go.th/2017/publish/doc/20210827.pdf>
- ทับทิม แสงอินทร์. (2559). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี. การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร*. <http://ithesis-ir.su.ac.th/dspace/bitstream/123456789/990/1/57252308pdf>

- ปริญวัฒน์ ถมกระจำน. (2561). *ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลของโรงเรียน*
บางละมุงสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต
, มหาวิทยาลัยบูรพา. <http://uc.thailis.or.th>
- พัชรา จันทรัตน์ และวีระวัฒน์ อุทัยรัตน์. (2562). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อสนับสนุนการพัฒนา
หลักสูตรบูรณาการการดำรงตนให้เป็นพลเมืองดีของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. *วารสารครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 4(1), 280 – 294.
<https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/179815>
- เมธาสิทธิ์ ธัญรัตนศรีสกุล และคณะ (2563). การปรับตัวของนักเรียนภายใต้สถานการณ์การแพร่ระบาดของ
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชินีบูรณะ. *วารสาร*
สังคมศาสตร์วิจัย, 12 (1): 212-228.
- เยาวดี รวงชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2553). *การวัดผลและสร้างแบบสอบวัดผลสัมฤทธิ์*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ:
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). การวิจัยพัฒนารูปแบบ. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 2(4), 2-4.
- วิทยา วาโย, อภิรัตน์ เจริญกุล, ฉัตรสุตา กานกายนต์ และจรรยา คนใหญ่1. (2563). การเรียนการสอน
แบบออนไลน์ภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของ ไวรัส COVID-19 : แนวคิดและการประยุกต์ใช้
จัดการเรียนการสอน, *วารสารศูนย์อนามัยที่ 9 : วารสารส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม*,
14(34): 287-296.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2559). การวิจัยและพัฒนาการศึกษาไทย (Research and Development for Thai
Education). *วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย*, 8(2), 1 – 18.
<https://so05.tci.thaijo.org/index.php/suedureasearchjournal/article/view/77495/6213>
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพฯ: บุ๊ค พอยท์
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2564). *แนวทางการจัดการเรียนการสอนในสถานการณ์แพร่*
ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564.
http://school.ska2.go.th/banbuengphichai/data/knowledge/25641126_132909_5369.pdf
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563). *รายงานการวิจัยแนวทางการพัฒนาการศึกษาไทยกับการเตรียม*
ความพร้อมศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สิริพร อินทสนธิ. (2563).). โควิด - 19 : กับการเรียนการสอนออนไลน์: กรณีศึกษารายวิชาการเขียนโปรแกรม
เว็บ (COVID - 19 and Online Teaching case study: Web Programming Course). *วารสาร*
วิทยาการจัดการปริทัศน์, 22 (2): 203-213.
- สุพักตร์ พิบูลย์. (2550). *การวิจัยและพัฒนาสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี:
จิตบุรุษ.
- อรรถวิท ชังคมานนท์ และกองกาญจน ดุลยไชย. (2560). การพัฒนารูปแบบทางเลือกสำหรับอีเลิร์นนิ่งในยุค
สังคมออนไลน์. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 11(พ), 44 – 56. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/FEU/article/view/86065>
- Ali, N. H., & Rosli, R. A. H. M. (2019). Digital technology: E-content development using Apple
technology. *Malaysian Journal of Distance Education*, 21(1), 83- 94.
<https://doi.org/10.21315/mjde2019.21.1.5>

- Bezhovski, Z., & Poorani, S. (2016). The evolution of e-learning and new trends. *International Institute for Science, Technology and Education*, 6(3), 50–57.
- Keeve, J. P. (1997). *Educational research methodology and measurement: An International Handbook*. Oxford: Pergaman Press.
- Smith, R. H., and Others. (1980). *Measurement: Making Organization Perform*. New York : Macmillan.

บทความวิจัย (Research Article)

การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี
โรงเรียนศรีเทพประชานุสรณ์

The Assessment of the Student Potential Development Project in
Technology Aspect at Sritheprachasan School

ศุภโชค แข่งแก้ว¹

Suphachok Khengkaew¹

โรงเรียนศรีเทพประชานุสรณ์, เพชรบูรณ์, ประเทศไทย¹

Sritheprachasan School, Phetchabun, Thailand¹

Received: July 11, 2022 Revised: August 30, 2022 Accepted: August 2, 2022

บทคัดย่อ

การประเมินโครงการในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินด้านบริบท และด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชานุสรณ์ 2) ประเมินด้านกระบวนการของโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชานุสรณ์ 3) ศึกษาผลการดำเนินงานกิจกรรมตามโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชานุสรณ์ 4) ประเมินด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดความรู้ 5) ประเมินการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชานุสรณ์ เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ และ 6) ประเมินความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชานุสรณ์ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนศรีเทพประชานุสรณ์ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 650 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 6 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการประเมินภาพรวม อยู่ในระดับมาก และพิจารณารายด้านพบว่า 1) ผลการประเมินด้านบริบทและด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับมากและมากที่สุด 2) ด้านกระบวนการโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก 3) ด้านกิจกรรมตามโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก 4) ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดความรู้ของโครงการ อยู่ในระดับมาก 5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ อยู่ในระดับมาก และ 6) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ ประเมินโครงการ, การพัฒนา, ศักยภาพ, เทคโนโลยี, ผู้เรียน

¹ Corresponding author, Tel. 0800800080, Email: author@gmail.com

Abstract

The research objectives are 1) to evaluate the context and the input of the student potential development project, 2) to evaluate the procedure of the student potential development project in technology aspect, 3) to criticize the project results after project operation, 4) to evaluate the product, impact, effectiveness, sustainability, and transportability aspects, 5) to evaluate benefits of the student potential development project, and 6) to evaluate the satisfactions toward the student potential development project. This project is operated through 650 participants who are school director, teacher, the committee of basic educational school, students, and parents. The tools for data collection consist of six questionnaires and analyze through basic statistics which are mode, mean, percentage, and standard deviation. The results show that the overview of project evaluation is identified at high level; moreover, the level in each part of the student potential development project are criticized and provided the comment following; 1) the context and the input evaluation is determined at high level and highest level, 2) the level of the student potential development project in technology aspect is at high level, 3) the level of project operation is at high level, 4) the total levels of the product, impact, effectiveness, sustainability, and transportability aspects are at high levels, 5) the level of benefits of this project is at high level, and 6) the level of the satisfactions toward the student potential development project is at high level.

Keywords: CIPPIEST Model, Development, Potential, Technology, Student

บทนำ

วิสัยทัศน์ของแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 คือ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” โดยมีเป้าหมายด้านผู้เรียน (Learner Aspirations) โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคนให้มีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs8Cs) ประกอบด้วยทักษะที่เรียกตามคำย่อว่า 3Rs ประกอบด้วย อ่านออก (Reading) เขียนได้ (Writing) คิดเลขเป็น (Arithmetic’s) และ 8Cs ประกอบด้วย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ และสามารถแก้ไขปัญหาได้ (Critical Thinking and Problem Solving) การคิดอย่างสร้างสรรค์ และคิดเชิงนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ความเข้าใจในความแตกต่างของวัฒนธรรมและกระบวนการคิดข้ามวัฒนธรรม (Cross-cultural Understanding) ความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะความเป็นผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) มีทักษะในการสื่อสารและการรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information and Media Literacy) มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์และรู้เท่าทันเทคโนโลยี (Computing and ICT Literacy) มีทักษะอาชีพ และการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และมีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย (Compassion) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

จากวิสัยทัศน์และเป้าหมายดังกล่าวโรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์จึงได้จัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยีโดยมีเป้าหมายเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะสอดคล้องกับเป้าหมายดังกล่าว ซึ่งการ

ดำเนินงานโครงการดังกล่าวได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่อง ผู้ประเมินในฐานะผู้อำนวยการสถานศึกษาจึงทำการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์ ปีการศึกษา 2563 เพื่อให้การดำเนินโครงการมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล จึงจำเป็นต้องมีการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี อันจะประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหารและผู้รับผิดชอบโครงการ เพื่อช่วยให้ได้ข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการ ตลอดจนความเป็นไปได้ในการจัดทำโครงการ และช่วยให้เกิดการเสริมแรง สร้างพลังใจให้กับผู้ปฏิบัติงานในโครงการเมื่อทราบผลสำเร็จ จุดเด่น หรือจุดด้อยของโครงการ โดยจะมุ่งมั่นปรับปรุง และพัฒนาการดำเนินโครงการให้มีคุณภาพและมาตรฐานสูงขึ้น ซึ่งจะเกิดคุณค่าและประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร (พิชิต ฤทธิ์จรูญ, 2557)

ดังนั้น รูปแบบประเมินที่เหมาะสมนำมาใช้ในการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์ จึงใช้รูปแบบการประเมิน CIPPIEST Model ที่เป็นส่วนขยายของรูปแบบการประเมิน CIPP Model โดยที่ส่วนขยายของมิติการประเมินที่เพิ่มขึ้นนี้มีความหมายครอบคลุมรวมถึงการประเมินผลผลิตและการประเมินผลลัพธ์ เป็นการประเมินที่มีวิธีการดำเนินการอย่างชัดเจนเป็นระบบ โดยใช้เทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างหลากหลาย สอดคล้องกับประเด็นย่อยๆ ที่ต้องการประเมินในแต่ละมิติ รวมทั้งใช้ข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ครอบคลุมผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทั้งหมด ทั้งที่เป็นทีมผู้ปฏิบัติงานในโครงการผู้รับผลประโยชน์จากโครงการ (รัตนะ บัวสนธ์, 2556)

คำถามการประเมิน

1. ผลการประเมินด้านบริบท และด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์อยู่ในระดับใด
2. ผลการประเมินด้านกระบวนการของโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์อยู่ในระดับใด
3. ผลการดำเนินกิจกรรมตามโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์อยู่ในระดับใด
4. ผลการประเมินด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดความรู้ของโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์ อยู่ในระดับใด
5. ผลสนประเมินการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์ เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ อยู่ในระดับใด
6. ความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์ อยู่ในระดับใด

วัตถุประสงค์การประเมิน

1. เพื่อประเมินด้านบริบทและด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์
2. เพื่อประเมินด้านกระบวนการของโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์
3. เพื่อศึกษาผลการดำเนินกิจกรรมตามโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์

4. เพื่อประเมินด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายโยงความรู้ของโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์
5. เพื่อประเมินการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ
6. เพื่อประเมินความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับเทคโนโลยี

ในยุคปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology : ICT) เข้ามามีบทบาทสำคัญในโลกของเราเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เข้ามามีบทบาทในแง่การเป็นเครื่องมือที่ช่วยถ่ายทอดองค์ความรู้ ข่าวสารต่าง ๆ สู่ผู้เรียน อย่างไรก็ตาม การถ่ายทอดองค์ความรู้ต่าง ๆ จะมีประสิทธิภาพมากเพียงใดนั้น ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับผู้ถ่ายทอดนั้นคือ “ครู” ที่จะต้องเตรียมพร้อมที่จะนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้กับผู้เรียนในยุคนี้ อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารทำให้โลกเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว เกิดการไหลบ่าของข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ อย่างมหาศาล รวดเร็ว และต่อเนื่อง ซึ่งถ้าหากคนในสังคมยังไม่เตรียมความพร้อมให้รู้เท่าทันในการ “เลือกรับ” และ “ปรับใช้” ข้อมูลสารสนเทศที่มีอยู่อย่างเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับเด็กและเยาวชนที่ยังขาดวิจารณญาณในการเลือกรับและปรับใช้ อาจส่งผลกระทบเชิงลบแก่สังคมในระยะยาว จากที่กล่าวมานั้นจึงมีความจำเป็นยิ่งที่บุคคลต้องมีทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสามารถปรับตัวให้เข้ากับบริบทต่าง ๆ ได้ ซึ่งสิ่งที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคคล นั้นคือ การศึกษาที่จำเป็นต้องปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง สามารถสร้างความพร้อมให้กับเด็กและเยาวชนที่จะเติบโตไปเป็นประชากรของชาติให้มีภูมิคุ้มกันที่ดี มีวิจารณญาณในการเลือกรับ และปรับใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้รับไปในทางที่เป็นประโยชน์และเหมาะสม (ศุภโชค แข่งแก้ว, 2565)

ในขณะเดียวกัน ผู้เรียนถือเป็นเป้าหมายสำคัญของสถานศึกษาที่จะต้องพัฒนาให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ดังนั้น เทคโนโลยีจึงมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งครูและนักเรียน อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาถึงเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนจะเห็นว่า มี 3 ลักษณะ คือ การเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยี (Learning about Technology) ได้แก่ เรียนรู้ระบบการทำงานของคอมพิวเตอร์ เรียนรู้จนสามารถใช้ระบบคอมพิวเตอร์ได้ ทำระบบข้อมูลสารสนเทศเป็น สื่อสารข้อมูลทางไกลผ่าน Email และ Internet ได้ เป็นต้น การเรียนรู้โดยใช้เทคโนโลยี (Learning by Technology) ได้แก่ การเรียนรู้ความรู้ใหม่ ๆ และฝึกความสามารถ ทักษะบางประการโดยใช้สื่อเทคโนโลยี เช่น ใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI) เรียนรู้ทักษะใหม่ ๆ ทางโทรทัศน์ที่ส่งผ่านดาวเทียม การค้นคว้าเรื่องที่สนใจผ่าน Internet เป็นต้น และการเรียนรู้กับเทคโนโลยี (Learning with Technology) ได้แก่ การเรียนรู้ด้วยระบบการสื่อสาร 2 ทาง (interactive) กับเทคโนโลยี เช่น การฝึกทักษะภาษา กับโปรแกรมที่ให้ข้อมูลย้อนกลับถึงความถูกต้อง (Feedback) การฝึกการแก้ปัญหา กับสถานการณ์จำลอง (Simulation) เป็นต้น

จะเห็นว่าการเรียนรู้ในลักษณะที่ 2 และ 3 เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของมนุษย์ที่มีคุณค่ามหาศาลซึ่งแนวคิดในการเพิ่มคุณค่าของเทคโนโลยีช่วยการเรียนรู้จะมี 2 ลักษณะ ลักษณะแรกเป็นการใช้เทคโนโลยีพัฒนากระบวนการทางปัญญา กระบวนการทางปัญญา (Intellectual Skills) คือ กระบวนการที่มี

องค์ประกอบสำคัญ คือ การรับรู้สิ่งเร้า (Stimulus) การจำแนกสิ่งเร้าจัดกลุ่มเป็นความคิดรวบยอด(Concept) การเชื่อมโยงความคิดรวบยอดเป็นกฎเกณฑ์หลักการ (Rule) ด้วยวิธีอุปนัย (Inductive) การนำกฎเกณฑ์ หลักการไปประยุกต์ใช้ด้วยวิธีนิรนัย (Deductive) และการสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ ๆ (Generalization) ระบบคอมพิวเตอร์มีสมรรถนะสูงที่จะช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีความฉลาดในกระบวนการทาง ปัญญา โดยครูอาจจัดข้อมูลในเรื่องต่าง ๆ ในวิชาที่สอน ให้ผู้เรียนฝึกการรับรู้ แสวงหาข้อมูล นำมาวิเคราะห์กำหนดเป็นความคิดรวบยอดและใช้คอมพิวเตอร์ช่วยแสดงแผนผังความคิดรวบยอด (Concept Map) โยงเป็นกฎเกณฑ์ หลักการ ซึ่งผู้สอนสามารถจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนฝึกการนำกฎเกณฑ์ หลักการไปประยุกต์ จนสรุปเป็นองค์ความรู้อย่างมีเหตุผล บันทึกสะสมไว้เป็นคลังความรู้ของผู้เรียนต่อไป ส่วนลักษณะที่สองเป็นการใช้เทคโนโลยีพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโครงการ

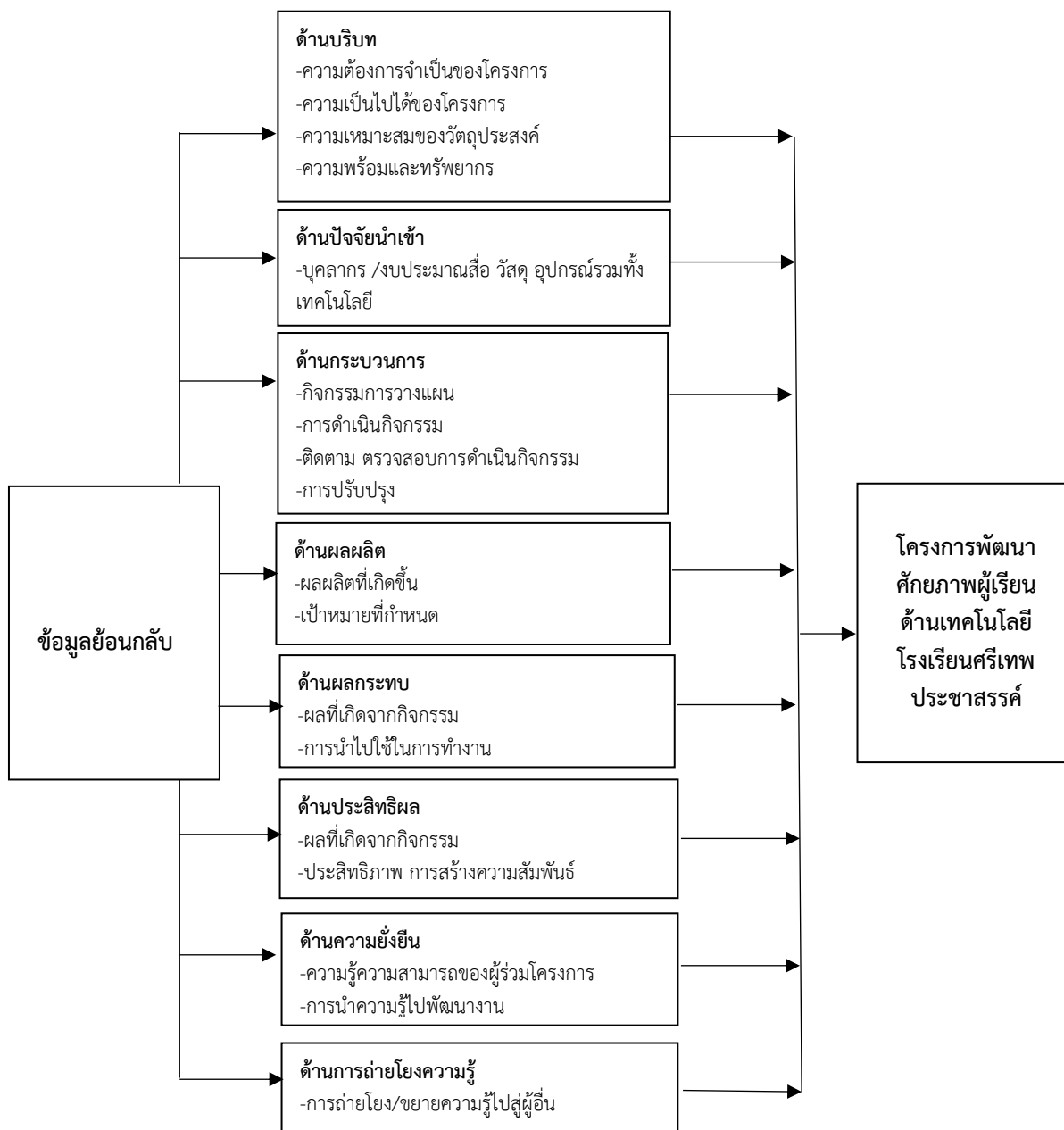
ศิริชัย กาญจนวาสี (2562) ได้จัดกลุ่มโมเดลการประเมินตามปรัชญาการประเมินจากคำถามที่ว่าทำไมต้องประเมินซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของการประเมิน และประเมินอย่างไรซึ่งเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับวิธีการประเมิน ทำให้สามารถแบ่งโมเดลการประเมินออกเป็น 2 มิติใหญ่ๆ คือ มิติวัตถุประสงค์ของการประเมิน ได้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ การประเมินที่เน้นการตัดสินใจ กับการประเมินที่เน้นการตัดสินใจคุณค่า สำหรับมิติวิธีการประเมินได้แบ่งเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ การประเมินที่ใช้วิธีการเชิงระบบ กับการประเมินที่ใช้วิธีเชิงธรรมชาติ สำหรับการประเมินโครงการในครั้งนี้ ผู้ประเมินได้ใช้การประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision oriented Evaluation) บทบาทสำคัญของนักประเมิน คือ การตอบสนองความต้องการสารสนเทศของผู้บริหารอย่างรอบด้านที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร โดยอาศัยสารสนเทศจากการประเมิน เพราะผู้บริหารเป็นบุคคลที่จะต้องตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมจึงควรตัดสินใจคุณค่าของสิ่งเหล่านั้นด้วยตนเอง (จตุภูมิ เขตจตุรัส, 2565) นอกจากนี้ การประเมินผลลัพธ์ (Results) มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นการประเมินผลลัพธ์หรือผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น การเพิ่มของประสิทธิภาพการทำงานของหน่วยงาน ประโยชน์ต่อเพื่อนร่วมงาน หรือผู้เกี่ยวข้อง (วิเศษ ปิ่นพิทักษ์, 2565)

ดังนั้น การประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี ผู้ประเมินได้ยึดแนวคิดและทฤษฎีว่าด้วยการประเมินโครงการตามรูปแบบการประเมิน CIPPIEST Model ตามแนวคิดของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam and Shinkfield, 2007) ประกอบด้วย 8 ด้าน คือ การประเมินบริบท (C: Context Evaluation) ได้แก่ ความต้องการความจำเป็นของโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการและความเหมาะสมวัตถุประสงค์ของโครงการและความพร้อมและทรัพยากร การประเมินปัจจัยนำเข้า (I: Inputs Evaluation) ได้แก่ ความพร้อมของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ความพร้อมของงบประมาณและความพร้อมของสื่อ วัสดุ อุปกรณ์รวมทั้งเทคโนโลยี การประเมินกระบวนการ (P: Process Evaluation) ได้แก่ กิจกรรมการวางแผน การดำเนินกิจกรรม ติดตาม ตรวจสอบการดำเนินกิจกรรมและการปรับปรุง การประเมินผลผลิต (P: Products Evaluation) ได้แก่ เปรียบเทียบผลผลิตที่เกิดขึ้นกับวัตถุประสงค์ของโครงการ หรือความต้องการ เป้าหมายที่กำหนดไว้ในโครงการ การประเมินด้านผลกระทบ (I: Impact Evaluation) ได้แก่ การประเมินผลการดำเนินงานหรือผลที่เกิดจากโครงการและนำไปใช้ในการทำงานหรือพัฒนาหน่วยงานให้ดียิ่งขึ้น การประเมินด้านประสิทธิผล (E: Effectiveness Evaluation) ได้แก่ ความรู้ที่มีอยู่ ความเชี่ยวชาญ ประสิทธิภาพ ด้านการสร้างความสัมพันธ์ การดำเนินงานที่คุ้มค่าและด้านการริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น การประเมินด้านความยั่งยืน (S: Sustainability Evaluation) ได้แก่ ความรู้ความสามารถของผู้ร่วมโครงการ การนำความรู้ที่ได้จากโครงการไปพัฒนางาน หรือเชื่อมโยงความรู้ที่ได้ไปสู่การทำงานหรือพัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่ และการประเมินด้านการถ่ายทอดความรู้ (T: Transportability Evaluation) เป็นการประเมินผลที่เกิดกับผู้ร่วมโครงการ ในการถ่ายทอดความรู้ หรือขยายองค์ความรู้ไปสู่

ผู้อื่นได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยการประยุกต์แนวคิด ทฤษฎีใหม่ที่สุดคล้อยกับการปฏิบัติงาน การปรับกลยุทธ์ในการแก้ปัญหา

จากแนวคิดและทฤษฎีนำมาเขียนเป็นกรอบแนวคิดในการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชานุสรณ์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี

วิธีดำเนินการประเมิน

การประเมินครั้งนี้ใช้การวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation Research) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน นักเรียน และผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนศรีเทพ

ประชากร ปีการศึกษา 2563 รวมทั้งสิ้น 650 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ครู จำนวน 52 คน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 13 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 291 คน ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 6 จำนวน 291 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม 6 ฉบับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการประเมิน และอภิปรายผล

สรุปผลการประเมิน

ผลการประเมินภาพรวม อยู่ในระดับมาก และพิจารณารายด้านพบว่า 1) ผลการประเมินด้านบริบทและด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับมากและมากที่สุด 2) ด้านกระบวนการโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก 3) ด้านกิจกรรมตามโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก 4) ด้านผลผลิต ด้านผลกระทบ ด้านประสิทธิผล ด้านความยั่งยืน และด้านการถ่ายทอดความรู้ของโครงการ อยู่ในระดับมาก 5) ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ อยู่ในระดับมาก และ 6) ผลการประเมินความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

ผลการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์ มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลการประเมินด้านบริบทและด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านบริบท (Context) โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากโครงการที่ดำเนินการมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน โครงการมีความสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ตามแนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โครงการนี้ได้รับการสนับสนุนจากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และโรงเรียนมีการวางแผนโครงการซึ่งสอดคล้องกับนโยบายและวิสัยทัศน์ของโรงเรียน อีกทั้งก่อนการจัดทำโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี คณะกรรมการดำเนินงานโครงการได้ศึกษาตรวจสอบและวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผน กำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมายของโครงการก่อนการดำเนินโครงการ ประกอบกับคณะทำงานของโรงเรียน มีการประสานงานระหว่างบุคลากรทำให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินโครงการ ทุกฝ่ายตระหนักถึงความสำคัญของโครงการ ส่งผลให้การประเมินโครงการ ด้านบริบทมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ สมคิด พรมจัย (2550) ที่กล่าวว่า ก่อนเริ่มโครงการควรมีการประเมินเพื่อตัดสินใจเลือกโครงการ ตรวจสอบความเหมาะสม ความสมเหตุสมผลของการวางแผนดำเนินโครงการ ความเป็นไปได้ของโครงการในการนำโครงการไปปฏิบัติ คุณภาพของโครงการ รวมทั้งตรวจสอบโอกาสที่โครงการนั้นจะประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย สอดคล้องกับ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553) อธิบายว่าการประเมินบริบทของโครงการเป็นการประเมินความต้องการที่จำเป็นเพื่อกำหนดโครงการ เป็นการประเมินสภาพเศรษฐกิจสังคม การเมือง ตลอดจนปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ อันนำไปสู่ทิศทางและวัตถุประสงค์ของโครงการ ในขณะที่ เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556) อธิบายว่า การประเมินบริบทเป็นการประเมินก่อนที่จะลงมือดำเนินโครงการใด ๆ มีจุดมุ่งหมายเพื่อกำหนด

หลักการและเหตุผล รวมทั้งพิจารณาความจำเป็นที่จะต้องจัดทำโครงการดังกล่าว การชี้ประเด็นปัญหา ตลอดจนการพิจารณาความเหมาะสมของเป้าหมายของโครงการ ซึ่งการประเมินโครงการของโรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์ในครั้งนี้ ได้มีการวางแผนโครงการที่มีความสอดคล้องกับนโยบาย วิสัยทัศน์และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของโรงเรียนจึงส่งผลให้การประเมินโครงการด้านบริบท มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของกระบวนการปฏิบัติ โครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการ (Process) โดยภาพรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหาร ครู และนักเรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน โรงเรียนจัดการบริหารจัดการโครงการอย่างเป็นระบบครบวงจร เช่น มีการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุง มีการแต่งตั้งคณะกรรมการ และครูที่ปรึกษา รับผิดชอบการดำเนินกิจกรรมตามโครงการ มีวิธีการ หรือเครื่องมือในการติดตามผลการดำเนินงานอย่างชัดเจน โรงเรียนได้นำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์ ให้ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับแนวความคิดของ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2557) กล่าวว่า การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการนำโครงการไปปฏิบัติ ซึ่งเป็นการประเมินขณะดำเนินงาน หรือประเมินในเชิงความก้าวหน้า เพื่อปรับปรุงกระบวนการบริหารหรือการดำเนินโครงการ รวมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรค จุดเด่น จุดด้อย ในขณะที่ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553) ให้แนวคิดว่า การประเมินกระบวนการ เป็นการประเมินการดำเนินงานเมื่อนำโครงการที่วางแผนไว้ไปสู่การปฏิบัติ เพื่อศึกษาจุดแข็ง และจุดอ่อน ตลอดจนปัญหา อุปสรรคของการดำเนินโครงการ จึงเป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงการดำเนินโครงการได้อย่างทันทั่วทั้งสารสนเทศที่ได้จะนำมาใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ การควบคุม หรือปรับปรุงแก้ไขวิธีการต่าง ๆ ให้เหมาะสมทันทั่วทั้งที่ในขณะที่กำลังดำเนินโครงการอยู่

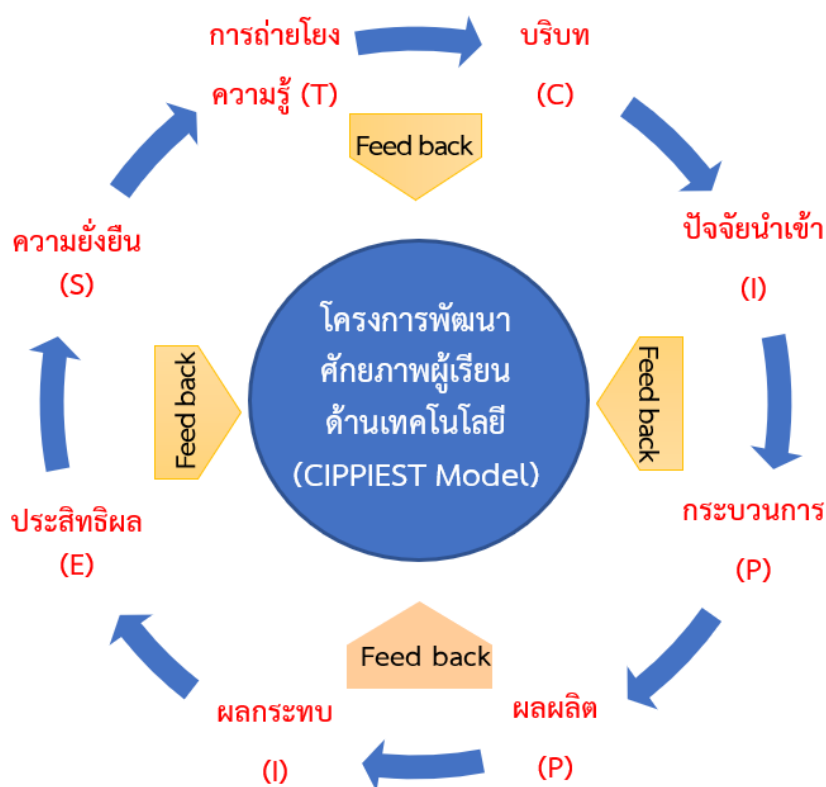
3. ผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรมตามโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี 6 กิจกรรม พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมโดยรวมของกิจกรรมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ย่อว่า ผลการประเมินเรียงตามค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน (Plan) 2) ด้านการดำเนินงาน (Do) 3) ด้านการตรวจสอบ (Check) และ 4) ด้านการปรับปรุงแก้ไข (Action) อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกิจกรรมที่จัดโดยนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจากกรณีและสถานการณ์จริงจึงช่วยให้นักเรียนสามารถนำความรู้และประสบการณ์จากการร่วมกิจกรรมของโครงการไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันหรือในการเรียนได้ และสามารถรับการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ นำมาปรับและประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมอื่นๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ พิชิต ฤทธิ์จรูญ (2557) กล่าวว่า การประเมินผลผลิตเป็นการประเมินเพื่อให้ได้สารสนเทศสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคตของโครงการ ซึ่งเป็นการประเมินผลหลังจากการดำเนินโครงการสิ้นสุดลง เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพและประสิทธิผลของโครงการ และสอดคล้องกับ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2553) เห็นว่าเป็นการประเมินที่มุ่งตอบคำถามว่า โครงการประสบความสำเร็จตามแผนที่วางไว้หรือไม่ ผลผลิตของโครงการเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ ผลการดำเนินงานคุ้มค่าเพียงใด โดยพิจารณาจากปริมาณและคุณภาพของผลผลิตเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ตลอดจนการนำเอาความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน ซึ่งจากการดำเนินงานโครงการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน นั้นได้คาดหวังด้านผลผลิตที่เกิดกับนักเรียนทุกคนนั้นเป็นเป้าหมายหลักของโครงการ

4. ผลการประเมินความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี โดยรวมมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมากที่สุด เพราะกิจกรรมของโครงการเปิดโอกาสให้นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วม

ในการดำเนินงาน ความสำเร็จของโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี ทำให้โรงเรียนและนักเรียนเป็นที่ยอมรับของชุมชน และการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์ มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกษกร เป้าสุวรรณ และคณะ (2550) ที่กล่าวว่าความพึงพอใจเป็นผลของการแสดงออกของทัศนคติของบุคคล เมื่อใดสิ่งนั้นสามารถตอบสนองความต้องการหรือทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกบวก เป็นความรู้สึกที่พึงพอใจ แต่ในทางตรงกันข้ามถ้าสิ่งนั้นสร้างความรู้สึกผิดหวังก็จะทำให้เกิดความรู้สึกทางลบเป็นความรู้สึกไม่พึงพอใจ

องค์ความรู้ใหม่

การประเมินที่ใช้วิธีการเชิงระบบ ผู้ประเมินได้ใช้การประเมินที่เน้นการตัดสินใจ (Decision oriented Evaluation) ซึ่งเป็นกระบวนการตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่เกิดขึ้นกับสิ่งที่ควรจะเป็น เพื่อเป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารในการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งของหรือเหตุการณ์นั้นๆ บทบาทสำคัญของผู้ประเมินคือการตอบสนองความต้องการสารสนเทศของผู้บริหารอย่างรอบด้านที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร โดยอาศัยสารสนเทศจากการประเมิน เพราะผู้บริหารเป็นบุคคลที่จะต้องตัดสินใจเลือกทางเลือกที่เหมาะสมจึงควรตัดสินใจคุณค่าของสิ่งเหล่านั้นด้วยตนเองซึ่งครอบคลุมทั้งระบบในโรงเรียน ได้แก่ บริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ ผลิตผล ประสิทธิภาพ ความยั่งยืน และการถ่ายโอนความรู้ ที่เป็นการประเมินผลที่เกิดกับผู้ร่วมโครงการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการ อันจะนำไปสู่การตัดสินใจดำเนินการต่อไป ดังโมเดลการประเมิน CIPPIEST ที่แสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี (CIPPIEST Model)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชานุสรณ์ ซึ่งมีข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปประยุกต์ใช้ต่อการดำเนินโครงการในครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. จากผลการประเมินด้านบริบทและด้านปัจจัยนำเข้าของโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชานุสรณ์ อยู่ในระดับ มาก ควรพัฒนาต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียนให้มีทักษะในศตวรรษที่ 21 และส่งเสริมให้มีการดำเนินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี ต่อไป เนื่องด้วยโครงการเป็นความต้องการของนักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนโดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน โครงการมีความสอดคล้องกับหลักการ เหตุผล และวัตถุประสงค์ของโรงเรียน และมีการวางแผนและปฏิบัติตามขั้นตอนในการดำเนินงานของโครงการ

2. จากผลการประเมินความเหมาะสมของกระบวนการปฏิบัติ โครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชานุสรณ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกระบวนการ (Process) โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ควรส่งเสริมให้มีกระบวนการปฏิบัติโครงการอย่างชัดเจนและเป็นขั้นตอน มีการปรับเปลี่ยนตามบริบทของแต่ละกิจกรรม

3. จากผลการประเมินความเหมาะสมของกิจกรรม ทั้ง 6 กิจกรรม ในโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชานุสรณ์ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ควรมีการจัดกิจกรรมการเพิ่มพูนทักษะทางด้านเทคโนโลยีนอกเวลาอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพในอนาคตของนักเรียน

4. จากผลการประเมินผลการดำเนินงานเมื่อสิ้นสุดโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โดยรวมผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา หากจะมีการดำเนินโครงการในปีถัดไป ควรมีการนำผลในปีที่ผ่านมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อหาแนวทางปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาการดำเนินงานโครงการอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ สัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

5. จากผลการดำเนินงานโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี เกี่ยวกับคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โดยรวมมีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก ควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้นักเรียนนำความรู้มาปรับใช้กับเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ นำมาปรับและประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ มากขึ้น และส่งเสริม ติดตามจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในทุกกิจกรรมที่จัดขึ้น ให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนให้มากที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชานุสรณ์ นอกเหนือจากรูปแบบการประเมิน CIPPIEST Model เป็นเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้สารสนเทศของผลการประเมินที่หลากหลาย อันจะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจและการตัดสินใจคุณค่าของโครงการ

2. ควรทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาผู้เรียนด้านเทคโนโลยีกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน เพื่อทราบถึงความสัมพันธ์ทางการเรียนที่เกิดขึ้นหลังจากโครงการเสร็จสิ้นแล้ว

3. ควรศึกษาการพัฒนาแบบการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพผู้เรียน ด้านเทคโนโลยี โรงเรียนศรีเทพประชานุสรณ์ โดยนำกิจกรรมที่ประสบความสำเร็จมาพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กชกร เป้าสุวรรณ, ธนภัทร ปัจฉิม และสุจิตรา ฉายปัญญา. (2550). *ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการ
ศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์สุโขทัย*. กรุงเทพฯ: คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- จตุภูมิ เขตจตุรัส. (2565). *ระเบียบวิธีวิทยาการประเมิน*. ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- พิชิต ฤทธิ์จรรยา. (2557). *เทคนิคการประเมินโครงการ*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : บริษัท แฮส ออฟ เคอร์มิสท์.
- ยาวดี รามชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2556). *การประเมินโครงการ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ*. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2556). รูปแบบการประเมิน CIPP และ CIPPIEST มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนและถูกต้องในการใช้.
วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 5(2): 7-24.
- วิเศษ ปิ่นพิทักษ์. (2565). การประเมินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการ
ศึกษาด้านเทคโนโลยีสำหรับการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์ที่มีการแพร่ระบาดของ
โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) โดยประยุกต์ใช้รูปแบบการประเมินของ โด널ด์ แอล
เคิร์กแพทริก (Donald L. Kirkpatrick). *วารสารครุศาสตร์ปัญญา*, 4(4), 47-57.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2562). *ทฤษฎีการประเมิน*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่ง
มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภโชค ช่างแก้ว. (2565). การวิจัยและพัฒนาสมรรถนะด้านเทคโนโลยีการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการ
เรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับครูโรงเรียนศรีเทพประชาสรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเพชรบูรณ์. *วารสารครุศาสตร์ปัญญา*, 4(4), 35-46
- สมคิด พรหมจ้อย. (2550). *แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินนโยบาย แผนงาน โครงการ”ในประมวลสาระชุดวิชาการ
ประเมินนโยบาย แผนงาน และโครงการ*. พิมพ์ครั้งที่ 3: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สมหวัง พินัยานวัฒน์. (2553). *วิธีวิทยาการประเมิน: ศาสตร์แห่งคุณค่า*. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579*. กรุงเทพฯ : พริกหวาน
กราฟฟิค.
- Stufflebeam, D.L. and Shinkfield, A.J. (2007). *Evaluation Theory, Models and Applications*.
San Francisco, CA: Jossey-Bass.

บทความวิจัย (Research Article)

การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ 22101 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
Developing the Ability to Read English for Comprehension by Using the Practice Reading Skills and SQ4RR Learning Management Model in English Course 3 E22101 for Students in Grade 8

วิลาลินี ชาตันทน์¹

Vilasinee Chattan¹

โรงเรียนหนองเรือวิทยา, ขอนแก่น, ประเทศไทย¹

Nong Rua Wittaya School, Khon Kaen, Thailand¹

Received: July 29, 2022 Revised: September 23, 2022 Accepted: September 25, 2022

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) พัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ความสัมพัทธ์ด้านกระบวนการและผลลัพธ์ 80/80 (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR (3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/10 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนหนองเรือวิทยา อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม ผลการวิจัย พบว่า (1) แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 85.95/83.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ (3) นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความพึงพอใจเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักเรียนกับเกณฑ์ระดับมาก พบว่า สูงกว่าเกณฑ์ ระดับมาก (ระดับ 4) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: การพัฒนา, ความสามารถ, ภาษาอังกฤษ, การอ่าน, ความเข้าใจ, การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR

¹ Corresponding author, Tel. 0819730852, Email: officepks@pks.ac.th

Abstract

This research have a purpose 1) to develop English reading comprehension skills exercises by using the reading skills and learning management model SQ4RR in English Course 3 E22101 For students in grade 8 to be effective according to the relationship between process and outcome criteria 80/80 2) to compare academic achievement in English Course 3 E22101 For students in grade 8 between before and after learning by using the reading skills and learning management model SQ4RR 3) to study the satisfaction of students in grade 8 towards learning activities by using the reading skills and learning management model SQ4RR in English Course 3 E22101. The sample group used in this research are 35 students in grade 8 Semester 1 Academic Year 2020 at Nong Rua Wittaya School, Nong Rua District, Khonkaen which is derived from a cluster sampling. The results of the research found that 1) English reading comprehension skills exercises by using the reading skills and learning management model SQ4RR in English Course 3 E22101 for students in grade 8 has the efficiency criterion for correlating the process to the outcome was equal to 85.95/83.43 which is higher than the set threshold. 2) Academic achievement of the eighth-grade students that study in English Course 3 E22101 after learning is higher than before statistically significant at the .01 level. 3) The average satisfaction was at a high level of students that learning by using the reading skills and learning management model SQ4RR in English Course 3 E22101 for students in grade 8 and comparing the average student satisfaction with the criteria is in high level above the threshold statistically significant at the .01 level.

Key words: Development, Ability, English, Reading, comprehension, SQ4RR learning management

บทนำ

ในสังคมโลกปัจจุบันการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร การศึกษา การแสวงหาความรู้ การประกอบอาชีพ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมและวิถีทัศน์ของชุมชนโลก ทำให้เกิดความตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมและมุมมองของสังคมโลกนำมาซึ่งมิตรไมตรีและความร่วมมือกับประเทศต่าง ๆ การเรียนภาษาต่างประเทศทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตนเองและผู้อื่นดีขึ้น ทำให้ได้เรียนรู้และเข้าใจความแตกต่างของภาษาและวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ความคิด สังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครอง ทำให้มีเจตคติที่ดีต่อการใช้ภาษาต่างประเทศ และใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อการสื่อสารได้ รวมทั้งเข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ง่ายและกว้างขึ้น และทำให้มีวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 190)

ทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเป็นทักษะที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เนื่องจากในปัจจุบันประเทศไทยกำลังพัฒนาทั้งด้านเทคโนโลยีและวิชาการใหม่ ๆ รวมถึงการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศสำหรับนักเรียน นิสิต นักศึกษา ในการศึกษา ค้นคว้า หนังสือ ตำรา หรือวารสารภาษาอังกฤษ เพื่อให้มีความรู้ในสาขาวิชาของตนเองอย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง ตลอดจนการติดต่อทำสัญญา ค้าขาย หรือกระทำการอ่านฉลากสินค้าอุปโภค บริโภค จากต่างประเทศที่เข้ามามีบทบาทอย่างมาก นอกจากนี้

การอ่านยังเป็นการสื่อความหมายทางความคิด อารมณ์และความรู้สึกต่าง ๆ ที่ผู้เขียนถ่ายทอดไปยังผู้อ่าน การอ่านจึงต้องใช้กระบวนการคิดอย่างมีเหตุผล และความสามารถหลายด้านเพื่อทำความเข้าใจและเข้าถึง ความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียนตามที่ผู้เขียนต้องการสื่อความหมาย ถ้ามีความเข้าใจในสิ่งที่อ่านอย่างดีจะช่วยให้ ผู้อ่านเกิดกระบวนการคิดอย่างมีระบบ และนำไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ตามความต้องการของตนเอง แต่ เนื่องจากการอ่านเป็นทักษะที่ซับซ้อน เพราะการอ่านไม่ใช่เพียงแต่การอ่านตัวอักษรเท่านั้นแต่ต้องมีความ เข้าใจด้วย ดังนั้นทักษะการอ่านจึงจำเป็นต้องได้รับการฝึกฝนอย่างดี เพื่อให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในสิ่งที่อ่าน อย่างเต็มที่ (ลาวัญญ์ สังขพันธ์ และคณะ, 2549 : 4)

การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษที่จะให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างครบถ้วน โดยเฉพาะ ประสิทธิภาพทางด้านทักษะการอ่านจึงจำเป็นต้องใช้เทคนิค วิธีการ รูปแบบการเรียนการสอนที่น่าสนใจ ประกอบกับนำแนวคิด หลักการ ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาบูรณาการในการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้ได้ ประสิทธิภาพ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาหลักการ ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการสอนอ่านภาษาอังกฤษเพื่อทำความเข้าใจ พบว่าการสอนอ่านโดยใช้เทคนิค SQ4R เป็นวิธีสอนซึ่งสามารถช่วยให้นักเรียนเลือกสิ่งที่เขาคาดว่าจะรู้จากเรื่อง ที่อ่าน เข้าใจแนวคิดเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว จดจำได้ดีและทบทวนเรื่องราวที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จากการศึกษาผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค SQ4R ของ จิตติพร จันทรงษ์ (2557 : 113) พบว่าการพัฒนานักกิจกรรมการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อทำความเข้าใจและความพึงพอใจในการเรียนรู้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้วิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R ทำให้นักเรียนมีพัฒนาการด้านการ อ่านภาษาอังกฤษเพื่อทำความเข้าใจสูงขึ้น และจากงานวิจัยของ ประทุมวรรณ จันทรศรี (2558 : 107) ได้ศึกษา ผลของวิธีการสอนอ่านด้วยกลวิธี SQ4R และการจัดกิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้แบบ MIA ที่มีต่อความสามารถ ในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษของ นักเรียนที่ใช้วิธีสอนอ่านด้วยกลวิธี SQ4R ร่วมกับการเรียนการสอนการจัดกิจกรรมกิจกรรมการเรียนรู้แบบ MIA หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยวิธีสอนอ่านแบบ SQ4R ของ ศรีวรรณ โต้พิจิตร (2557 : 105) พบว่า การสอนอ่านแบบ SQ4R เป็นวิธีการสอนอ่านที่สามารถใช้พัฒนาความเข้าใจใน การอ่านและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ให้แก่แก่นักเรียนได้

นอกจากการพัฒนาผู้สอนผู้เรียนแล้วอีกแนวทางหนึ่งที่สำคัญในการแก้ไขปัญหาทักษะการอ่านของ ผู้เรียนที่จะกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจและกระตือรือร้นได้ก็คือ การพัฒนาสื่อการสอน สื่อการเรียน การสอนเป็นสิ่งสำคัญต่อการพัฒนาด้านการอ่านเพราะสื่อการสอนเป็นศูนย์รวมความสนใจของผู้เรียนช่วยให้ บรรยากาศของการเรียนการสอนสนุกสนานมีชีวิตชีวาทำให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นที่จะติดตามบทเรียน และสนใจการเรียนรู้มากขึ้น นอกจากนี้แล้วสื่อยังช่วยประหยัดเวลาในการอธิบายเนื่องจากช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจ บทเรียนได้รวดเร็ว ถูกต้องและแม่นยำยิ่งขึ้น (มัทนา ทองใหญ่, 2539 : 13) ดังนั้น เพื่อเป็นการแก้ปัญหา พัฒนาการจัดการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้วิจัยซึ่งรับผิดชอบในการจัดการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหนองเรือวิทยา อำเภอหนองเรือ จังหวัด ขอนแก่น เห็นว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4RR และแบบฝึกทักษะสามารถช่วยพัฒนา ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ สามารถฝึกฝนทักษะการอ่านเพิ่มเติมได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ตลอดชีวิต ผู้วิจัยจึงมีความสนใจและตั้งใจที่จะพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อทำความเข้าใจ โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101

สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษที่สูงขึ้น ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันและไปประยุกต์ใช้กับสาระการเรียนรู้อื่น ๆ ต่อไป

คำถามการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ความสัมพัทธ์ด้านกระบวนการและผลลัพท์ 80/80 หรือไม่อย่างไร
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR แตกต่างกันหรือไม่อย่างไร
3. ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 อยู่ในระดับใด และแตกต่างกันหรือไม่เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนด

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ความสัมพัทธ์ด้านกระบวนการและผลลัพท์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101

หลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

เพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ซึ่งเป็นวิธีสอนหนึ่งที่นักวิจัยนิยมนำมาใช้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน ดังนั้นนักวิชาการได้กล่าวถึงความหมายของวิธีสอนแบบ SQ4R เอาไว้ดังต่อไปนี้

ความหมายของวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2554 : 224-227) กล่าวว่า เทคนิคการสอนแบบ SQ4R เป็นเทคนิคการอ่านที่ช่วยให้ผู้เรียนเลือกสิ่งที่คาดว่าจะรู้จากเรื่องที่อ่าน เข้าใจ แนวคิดของเรื่องที่อ่านได้อย่างรวดเร็ว จดจำได้ดี และทบทวนเรื่องที่อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปรับปรุงมาจากการสอนแบบ SQ3R ของ ฟรานซิส บี. โรบินสัน ผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านแห่งมหาวิทยาลัยโอไฮโอประกอบด้วย Survey (S), Question (Q), Read (R), Record (R), Recite (R), และ Reflect (R)

พนิตนาฏ ชูฤกษ์ (2551 : 117-123) กล่าวว่า เทคนิคการอ่านแบบสำเร็จรูปอีกเทคนิคหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาความสามารถในการอ่านตำรา คือ เทคนิค SQ4R เป็นเทคนิคการอ่านแบบจำกัดความเร็ว ช่วยให้อ่าน

ตำราอย่างมีประสิทธิภาพ และรวดเร็ว ประกอบด้วยขั้นตอนการอ่าน คือ Survey (S), Question (Q), Read (R), Record (R), Recite (R), และ Review (R)

Gunning (1996 : 196-197) กล่าวถึง การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R หมายถึง วิธีการสอนอ่านที่เป็นระบบเป็นวิธีการสอนเพื่อส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านการตีความ ขยายความสรุปและจับใจความสำคัญจากการอ่านด้วยตนเองซึ่งการสอนแบบ SQ4R เน้นการอ่านซ้ำ ๆ จนกว่าจะเข้าใจและจดจำเรื่องราวที่อ่านได้ ถึงแม้จะเป็นการสอนเน้นทักษะการอ่านแต่ครูจะต้องสอนแบบการสอนภาษาเพื่อการสื่อสารคือ ประกอบด้วย การฟังพูดอ่านและเขียนและในชีวิตประจำวันของเราจะอ่านสิ่งใดก็จะอ่านอย่างมีจุดประสงค์และมักจะอ่านจากสื่อต่าง ๆ

สรุปได้ว่า ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R หมายถึง การสอนอ่านที่มุ่งหาใจความสำคัญใจความสำคัญของเรื่องที่อ่าน โดยมีขั้นตอนการอ่านที่ชัดเจน ประกอบไปด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ (Survey) เป็นการสำรวจเรื่องที่อ่านอย่างคร่าว ๆ ตั้งคำถามจากเรื่องที่อ่าน (Question) อ่านบทอ่านเพื่อหาคำตอบโดยละเอียด (Read) แล้วให้นักเรียนจดข้อมูลต่าง ๆ (Record) ทบทวนเรื่องที่อ่านจากข้อมูลที่ได้จดบันทึกไว้ (Recite) สรุปและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่นักเรียนได้อ่าน (Reflect)

ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการอ่านแบบ SQ4R

สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ (2554 : 224-227) ได้เสนอขั้นตอนการจัดกิจกรรมการสอนโดยใช้เทคนิค SQ4R จำนวน 6 ขั้นตอน ดังนี้

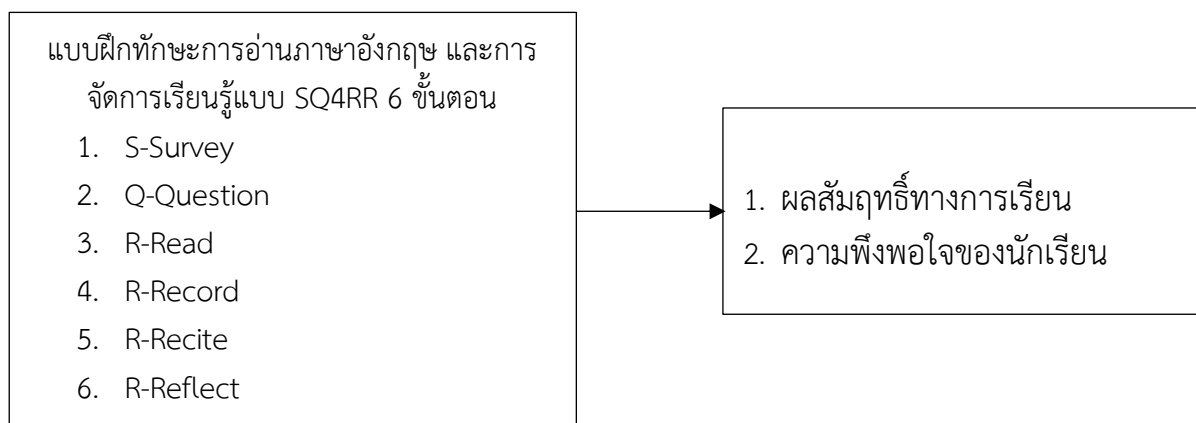
1. S-Survey คือ การสำรวจเพื่อให้เห็นภาพกว้าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เพื่อดูขอบเขตของเนื้อหาของข้อเขียนนั้นอย่างคร่าว ๆ
2. Q-Question คือ การตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน การตั้งคำถามในขณะที่อ่านจะช่วยให้เราตั้งใจ และจดจ่ออยู่กับสิ่งที่อ่าน
3. R-Read คือ การอ่าน เพื่อค้นหาคำตอบให้แก่คำถามที่ตั้งไว้ คำที่พิมพ์ด้วยลักษณะที่แตกต่างไปจากปกติ และภาพประกอบต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่อง เมื่อพบคำตอบที่ต้องการควรทำเครื่องหมายไว้เพื่อให้มองเห็นง่าย แล้วเขียนคำสำคัญไว้ในที่ว่างด้านข้างหรือขอบของหนังสือ แต่ยังไม่ต้องบันทึกข้อความที่ได้จากการอ่าน เพราะอาจต้องอ่านข้อเขียนนั้นซ้ำอีกถ้ายังมีปัญหายังไม่เข้าใจดีพอ
4. R-Record คือ การทบทวนอ่านซ้ำอย่างรอบคอบ ให้ผู้เรียนบันทึกข้อมูลที่ได้อ่าน ขั้นตอนที่ 3 บันทึกเฉพาะส่วนที่สำคัญและจำเป็น เป็นการบันทึกย่อ ๆ ตามความเข้าใจของผู้เรียน
5. R-Recite คือ การเขียนสรุปใจความสำคัญ ด้วยภาษาของตนเอง ถ้ามีข้อสงสัยไม่แน่ใจในตอนใดตอนหนึ่งให้กลับไปอ่านซ้ำใหม่
6. R-Reflect คือ การวิเคราะห์ วิจัยเรื่องที่อ่านแล้วแสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้งในประเด็นที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย โดยใช้เหตุผลในการสนับสนุน อาจจะทำให้ได้โดยการเชื่อมโยงความคิดจากเรื่องที่อ่านกับความรู้เดิมโดยใช้ภาษาอย่างถูกต้อง

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ประกอบด้วยตัวแปรต้น คือ แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR และตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียน ดังกรอบแนวคิดการวิจัยที่แสดงในภาพที่ 1

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการทดลองแบบกลุ่มเดียว มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน (One – group pretest - posttest design) (เชาว์ อินโย, 2543: 73-74) ซึ่งมีรูปแบบ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 รูปแบบการทดลองแบบ One - Group Pretest - Posttest Design

ทดสอบก่อนการทดลอง	ตัวแปรต้น	ทดสอบหลังการทดลอง
Y ₁	X	Y ₂

เมื่อ Y₁ คือ ทดสอบก่อนการทดลอง
 X คือ ทดลองจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR
 Y₂ คือ ทดสอบหลังการทดลอง

2. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนหนองเรือวิทยา ตำบลหนองเรือ อำเภอหนองเรือ จังหวัดขอนแก่น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 25 จำนวน 10 ห้อง รวม 405 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 35 คน ที่ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม ดำเนินการสอนด้วยตนเอง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 โดยทำการสอนนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/10 ซึ่งได้มาจากวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม

3. ขั้นตอนการดำเนินการ

3.1 ปฐมนิเทศ เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการเรียนรู้แบบ SQ4RR มาตรฐาน การเรียนรู้/ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ แนวทางการวัดผลประเมินผลและการคิด คะแนน ตลอดจนการจัดกลุ่ม จัดผังชั้นเรียน และชี้แจงบทบาทในการเรียนรู้ เป็นเวลา 1 ชั่วโมง

3.2 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ 22101 ก่อนเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

3.3 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้น โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 ใช้เวลาในการสอน 18 ชั่วโมง ตามตารางเรียน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 และระหว่างสอนผู้วิจัยได้ สังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ตรวจผลงาน เก็บคะแนนระหว่างเรียนจากการทำแบบฝึกหัด และการทดสอบ ประจำแบบฝึกทักษะ

3.4 เมื่อสิ้นสุดการดำเนินการสอนแล้ว ทดสอบหลังเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ 3 (ฉบับเดียวกันกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียน) ใช้เวลา 1 ชั่วโมง

3.5 ให้นักเรียนสรุปผลการจัดการเรียนรู้ และตอบแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดกิจกรรม การเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชา ภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 ใช้เวลา 1 ชั่วโมง รวมระยะเวลาในการทดลองทั้งหมด 22 ชั่วโมง

3.6 นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ ดังนี้ หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อ ความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 เปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การ จัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้านกระบวนการและผลลัพธ์ โดยการนำคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียน ซึ่งได้จากการทำแบบฝึกหัดและ แบบทดสอบในชุดกิจกรรมแต่ละชุดคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนซึ่งได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนหลังเรียน นำมาคำนวณหาค่าประสิทธิภาพ (E) โดยการคิดเป็นร้อยละ แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์ ความสัมพันธ์ระหว่างด้านกระบวนการและผลลัพธ์ E1/E2

4.2 วิเคราะห์เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101โดย ใช้คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชา ภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 นำคะแนนมาทดสอบด้วยสถิติที (t-test) แบบ Dependent samples

4.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน ภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 โดยการนำคะแนนซึ่งได้จากการตอบแบบประเมินซึ่งเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ โดย หาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลตามเกณฑ์ จากนั้น นำค่าเฉลี่ยคะแนนความคิดเห็นของ นักเรียนแต่ละคนมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ระดับมาก (ระดับ 4) และทำการทดสอบด้วยสถิติที (t-test)

สรุปผลการวิจัย และอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัย

1. แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 ที่พัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ความสัมพัทธ์ด้านกระบวนการกับผลลัพธ์ E_1/E_2 เท่ากับ 85.95/83.43 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ดังนำเสนอในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพตามเกณฑ์ความสัมพัทธ์ด้านกระบวนการกับผลลัพธ์ 80/80 ของแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

จำนวนนักเรียน (n)	คะแนนระหว่างเรียน		คะแนนหลังเรียน		ประสิทธิภาพ E_1/E_2
	คะแนนเฉลี่ย (เต็ม 120)	ร้อยละของ คะแนนเฉลี่ย (E_1)	คะแนนเฉลี่ย (เต็ม 40)	ร้อยละของ คะแนนเฉลี่ย (E_2)	
35	103.14	85.95	33.34	83.36	85.95/83.43

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 32.39$) โดยผลการทดสอบ พบว่า ก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 14.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.37 และผลการทดสอบหลังเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 33.34 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.11 ดังนำเสนอในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR

จำนวน นักเรียน	คะแนน เต็ม	ทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)		ทดสอบหลังเรียน (Post-test)		คะแนน เฉลี่ยที่ เพิ่มขึ้น	t	p
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.			
35	40	14.74	3.37	33.34	2.11	18.60	32.39**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.47) และผลการ

เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนกับเกณฑ์ระดับมาก (ระดับ 4) พบว่า ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($t = 20.32$) ดังนำเสนอในตารางที่ 3

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 กับเกณฑ์ระดับมาก (ระดับ 4)

จำนวนนักเรียน (N)	คะแนน เต็ม	ระดับความพึงพอใจ			ค่าเฉลี่ยที่ เพิ่มขึ้น	t	p
		$\bar{X}$	S.D.	เกณฑ์			
35	5	4.49	0.47	4.00	0.49	20.32**	.00

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย เรื่อง การพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถ อภิปรายผลได้ ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ความสัมพันธ์ด้านกระบวนการกับผลลัพธ์ E_1/E_2 เท่ากับ $85.95/83.43$ หมายถึงว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยระหว่างเรียนคิดเป็นร้อยละ 85.95 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนจากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คิดเป็นร้อยละ 83.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 80/80 แสดงว่าแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพและมีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สร้างขึ้น ได้ผ่านขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพอย่างเป็นระบบ มีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีการวิเคราะห์หลักสูตร ได้นำหลักการเรียนรู้แบบ SQ4RR มาประยุกต์เข้ากับหลักการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ แล้วจึงสร้างเป็นแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่สอดคล้องและเหมาะสมกับนักเรียน ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสม จากผู้เชี่ยวชาญทางภาษาอังกฤษ หลักสูตรและการสอน การวิจัยและการวัดผลประเมินผล ผ่านการทดลองใช้กับนักเรียน 3 ครั้ง เพื่อหาข้อบกพร่องและปรับแก้ให้ดีขึ้น จนมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด มีการนำหลักการเรียนรู้แบบ SQ4RR มาใช้ในการออกแบบกิจกรรมในแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้โอกาสแก่ผู้เรียนได้แสวงหาความรู้ ได้ฝึกการสังเกต ฝึกคิด ฝึกการสื่อสาร ฝึกเชื่อมโยงสร้างองค์ความรู้ เพื่อค้นหาคำตอบ โดยมีครูเป็นผู้ควบคุมดำเนินการ ให้คำปรึกษาชี้แนะช่วยเหลือให้กำลังใจ เป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้คิด ทำให้เกิดความอยากร

รู้อยากเห็น เพื่อหาคำตอบหรือสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง ผ่านกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติ ทำให้เกิดพัฒนาการที่ดีในการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ เมฆลา ลือโสภา (2556 : 118) พบว่า การพัฒนาการอ่านจับใจความด้วยวิธีการสอนแบบ SQ4R มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 86.75/87.10 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้ และสอดคล้องกับ ฌภัทร ทิพนามาศ (2556 : 89) พบว่า ผลจากการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ที่สร้างขึ้น โดยภาพรวมมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 88.68/98.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ4RR เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจและจดจำข้อมูลได้อย่างแม่นยำ รวมถึงสามารถนำความรู้ใหม่ไปประยุกต์ใช้กับความรู้เดิมที่มีอยู่ และยังช่วยให้ผู้อ่านได้วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าสิ่งที่อ่าน พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเชิงวิเคราะห์ วิวิจารณ์ ในเรื่องที่อ่านอย่างถูกต้องสมเหตุสมผล ซึ่งสอดคล้องกับ วอลเตอร์ พอค (Walter Pauk, 2001: 287) ได้กล่าวถึง ประโยชน์ของวิธีสอนแบบ SQ5R สรุปได้ว่า SQ5R เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนประสบความสำเร็จโดยนักเรียนจะได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันในห้องเรียน และ SQ5R ยังเป็นวิธีการที่ช่วยเรื่องการทำงานของนักเรียนในแต่ละวิชา ซึ่งนักเรียนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการจดบันทึกเนื้อหาในการเรียนแต่ละวิชาได้เป็นอย่างดี โดยผู้วิจัยได้กำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้ 1) ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน เป็นการจัดกิจกรรมที่เน้นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจมีความพร้อมที่จะเรียนรู้บทเรียนใหม่ โดยใช้วิธีการและสื่อที่หลากหลายประกอบการใช้คำถาม กระตุ้นซักถาม ทบทวนหรือแสดงความคิดเห็น 2) ขั้นสอน ประกอบด้วยกระบวนการอ่าน 7 ขั้น ได้แก่ 2.1 Survey (S) คือ การอ่านสำรวจเนื้อหาอย่างคร่าว ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียบเรียงแนวคิดได้ 2.2 Question (Q) คือ การตั้งคำถามนี้ช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านมากขึ้น อีกทั้งยังทำให้นักเรียนได้ระลึกถึงความรู้เดิมและเข้าใจเรื่องได้เร็วโดยถามเกี่ยวกับใจความสำคัญคืออะไร เกี่ยวข้องกับอะไรหรือใคร ตอนไหน เมื่อไร และอย่างไร 2.3 Read (R) คือ การอ่านซ้ำอย่างละเอียดและค้นหาคำตอบสำหรับคำถามที่ตั้งไว้ หากมีคำถามอีกก็สามารถเพิ่มได้ 2.4 Record (R) คือ จดบันทึกข้อมูลส่วนต่าง ๆ ในส่วนที่สำคัญอย่างกระชับ 2.5 Recite (R) คือ สรุปใจความสำคัญโดยใช้ภาษาของตนเอง ถ้าไม่แน่ใจในตอนใดให้กลับไปอ่านซ้ำ 2.6 Reflect (R) คือ วิเคราะห์ วิวิจารณ์ บทอ่านที่นักเรียนได้อ่านและแสดงความคิดเห็น 2.7 Reapply (R) นักเรียนนำความรู้ไปใช้ในบริบทต่าง ๆ โดยใช้สำนวนภาษาของตนเอง และ 3) ขั้นสรุป เป็นการสรุปผลการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยร่วมกันสรุปความรู้ และสรุปสาระสำคัญของเรื่องที่เรียนจากการจัดการเรียนรู้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าทั้ง 7 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีสอนแบบ SQ4RR เป็นวิธีที่นักเรียนได้พัฒนาการอ่านไปสู่การอ่านเพื่อความเข้าใจด้วยการฝึกฝนของนักเรียน วิธีการนี้จะช่วยให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น และใส่ใจเรื่องที่เรียน อีกทั้งยังฝึกทักษะกระบวนการคิด วิเคราะห์ วิวิจารณ์ เรื่องที่อ่านจากง่ายไปหายาก และแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จุฑาทิพย์ มัชฌิโม (2559 : 123) ที่เปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่าน เขียน และเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R และการจัดการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน พบว่า เป็นการเรียนรู้ที่มีคุณภาพการเรียนใกล้เคียงกัน มีประสิทธิผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการอ่าน เขียน และเจตคติภาษาอังกฤษในระดับใกล้เคียงกัน และ

สอดคล้องกับ วรรษยา สำราญรัมย์ (2557 : 123) ที่ศึกษาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R พบว่านักเรียนมีคะแนนความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและความสามารถในการคิดวิเคราะห์สูงกว่าเกณฑ์ และสอดคล้องกับ พัทธราพรณ จันสม (2559 : 123) ที่ทำการวิจัยเรื่องการเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ทักษะในการเขียนภาษาอังกฤษและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนแบบ เอส คิว โพรอาร์ (SQ4R) และ เค ดับเบิลยู แอลพลัส (KWL-Plus) และพบว่าวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R กับแบบ KWL- Plus ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการอ่าน มีทักษะในการเขียนภาษาอังกฤษและมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักเรียนกับเกณฑ์ระดับมาก (ระดับ 4) พบว่า ค่าเฉลี่ยของความพึงพอใจ ของนักเรียนสูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่านักเรียนส่วนใหญ่ชอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR ในระดับมาก รู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลินกับสื่อการเรียนรู้และกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจง่าย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ อีกทั้งกิจกรรมกลุ่มทำให้นักเรียนที่เก่งช่วยเหลือและให้คำแนะนำเพื่อนที่อ่อนกว่า ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีต่อกันภายในกลุ่ม ทำให้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR ที่มี 7 ขั้นตอน ซึ่งเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม สามารถพัฒนานักเรียนให้กล้าคิด กล้าทำ กล้าอภิปรายซักถาม แลกเปลี่ยนการเรียนรู้ และสามารถโต้แย้งกันได้ ได้เสนอความคิดที่หลากหลาย บรรยายภาคการเรียนการสอนดี เป็นบรรยายภาคการเรียนรู้อย่างอิสระและสร้างสรรค์ ทุกคนมีความสำคัญเท่าเทียมกัน ได้มีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อน รู้จักการทำงานเป็นทีม ได้เรียนรู้การมีน้ำใจ และการปรับตัวในสังคมภายใต้การปรึกษากันในกลุ่มและการดูแลช่วยเหลือจากครู จึงส่งผลให้นักเรียนมีความสุข และความพึงพอใจในการเรียน สัมพันธ์กับแนวคิดของ บลูม (Bloom, 1976 : 72-74) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามที่ตนต้องการย่อมกระทำกิจกรรมนั้นด้วยความกระตือรือร้น ทำให้เกิดความมั่นใจ เกิดการเรียนรู้ได้เร็วและประสบความสำเร็จสูง ทำให้เกิดความพึงพอใจในตนเองได้มากที่สุด และสอดคล้องกับ สง่า นิลคน (2557 : 84) ได้ทดลองเปรียบเทียบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอ่าน ภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้เทคนิค SQ4R กับการสอนอ่านแบบปกติ ผลการทดลอง พบว่า เจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้เทคนิค SQ4R สูงกว่าการสอนอ่านแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเสาวนีย์ สามหมอ (2558 : 55) ได้ศึกษาผลการใช้วิธีสอนแบบ SQ4R ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 6 จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า เจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบ SQ4R หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับ สุรีย์ เตียสริ (2555 : 68) ที่ศึกษา เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R วิชาภาษาอังกฤษ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยการจัดกิจกรรมแบบ SQ4R วิชาภาษาอังกฤษ มีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R โดยรวมอยู่ในระดับมากมีความพึงพอใจรายข้ออยู่ในระดับมากถึงมากที่สุด

องค์ความรู้ใหม่

การเรียนรู้ของทุกวิชาจำเป็นต้องแก้ปัญหาที่ต้นเหตุ ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่แล้วมักจะมีผลมาจากวิธีการสอนของครู ครูไม่มีนวัตกรรมที่เหมาะสมและมากพอที่จะทำให้ผู้เรียนพัฒนาความรู้ความสามารถได้ตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร การสอนให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน และสามารถใช้ชีวิตอย่างประสบความสำเร็จในศตวรรษที่ 21 นั้น ครูต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและสามารถสอนให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะการอ่าน การสอนความรู้ในเนื้อหาผนวกกับการใช้สถานการณ์ ซึ่งกลวิธีที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจในการอ่าน คือ การกวาดสายตารวดเร็ว เพื่อหาคำตอบหรือข้อเท็จจริงที่อยู่ในอนุเฉท เพื่อหาคำตอบให้แก่คำถามที่ตั้งไว้ การกวาดสายตาก่อนอ่าน เพื่อดูใจความโดยรวมของเรื่องที่กำลังจะอ่านก่อนที่จะเริ่มอ่านจริง การคาดการณ์ล่วงหน้า เพื่อช่วยส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดล่วงหน้าเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านก่อนการอ่านโดยอาศัยความรู้หรือประสบการณ์เดิมมาประกอบในการคาดการณ์ไว้ล่วงหน้า การตั้งคำถาม เพื่อให้การอ่านมีจุดมุ่งหมายและช่วยให้ผู้เรียนมุ่งความสนใจไปยังเรื่องที่กำลังอ่าน และการสรุปใจความช่วยให้เกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน การสรุปใจความเป็นการรวบรวมสิ่งที่อ่านให้ได้ใจความครบถ้วนโดยเป็นการเรียบเรียงข้อมูลให้กระชับมากขึ้น และถือได้ว่าเทคนิคการสอนแบบ SQ4R มีประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะการอ่านด้าน 1) การอ่านจับใจความ 2) การอ่านเพื่อความเข้าใจ และ 3) การอ่านเพื่อคิดวิเคราะห์ รวมไปถึงการอ่านเชิงวิเคราะห์โดยสรุป

ฉะนั้นควรมีการนำเทคนิคนี้ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นรูปธรรมเพื่อเกิดประโยชน์ในการเรียนการสอนในทุกระดับชั้นเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านในผู้เรียน นอกจากนั้นควรมีการทำวิจัยในเรื่องของการพัฒนาทักษะการฟัง การพูด และการเขียน ในวิชาอื่น ๆ ให้กับผู้เรียนในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับประเทศและนานาชาติ ทั้งนี้เพื่อสร้างประสิทธิภาพของเทคนิคการสอนแบบ SQ4R ให้เกิดประสิทธิผลในการพัฒนาการเรียนการสอนแบบมีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง รวมถึงการประยุกต์ใช้เทคนิคการสอนแบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคอื่น กับวิชาต่าง ๆ และกับผู้เรียนในระดับต่าง ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน สรุปได้ว่า การนำแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR สามารถพัฒนาการเรียนรู้อังกฤษของนักเรียนนักเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งประกอบด้วย 6 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1. S-Survey คือ การสำรวจเพื่อให้เห็นภาพกว้าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องนั้น ๆ เพื่อดูขอบเขตของเนื้อหาของข้อเขียนนั้นอย่างคร่าว ๆ

ขั้นที่ 2. Q-Question คือ การตั้งคำถามเกี่ยวกับเนื้อเรื่องที่อ่าน การตั้งคำถามในขณะที่อ่านจะช่วยให้เราตั้งใจ และจดจ่ออยู่กับสิ่งที่อ่าน

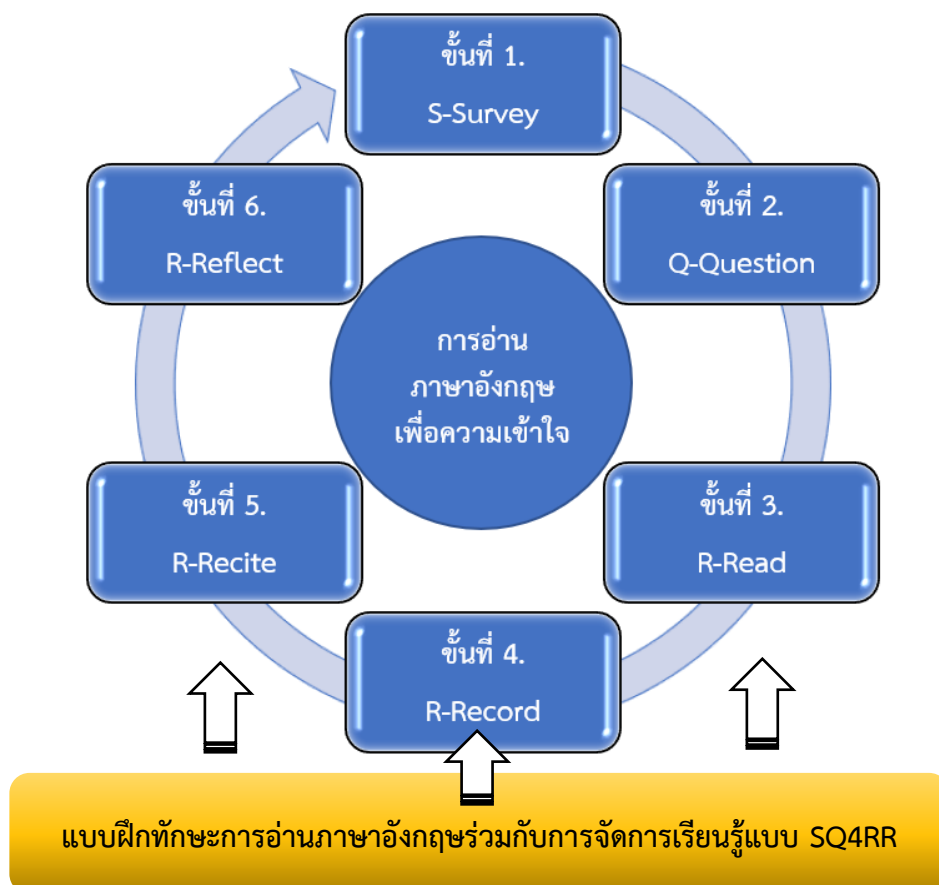
ขั้นที่ 3. R-Read คือ การอ่าน เพื่อค้นหาคำตอบให้แก่คำถามที่ตั้งไว้ คำที่พิมพ์ด้วยลักษณะที่แตกต่างไปจากปกติ และภาพประกอบต่าง ๆ ซึ่งช่วยให้เข้าใจเนื้อเรื่อง เมื่อพบคำตอบที่ต้องการควรทำเครื่องหมายไว้เพื่อให้ง่ายต่อการมองเห็นแล้วเขียนคำสำคัญไว้ในที่ว่างด้านข้างหรือขอบของหนังสือ แต่ยังไม่ต้องบันทึกข้อความที่ได้จากการอ่าน เพราะอาจต้องอ่านข้อเขียนนั้นซ้ำอีกถ้ายังมีปัญหายังไม่เข้าใจดีพอ

ขั้นที่ 4. R-Record คือ การทบทวนอ่านซ้ำอย่างรอบคอบ ให้ผู้เรียนบันทึกข้อมูลที่ได้อ่าน ขั้นตอนที่ 3 บันทึกเฉพาะส่วนที่สำคัญและจำเป็น เป็นการบันทึกย่อ ๆ ตามความเข้าใจของผู้เรียน

ขั้นที่ 5. R-Recite คือ การเขียนสรุปใจความสำคัญด้วยภาษาของตนเองถ้ามีข้อสงสัยไม่แน่ใจในตอนใดตอนหนึ่งให้กลับไปอ่านซ้ำใหม่

ขั้นที่ 6. R-Reflect คือ การวิเคราะห์ วิจัยเรื่องที่อ่านแล้วแสดงความคิดเห็นหรือโต้แย้งในประเด็นที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย โดยใช้เหตุผลในการสนับสนุน อาจทำได้โดยการเชื่อมโยงความคิดจากเรื่องที่อ่านกับความรู้เดิมโดยใช้ภาษาอย่างถูกต้อง

ดั่งโมเดลการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 โมเดลการพัฒนาความสามารถในการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการประเมินไปใช้

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR เป็นวิธีการที่ใหม่สำหรับนักเรียน ในการนำไปใช้ ครูผู้สอนควรเตรียมความพร้อมโดยศึกษาคู่มือการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ สื่ออุปกรณ์ ในบางกิจกรรม ตลอดจนทำความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้แบบ SQ4RR ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ การแบ่งกลุ่มนักเรียน และการประเมินผลกิจกรรมต่าง ๆ

2. ก่อนที่นักเรียนจะได้รับการจัดการเรียนรู้ ครูควรปฐมนิเทศชี้แจงให้นักเรียน เข้าใจถึงวิธีการหลักการและขั้นตอนต่าง ๆ ของการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR ด้วยการทำงานกระบวนการกลุ่ม ตลอดจนบทบาทในการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของกลุ่ม เพื่อให้เข้าใจตรงกันและทำประสบความสำเร็จในการเรียน

3. ขณะปฏิบัติกิจกรรม ครูควรให้ความช่วยเหลือ แนะนำนักเรียนกลุ่มที่ยังไม่ เข้าใจครุคอยสังเกตพฤติกรรมขณะปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนแต่ละกลุ่ม

4. ครูควรบันทึกปัญหาและข้อสงสัยที่นักเรียนซักถามไว้ เพื่อจะได้นำข้อมูลไป ปรับปรุงแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เพราะถึงแม้ว่าแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจจะมีการปรับปรุงมาหลายครั้งแล้วก็ตาม อาจมีข้อบกพร่องบางอย่างที่ยังไม่พบ จึงควรสนใจปัญหาและข้อสงสัย เพื่อเป็นผลดีในการนำไปใช้ในครั้งต่อไป

5. แม้ผลการประเมินความพึงพอใจ โดยภาพรวมของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR รายวิชาภาษาอังกฤษ 3 รหัสวิชา อ22101 อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก แต่การนำแบบฝึกทักษะนี้ไปใช้ควรพิจารณาถึงการสร้างบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ที่มีความเป็นกันเอง การเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายซักถาม ตลอดจนการให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง อันจะก่อให้เกิดความสนุกสนานและความพึงพอใจของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี

ข้อเสนอแนะในการประเมินครั้งต่อไป

1. ควรมีการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจ ในสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ เรื่องอื่นๆ ที่มีปัญหาหรือที่ต้องการพัฒนาและระดับชั้นอื่น ๆ เพื่อให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. ควรศึกษาผลของการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR ที่มีผลต่อตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการเชื่อมโยง ทักษะการบูรณาการหรือการวัดเจตคติในด้านต่าง ๆ ของผู้เรียน

3. ควรมีการเปรียบเทียบความคงทนในการเรียนรู้ เมื่อเรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4RR

4. ควรมีการพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจที่ใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบอื่น ๆ หรือ เทคนิคการเรียนรู้อื่น ๆ เช่น แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบปฏิบัติการ แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจเทคนิค Jigsaw แบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบชิปปา (CIPPA method) และแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจแบบการสร้างแผนผังความคิด (Mind Mapping) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- จุฑาทิพย์ มัชฌิม. (2559). การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่าน การเขียน และเจตคติต่อการเรียนวิชาภาษาอังกฤษ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวสมองเป็นฐานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- จิตติพร จันทรงษ์. (2557). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านจับใจความภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- เชาว์ อินโย. (2543). ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการวิจัย. เลย : สถาบันราชภัฏเลย.
- ณภัทร ทิพนามาศ. (2556). การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยใช้วิธีสอนแบบ SQ4R สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- ประทุมวรรณ จันทร์ศรี. (2558). การเปรียบเทียบความสามารถด้านการอ่านเพื่อความเข้าใจความคงทนในการเรียนรู้ และแรงจูงใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการใช้สื่อแบบอรรถฐาน ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบ MIA และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ SQ4R. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พนิตนาฏ ชูฤกษ์. (2551). อ่านเร็วให้เป็นจับประเด็นให้อยู่หมัด. กรุงเทพฯ : เพรสส ออฟเซท.
- พัชรพรณ จันสม. (2559). การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ทักษะในการเขียนภาษาอังกฤษและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ระหว่างการสอนแบบ เอส คิว โฟร์อาร์ (SQ4R) และ เค ดับเบิลยู แอลพลัส (KWL-Plus). วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรชยา สำราญรัมย์. (2557). การศึกษาความสามารถด้านการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจและการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ร่วมกับเทคนิคแผนผังความคิด. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- มัทนา ทองใหญ่. (2539). สื่อการเรียนการสอนภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เมขลา ลือโสภา. (2556). การพัฒนาการอ่านจับใจความด้วยวิธีการสอนแบบ SQ4R กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ลาวัญญ์ สังข์พนันานนท์ และคณะ (2549). การอ่านเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศรวิวรรณ โตพิจิตร. (2557). การพัฒนาความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยวิธีการสอนอ่านแบบ SQ4R. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- สง่า นิลคน. (2557). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนโดยใช้เทคนิค SQ4R กับการสอนอ่านแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

- สุคนธ์ สินธพานนท์ และคณะ. (2554). *วิธีสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ : 9119 เทคนิคพรีนติ้ง.
- สุรีย์ เตียสริ. (2555). *ผลการจัดการเรียนรู้แบบ SQ4R ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญา*
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เสาวนีย์ สามหมอ. (2558). *ผลการใช้วิธีการสอนแบบ SQ4R ที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านและเจตคติต่อการ*
อ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- Bloom, B.S. (1976). *Human Characteristic and School Learning*. New York: McGraw-Hill.
- Gunning, Thomas G. (1996). *Creating Reading Instruction for All Children*.
<http://nflrc.hawaii.edu/rfl>
- Pauk, W. (2001). *How to study in college*. 3rd ed. Boston: Houghton Mifflin.

บทความเทคนิค (Technical Article)

แนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสาน: การหลอมรวมเทคโนโลยีและการสอน Blended Learning Approach: Convergence between Technology and Pedagogy

วิชัย จันทน์จรรย์¹, บุญจักรวาล รอดบำเรอ², วิราภรณ์ ส่งแสง³, สุกิจ โพธิ์ศิริกุล⁴
นักวิชาการอิสระ^{1,2,3,4}

Wichai Janjamroon¹, Bunchakkrawan Rotbamroe², Wiraporn Songsang³, Sukit Phosirikul⁴
Independent scholars^{1,2,3,4}

Received: June 18, 2022 Revised: July 19, 2022 Accepted: July 20, 2022

บทคัดย่อ

แนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่หลอมรวมเทคโนโลยีกับการสอนที่หลากหลาย และใช้เทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบในการสอนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพตามศักยภาพของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสัดส่วนเทคโนโลยี และวิธีการสอนที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับเนื้อหา ซึ่งในปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของนวัตกรรมทางเทคโนโลยีส่งผลให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น โอกาสในการเรียนรู้สามารถเกิดได้ทุกที่ ทุกเวลา เป็นการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทั้งผ่านการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ผู้สอนนำเสนอเทคนิคการเรียนรู้ต่างๆ ร่วมกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่หลากหลายจึงกลายเป็นรูปแบบดั้งเดิมใหม่หรือความปกติใหม่ในกระบวนการเรียนการสอน และเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมของห้องเรียนแบบเผชิญหน้า และแบบออนไลน์

คำสำคัญ : การเรียนรู้แบบผสมผสาน, เทคโนโลยี, ออนไลน์, วิธีสอน, ความปกติใหม่

Abstract

A blended learning approach is a learning process that convergences between variety technology and pedagogy, and use technology as a component of instruction in learning activities to encourage learners to learn extensively and efficiently according to their potential. Taking into account the proportion of technology and pedagogy that are consistent with the content. Nowadays, the rapid changes in technological innovation result in more learning innovations. Opportunities for learning can occur anywhere, anytime. It is a learning that teachers can create learning experiences for students both through teaching and learning in

¹ Corresponding author, Tel. 0813924222, E-mail: sakorn2060@gmail.com

the classroom that teachers present various learning techniques. The adoption of Blended Learning has been growing actively in higher education across the world, becoming the new traditional model, or the new normality in the teaching-learning process, optimizing the use of face-to-face and online classroom environments.

Key words: Blended learning, Technology, Online, Pedagogy, New normality

บทนำ

ปัจจุบันการเรียนการสอนออนไลน์ได้เข้ามามีบทบาทและได้รับความนิยมในวงการศึกษาเป็นอย่างมาก ซึ่งมหาวิทยาลัยมหิดลมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาการเรียนการสอนออนไลน์ที่มีความเหมาะสมกับสภาพสังคมปัจจุบัน กลุ่มผู้เรียน และการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีในยุคดิจิทัล และเพื่อให้ได้บทเรียนออนไลน์ที่มีคุณภาพนั้นควรเริ่มต้นจากการที่ผู้สอนมีการวางแผนออกแบบการเรียนการสอนที่ดี ซึ่งการออกแบบการเรียนการสอนจะช่วยให้ผู้สอนวางแผนการสอนอย่างมีระบบ สามารถที่จะวิเคราะห์กลุ่มเป้าหมาย และเลือกวิธีการสอน สื่อการสอน กิจกรรมการเรียนต่างๆ รวมถึงการวัดและประเมินผลได้อย่างเหมาะสมและตรงกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนบรรลุจุดมุ่งหมาย และประสบความสำเร็จ (นพพล เผ่าสวัสดิ์ และชนากานต์ โสจะยะพันธ์, 2565) ทำให้การยอมรับการเรียนรู้แบบผสมผสานมีการเติบโตอย่างรวดเร็วสำหรับการศึกษาทั่วโลก จึงกลายเป็นรูปแบบดั้งเดิมใหม่ (new traditional model) หรือความปกติใหม่ (new normality) ในกระบวนการเรียนการสอน ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนในสภาพแวดล้อมของห้องเรียนแบบเผชิญหน้า (face-to-face) และห้องเรียนออนไลน์ (online classroom) (Astudillo, 2020: 141)

อย่างไรก็ดี การเรียนรู้แบบผสมผสานหรือ Blended Learning ถือได้ว่าเป็นรูปแบบและเทคนิควิธีการสอนหนึ่งที่น่าสนใจในการเรียนรู้รวมทั้งการฝึกอบรมในยุคแห่งสังคมสารสนเทศในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการผสมผสานรูปแบบการเรียนรู้ทั้งในลักษณะเผชิญหน้า (Face-to-Face) และการเรียนผ่านระบบคอมพิวเตอร์ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Computer Mediated) ในการสร้างองค์ความรู้ได้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนสามารถเรียนได้โดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องเวลาและสถานที่ (Anytime Anywhere) เป็นการสร้างโอกาสและความเสมอภาคในการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้และส่งข่าวสารถึงกันได้อย่างรวดเร็วก่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ในการเรียนผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งเป็นโอกาสอันดีของผู้เรียนที่ต้องการพัฒนาทักษะความรู้ในการทำงาน ทักษะชีวิตและความรู้ในชีวิตประจำวัน โดยวิธีหาความรู้เพิ่มเติมจากสื่อต่าง ๆ มากขึ้น การนำเอารูปแบบการเรียนแบบผสมผสานมาใช้นั้นต้องคำนึงถึงปัจจัยต่างๆ ให้พร้อมเพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพทางการเรียนให้เกิดขึ้น ปัจจุบันรูปแบบการเรียนแบบนี้ได้ถูกนำมาใช้เป็นการสอนในทุกระดับการศึกษา มีการศึกษาวิจัยหลายชิ้นงานที่บ่งบอกถึงประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการเรียน Blended Learning ซึ่งคงต้องเป็นบทบาทสำคัญของทุกฝ่ายที่จะต้องให้ความสนใจและสร้างความมั่นใจต่อการปรับใช้รูปแบบการเรียนรู้นี้ให้เกิดขึ้นโดยการสร้างความพร้อมในองค์ประกอบทุกๆ ด้านทั้งด้านบุคลากร งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์และกระบวนการสร้างระบบที่จะต้องดำเนินการต่อเนื่องและมีความสอดคล้องสัมพันธ์กันเป็นรูปแบบการเรียนอีกทางเลือกหนึ่งที่เหมาะสมกับสภาพการณ์ของประเทศไทยที่จะนำมาใช้ใน

การจัดการเรียนรู้ในปัจจุบัน (กุลธิดา พุ่งคาโน, 2564) จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดการ เรียนรู้แบบผสมผสาน ผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ความเป็นมาและนิยามการเรียนรู้แบบผสมผสาน

คำว่า “การเรียนรู้แบบผสมผสาน หรือ Blended learning เกิดขึ้นในโลกธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมขององค์กรที่เริ่มต้นอย่างเป็นทางการจากเขียนหนังสือ Blended eLearning: Integrating Knowledge, Performance, Support, and Online Learning ของ Larry Bielawski and David Metcalf ในปี 2003 (Bielawski and Metcalf, 2003) จากมุมมองทางธุรกิจเป็นกระบวนการผสมผสาน eLearning แบบบูรณาการที่ขับเคลื่อนโดยวัตถุประสงค์และเป้าหมายการปฏิบัติงานและเมตริกทางธุรกิจตามที่แสดงในภาพที่ 1 และในปีเดียวกันนี้ Kaye Thorne ก็ได้เขียนหนังสือ Blended Learning How to Integrate Online and Traditional Learning โดยกล่าวถึง Blended Learning ว่าเป็นการผสมผสานระหว่างสื่อผสม เทคโนโลยี วิดีโอซีดีรอม ห้องเรียนเสมือนจริง ข้อความเสียง อีเมล และการประชุมทางไกล ภาพเคลื่อนไหว และข้อความทางออนไลน์ ซึ่งเป็นโอกาสในการรวมนวัตกรรมและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี เสนอโดยการเรียนรู้ออนไลน์ด้วยการโต้ตอบ และการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่ดีที่สุดในการฝึกอบรมทางธุรกิจ

ภาพที่ 1 การเรียนรู้ผสมผสานแบบบูรณาการ

ต่อมาได้นำมาใช้ในระดับอุดมศึกษา (MacDonald, 2006) โดยนำมาใช้ในการสอนและการเรียนรู้ทาง ภาษา และมีการใช้คำที่คล้ายคลึงกันสองคำ คือ Blended Learning กับ Hybrid Learning จึงเป็นการยากที่จะระบุอย่างชัดเจนว่าคำนี้คืออะไรและได้เริ่มใช้กันเมื่อใด และต่อมาในปี 2007 Sharma and Barrett ได้ตีพิมพ์หนังสือ “การเรียนรู้แบบผสมผสาน” (Whittaker, 2013) ทำให้รู้จักกันกว้างขวางมากยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน Smith and Kurthen (2007) จึงได้นิยามโดยให้สัดส่วนเวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนออนไลน์เป็นเกณฑ์ ดังตาราง 1

ตารางที่ 1 คำศัพท์ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน

คำศัพท์	ความหมาย
Web-enhanced	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีหรือออนไลน์ร่วมเป็นบางอย่าง เช่น ประกาศหรือเผยแพร่ข่าวสารทางเว็บไซต์
Blended	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีหรือออนไลน์ร่วมกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนน้อยกว่าร้อยละ 45
Hybrid	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีหรือออนไลน์ร่วมกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนร้อยละ 45-80
Full-online	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ใช้เทคโนโลยีหรือออนไลน์ร่วมกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนเท่ากับหรือมากกว่าร้อยละ 80 ขึ้นไป

ที่มา: Smith and Kurthen, 2007, Cited in Whittaker, 2013, p.12

ต่อมาจึงได้มีการขยายความหมายหรือนิยามไว้สอดคล้องกัน เช่น Garrison & Vaughan (2008) การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการผสมผสานกันระหว่างการเรียนรู้แบบปกติในชั้นเรียนและประสบการณ์การเรียนรู้ออนไลน์ หลักการพื้นฐานคือการสื่อสารพูดคุยแบบพบหน้ากัน และการเขียนสื่อสารออนไลน์ โดยมีการบูรณาการจุดแข็งของแต่ละวิธีการเพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของการศึกษา สอดคล้องกับ Friesen (2012) การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการรวมกันของการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าและรูปแบบสื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยีเป็นสื่อกลางในการปฏิบัติ Stein, and Graham (2014) ให้คำจำกัดความของการเรียนรู้แบบผสมผสานว่าเป็นการผสมผสานระหว่างสถานที่ เช่น สอนในห้องเรียนแบบเผชิญหน้าหรือตัวต่อตัวกับประสบการณ์ออนไลน์เพื่อให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ที่มีความยืดหยุ่นในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Lu (2016) นิยามว่าการเรียนรู้แบบผสมผสาน หมายถึง การผสมผสานระหว่างการเรียนรู้แบบเผชิญหน้ากันและการเรียนรู้ออนไลน์ เนื่องจากประโยชน์จากการพัฒนาของเทคโนโลยีนี้คำนิยามใช้เทคโนโลยีหรือใช้เทคโนโลยีเครือข่ายเป็นหลักจึงเป็นส่วนที่สำคัญของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

นอกจากนี้ Simonova and Kostolanyova (2016) สรุปนิยามการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ว่าเป็นการผสมผสานแบบบูรณาการของการเรียนรู้แบบดั้งเดิมด้วยวิธีออนไลน์บนเว็บ สื่อ และเครื่องมือที่ใช้ในสภาพแวดล้อม e-learning และวิธีการสอนที่หลากหลาย โดยเป็นการเรียนรู้ผ่านผ่านตัวกลางที่เป็นสื่อเทคโนโลยีหรือออนไลน์ ที่ช่วยลดข้อจำกัดด้านเวลาและสถานที่เรียน ผู้สอนสามารถนำเสนอแนวทางการเรียนรู้ได้หลากหลายรูปแบบ และทางผู้เรียนสามารถเลือกเรียนในเรื่องที่ตนเองต้องการ และ The Cambridge English Dictionary (2022) ก็ให้คำจำกัดความของ Blended Learning หรือ การเรียนรู้แบบผสมผสานไว้อย่างกระชับว่าเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างบทเรียนในห้องเรียนแบบดั้งเดิมกับบทเรียนที่ใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอาจใช้ผ่านทางอินเทอร์เน็ต

สำหรับในประเทศไทยก็ได้มีการนำการเรียนรู้แบบผสมผสานมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวิจัยอย่างแพร่หลายโดยเฉพาะในช่วงการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อโควิด 19 (COVID-19) เช่น สิริกร

บำรุงกิจ (2561) ได้สรุปความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทั้งผ่านการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ผู้สอนนำเสนอเทคนิคการเรียนรู้ต่างๆ ร่วมกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่หลากหลายให้เหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้ ซึ่งสัดส่วนการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนร่วมกับเทคโนโลยีอาจใช้สัดส่วน 60/40 ของเวลาในชั้นเรียน เช่น รูปแบบการจัดการเรียนรู้ Station Rotation เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนเป็น 2 ฐาน คือ ฐานการเรียนรู้กับผู้สอนในชั้นเรียนร้อยละ 60 และฐานการเรียนรู้จากเทคโนโลยีในชั้นเรียนร้อยละ 40 เป็นต้น

ในขณะที่ จันทิมา ชูวานนท์ และธนวรรณ มั่นอ่วม (2563) ได้ให้ความหมายว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนหลากหลายวิธีที่คำนึงถึงผู้เรียน เนื้อหาการเรียนและบริบทสถานการณ์ และสามารถจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน โดยนำเทคโนโลยีทางการศึกษามาใช้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สูงสุด เกิดทักษะ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนนั้น สอดคล้องกับ กุลธิดา พุงคาโน (2564) สรุปความหมายการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ว่าเป็นการเรียนการสอนที่มีการวางแผนการจัดการกระบวนการเรียนการสอนแบบเผชิญหน้าที่ใช้วิธีการสอนที่หลากหลายผสมผสานกับการเรียนการสอนระบบออนไลน์ที่นำเทคโนโลยีเข้าใช้ให้ผู้เรียนเข้าถึงการเรียนรู้ได้รวดเร็วมากขึ้น

ดังนั้น การเรียนรู้แบบผสมผสานจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่หลอมรวมเทคโนโลยีกับการสอนที่หลากหลาย โดยใช้เทคโนโลยีเป็นองค์ประกอบในการสอนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างกว้างขวางและมีประสิทธิภาพตามศักยภาพของผู้เรียน โดยคำนึงถึงสัดส่วนเทคโนโลยี (Technology) วิธีการสอน (Pedagogy) ที่มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับเนื้อหา (Content)

แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

เนื่องจากการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ และจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเรียนรู้ออนไลน์ หรือการเรียนรู้ทางอิเล็กทรอนิกส์ หรือ e-learning เป็นการเรียนรู้ทำได้โดยการเรียนที่บ้าน โดยใช้คอมพิวเตอร์และหลักสูตรที่มีให้ทางอินเทอร์เน็ต (The Cambridge English Dictionary, 2022) ดังนั้น ผู้สอนควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับประเด็นสำคัญต่อไปนี้

1. องค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสาน

Greenberg & Horn (2015) ได้สรุปองค์ประกอบของการเรียนรู้แบบผสมผสานไว้ ดังนี้

1) การเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized) กิจกรรมการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นนั้นต้องเหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน เนื่องจากการเรียนรู้ของผู้เรียนนั้นแตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นลักษณะการเรียนรู้ ความเร็วในการเรียนรู้ และสิ่งที่ผู้เรียนต้องการเรียนรู้

2) การเรียนรู้แบบรอบรู้ (Mastery-Based Learning) ผู้เรียนสามารถแสดงออกถึงกระบวนการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ได้หลายช่องทาง อาทิ การประเมินที่หลากหลาย การเรียนรู้ส่วนบุคคล หรือการเรียนรู้รูปแบบอื่น อีกทั้งผู้เรียนได้รับโอกาสในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเรียนรู้ของตนเอง ทั้งนี้รวมถึงการออกแบบประสบการณ์การเรียนรู้และวิธีการเรียนรู้

3) การเรียนรู้ที่มีความคาดหวังสูง (High - expectations) การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนที่บ่งชี้ถึงการเตรียมพร้อมผู้เรียนในด้านต่างๆ อาทิ เพื่อศึกษาต่อหรือเพื่อทำงานจะส่งผลให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยความหมายมากขึ้นและนำไปสู่ความสำเร็จตามที่คาดหวัง

4) การเรียนรู้ที่สร้างความเป็นเจ้าของให้แก่ผู้เรียน (Students Ownership) ความเป็นเจ้าของในที่นี้คือการส่งเสริมทักษะ จัดหาอุปกรณ์ ข้อมูลที่ผู้เรียนต้องการเพื่อให้ผู้เรียนจัดการการเรียนรู้ของตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. แนวทางการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน

Greenberg & Horn (2015) ให้แนวคิดว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบผสมผสานให้แก่ผู้เรียนนั้นควรประกอบไปด้วย

1) การสร้างความเป็นเจ้าของ (Student Ownership) ควรสร้างบรรยากาศการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ผู้เรียนจึงจะสามารถแสดงศักยภาพในการเรียนรู้ได้

2) การเรียนรู้ส่วนบุคคล (Personalized Learning) ควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามศักยภาพ ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีได้ ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลายและเรียนอย่างเต็มที่

3) การเรียนแบบรอบรู้ (Mastery-based Education) ในการแสดงศักยภาพในการเรียนรู้ ผู้เรียนถูกกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างเชี่ยวชาญในหัวเรื่องต่างๆ และผู้เรียนจะมีความรู้ ความสามารถในการเรียนรู้ต่างๆ อย่างแท้จริง

4) การสร้างความสัมพันธ์ (Relationships) การจัดการเรียนรู้แบบผสมผสานนี้ ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ที่สับสนหรือที่เรียนรู้จากเทคโนโลยีกับเพื่อนในชั้นเรียน อีกทั้งผู้เรียนยังได้พูดคุยกับผู้สอนแบบตัวต่อตัว ซึ่งบรรยากาศการเรียนรู้ลักษณะนี้จะช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีได้ทั้งชั้นเรียน

นอกจากนี้ Sharma & Barrett (2007 Cited in) ยังเสนอแนะการจัดแนวทางการเรียนรู้แบบผสมผสาน ดังนี้

1) ผู้สอนควรแยกแยะบทบาทของผู้สอนและบทบาทของเทคโนโลยีให้ชัดเจน เนื่องจากไม่สามารถแทนที่กันได้แต่เป็นการส่งเสริมซึ่งกันและกัน

2) ควรจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้เรียน

3) ควรจัดให้การเรียนรู้ในชั้นเรียนเป็นหลักและใช้เทคโนโลยีเพื่อเติมและเสริมให้การเรียนในชั้นเรียน

4) ใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์สูงสุด กล่าวคือ เชื่อมโยงการใช้เทคโนโลยีในทุกกิจกรรมการเรียนรู้ เช่น การใช้ชีวิตที่เป็นการใช้งานเพียงคนเดียว สามารถปรับให้เป็นกิจกรรมการฝึกฝนด้วยตนเองหลังเลิกเรียนหรือที่บ้าน หรือปรับให้นำไปใช้ในการนำเสนองาน เป็นต้น

3. รูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน

Christensen, Horn & Staker (2013) นำเสนอรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสาน 4 รูปแบบ ดังนี้

1) Rotation Model สามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ในรายวิชาใดก็ได้ ผู้เรียนเดินเรียนตามฐานที่กำหนด ซึ่งรวมไปถึงฐานที่มีการเรียนออนไลน์ ฐานการเรียนรู้ในชั้นเรียน อาจประกอบด้วย การเรียนกลุ่มเล็ก การเรียนร่วมกันทั้งชั้น การทำงานโครงงาน การเรียนรายบุคคล และการประเมิน รูปแบบนี้ประกอบด้วยรูปแบบย่อย 4 รูปแบบ คือ

(1) Station Rotation เป็นการเรียนตามฐานในห้องเรียน
(2) Lab Rotation เป็นการเรียนตามฐานระหว่างห้องเรียน และฐานปฏิบัติการ
(3) Flipped Classroom เป็นการเรียนรู้ระหว่างฐานการเรียนในชั้นเรียนและฐานการเรียน
เนื้อหาจากที่บ้านผ่านสื่อออนไลน์

(4) Individual Rotation เป็นการเรียนตามฐานที่ผู้เรียนเลือกเรียนเองตามต้องการในชั้นเรียน
2) Flex Model เป็นรูปแบบที่ใช้การเรียนออนไลน์เป็นหลัก ถึงแม้ว่าผู้เรียนต้องทำกิจกรรมด้วย
ตนเองหรือในชั้นเรียน ผู้เรียนจัดการเรียนรู้เอง ตารางการเรียนรู้สามารถยืดหยุ่นและผู้สอนสามารถประเมินได้
3) A La Carte Model ผู้เรียนลงเรียนรายวิชาออนไลน์ อาจมากกว่าหนึ่งวิชา ซึ่งเรียนกับผู้สอน
ออนไลน์ และมีการเรียนการสอนในชั้นเรียนร่วมด้วย ผู้เรียนสามารถเลือกเรียนออนไลน์ในสถานศึกษาหรือ
นอกสถานศึกษาได้

4) Enriched Virtual Model เป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานที่ใช้ทั้งสถานศึกษาซึ่งปรับใช้
ในทุกรายวิชา ผู้เรียนแบ่งเวลาในการเรียนในชั้นเรียนและเรียนออนไลน์

Álvarez (2020) ได้เสนอแนวทางการออกแบบการจัดการเรียนการสอนรายวิชาแบบผสมผสาน
(TPACK model) ดังภาพที่ 2 ทั้งนี้เพื่อการปรับประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน ดังนี้

1) ความรู้ด้านเทคโนโลยี (Technological Knowledge) หรือ TK หมายถึง ความรู้ความสามารถของ
ผู้สอนที่เกี่ยวข้องกับการประยุกต์ใช้สื่ออุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศทางการศึกษา ทั้งในเรื่องของ
ซอฟต์แวร์ (Software) และ ฮาร์ดแวร์ (Hardware) ต่าง ๆ รวมไปถึงอุปกรณ์ต่อพ่วงที่เกี่ยวข้อง (Associated
peripherals) เพื่อใช้ประกอบการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องและมีความเหมาะสมกับเนื้อหาวิชาและ
ผู้เรียน เช่น ผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีจากเว็บ เช่น Wiki,
Blogs, Facebook เป็นต้น

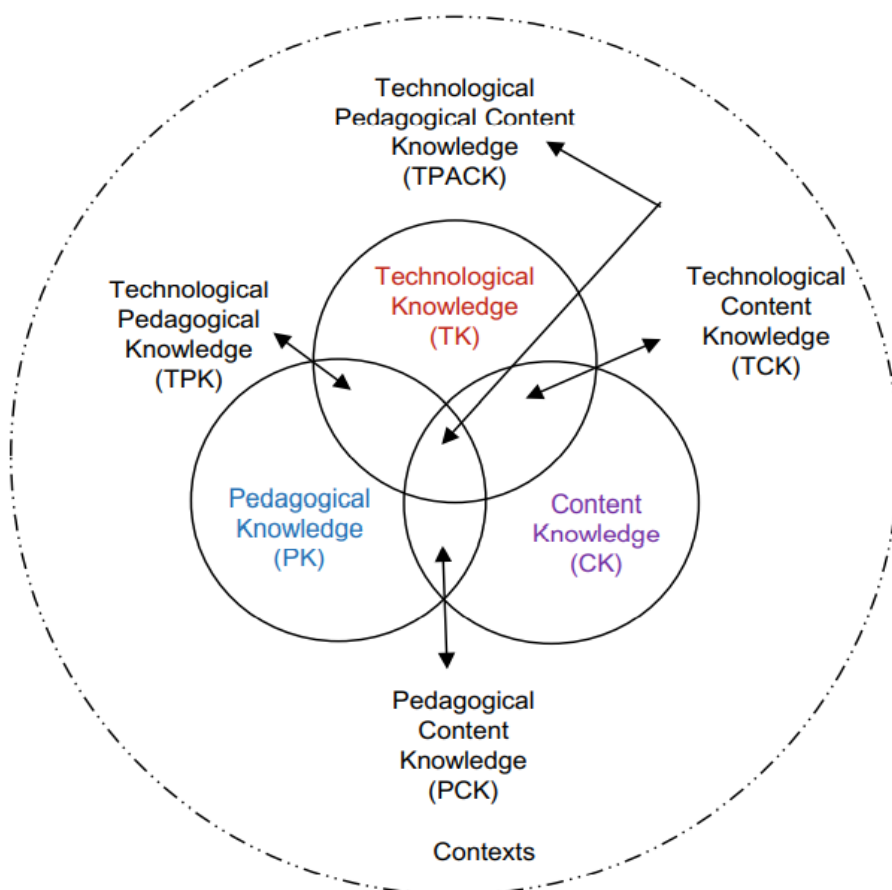
2) ความรู้ด้านวิธีการสอน (Pedagogical Knowledge) หรือ PK หมายถึง ความรู้ความสามารถของ
ผู้สอนที่นำมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแนวทางการเรียนการสอนให้กับผู้เรียน หรือที่เกี่ยวกับวิธีการถ่ายทอดความรู้
ไปสู่ผู้เรียน รวมไปถึงกลยุทธ์ หรือกระบวนการ, การปฏิบัติ หรือวิธีการสอนทั้งในและนอกชั้นเรียน ในส่วนนี้ไม่
รวมถึงทฤษฎีการศึกษา (Educational theories) และวิธีการประเมิน (Assessment methods) เช่น การ
เรียนการสอนโดยใช้วิธีการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem – based Learning: PBL), วิธีการเรียนรู้
โดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (Problem – based Learning: PBL), การเรียนรู้ที่ใช้สมองเป็นหลัก (Brain – Based
Learning), วิธีสอนแบบโครงงาน (Project Method), การจัดการเรียนรู้แบบค้นพบ (Discovery Method),
วิธีสอนแบบศึกษาด้วยตนเอง (Self-Study Method) เป็นต้น

3) ความรู้ด้านเนื้อหา (Content Knowledge) หรือ CK หมายถึง สารระ ข้อมูล แนวคิด หลักการที่
เกี่ยวข้องกับเนื้อหาวิชาการในหลักสูตรที่ต้องการที่จะถ่ายทอดไปยังผู้เรียน เช่น คณิตศาสตร์, ภาษาไทย,
วิทยาศาสตร์ หรือวิชาอื่น ๆ

องค์ความรู้ใหม่

จากการสังเคราะห์แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้แบบผสมผสานจะเห็นว่า องค์ประกอบหลักนี้ เป็นส่วนที่
สำคัญที่ผู้สอนในยุคแห่งสังคมดิจิทัลควรมี และยังมีอีก 3 ส่วนประกอบย่อยๆ ที่สำคัญย่อยๆ ของ TPACK

Model ที่ทับซ้อนกันอยู่ซึ่งผู้สอนจะต้องศึกษาทำความเข้าใจเพื่อนำไปสู่การออกแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ต่อไป

ภาพที่ 2 โมเดลการเรียนรู้แบบผสมผสาน หรือ TPACK Model

ดังนั้น ในการเลือกรูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานในชั้นเรียนนั้น ผู้สอนควรคำนึงถึงขนาดของชั้นเรียน ลักษณะของผู้เรียน ระยะเวลา บทบาทผู้สอน ห้องเรียน และอุปกรณ์ที่จะใช้ร่วมกับเทคโนโลยีนั้นๆ เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์และสภาพแวดล้อมของการจัดการเรียนรู้ (Christensen, Horn & Staker, 2013) นอกจากนี้ การเรียนรู้แบบผสมผสานนี้เป็นแนวคิดที่มุ่งให้เกิดการจัดการเรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียน ซึ่งผู้สอนสามารถนำเทคนิคและกลวิธีการสอนต่างๆ มาปรับใช้เพื่อให้การเรียนรู้ในชั้นเรียนมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การนำเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือต่างๆ มาใช้ในชั้นเรียน เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน และผู้เรียนก็สามารถกำหนดการเรียนรู้นอกชั้นเรียนด้วยตนเองโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศรูปแบบต่างๆ ในการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา (สิริกร บำรุงกิจ, 2561)

บทสรุป

จากวิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไปทำให้นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงมากมายในกระบวนการทางการศึกษาที่เรารู้จักและในปัจจุบันต้องพบทวนรูปแบบการศึกษาเสียใหม่ใช้ในการเรียนการสอนประจำวัน การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ส่งผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในวงกว้าง และกระทบต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนตามมิติเดิมๆ ที่ผ่านมามีทำให้เกิดแนวคิดใหม่เกี่ยวกับวิธีการจัดกิจกรรมในห้องเรียนจริง และห้องเรียนเสมือน นอกจากนี้ การแพร่หลายและการนำเทคโนโลยีการศึกษามาใช้ในทุกระดับต่างๆ ในชีวิตของเราจำเป็นต้องมีการออกแบบการเรียนการสอนแบบใหม่ที่ต้องเน้นเครื่องมือทางเทคโนโลยีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเชื่อมโยงกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายการจัดการศึกษา และสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป และหลักฐานทางวิทยาศาสตร์ได้บ่งชี้ว่าเราต้องแสวงหาความสมดุลระหว่างเทคโนโลยีและแนวทางปฏิบัติด้านการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลของผู้เรียน ดังนั้น การเรียนรู้แบบผสมผสานจึงเป็นทางเลือกที่สอดคล้องกับยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน นวัตกรรมทางเทคโนโลยีจะส่งผลให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้เพิ่มมากขึ้น โอกาสในการเรียนรู้สามารถเกิดได้ทุกที่ ทุกเวลา เป็นการเรียนรู้ที่ผู้สอนสามารถสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ให้ผู้เรียนทั้งผ่านการเรียนการสอนในชั้นเรียนที่ผู้สอนนำเสนอเทคนิคการเรียนรู้ต่างๆ ร่วมกับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีอยู่หลากหลายให้เหมาะสมกับลักษณะการเรียนรู้และศักยภาพของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการเรียนรู้จึงกลายเป็นรูปแบบดั้งเดิมใหม่หรือความปกติใหม่ในกระบวนการเรียนการสอน นั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

- กุลธิดา ทุ่งคาโน. (2564). การเรียนรู้แบบผสมผสาน Blended Learning ในวิถี New Normal Blended Learning in a New Normal. *ครุศาสตร์สาร*, 15(1), 29-43.
- จันทิมา ชูวานนท์ และธนวรรณ มั่นอ่วม. (2563). การใช้วิธีการเรียนแบบผสมผสานในรายวิชาการวิจัย สำหรับนักศึกษาสาขาภาษาอังกฤษธุรกิจมหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี. *คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี*.
- นพพล เผ่าสวัสดิ์ และชนากานต์ โสจะยะพันธ์. (2565). การออกแบบการเรียนการสอนสำหรับบทเรียนออนไลน์. https://mux.mahidol.ac.th/courses/course-v1:MU-OP+ID001+MU-OP_000007/about
- สิริกร บำรุงกิจ. (2561). รูปแบบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษด้วยการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อส่งเสริมทักษะการสื่อสาร. *วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยขอนแก่น*.
- Álvarez, V.I. (2020). *Guidelines for Instructional Design for Teaching in a Blended Learning Course*. In Antonio Víctor, and Martín-García. (Eds.). *Blended Learning: Convergence between Technology and Pedagogy*. Cham: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-45781-5>

- Astudillo, M. V. (2020). The Blended Learning Pedagogical Model in Higher Education. In Antonio Víctor, and Martín-García. (Eds.). *Blended Learning: Convergence between Technology and Pedagogy*. Cham: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-030-45781-5>
- Bielawski, L, and Metcalf, D. (2003). *Blended eLearning Integrating Knowledge, Performance, Support, and Online Learning*. Amherst, MA: HRD Press.
- Friesen, N. (2012). *Report: Defining Blended Learning*.
http://learningspaces.org/papers/Defining_Blended_Learning_NF.pdf
- Garrison, D.R., and Vaughan, N.D. (2008). *Blended Learning in Higher Education*. San Francisco: Jossey-Bass.
- Hu, L. (2016). *Blended Learning: Beyond Technology to Pedagogical Structure Design*. In Simon K.S. Cheung, Lam-for Kwok Junjie Shang, and Aihua Wang Reggie Kwan (Eds.). *Blended Learning Aligning Theory with Practices*. Hong Kong: Springer.
- Sharma, P and Barrett, B. (2007). *Blended Learning*. Oxford: Macmillan.
- Simonova, I. and Kostolanyova, K. (2016). *The Blended Learning Concept: Comparative Study of Two Universities*. In Simon K.S. Cheung, Lam-for Kwok Junjie Shang, and Aihua Wang Reggie Kwan (Eds.). *Blended Learning Aligning Theory with Practices*. Hong Kong: Springer.
- Stein, J. and Graham, C.R. (2014). *Essentials for Blended Learning: A Standards-Based Guide*. New York: Routledge.
- The Cambridge English Dictionary. (2022). *Cambridge Dictionary*.
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/e-learning>
- The Cambridge English Dictionary. (2022). *Cambridge Dictionary*.
<https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/blended-learning>
- Thorne, K. (2003). *Blended Learning How to Integrate Online and Traditional Learning*. Wellingborough: JS Typesetting.
- Whittaker, C. (2013). Introduction. In Brian Tomlinson and Claire Whittaker (Eds.). *Blended Learning in English Language Teaching: Course Design and Implementation*. London: British Council.
- Whittaker, C. (2013). Introduction. In B. Tomlinson, and C. Whittaker. (Eds.). *Blended Learning in English Language Teaching: Course Design and Implementation*. British Council.
<http://www.btisitshcouncil.org>

